

VOORLEZINGEN

VAN

NEDERDUYTSCHE DICHTSTUKKEN.

TWEEDE, VERMEERDERDE UYTGAEF.

TE MECHELEN,
By P.-J. HANICQ, drukker van het Aertsbisdom.

1836.

VOORLEZINGEN

VAN

NEDERDUYTSCHE

DICHTSTUKKEN.

TWEEDE, VERMEERDERDE UYTGAVE.

TE MECHELEN,
By P.-J. HANICQ, drukker van het Aertsbisdom.

1836.

TAFEREEL

VAN DE

OVERWINTERING DER HOLLANDERS

OP

NOVA ZEMBLA,

IN DEN JARE 1596 EN 1597.

(*Door* TOLLENS.)

Nog hield het schriklijk pleit van dwang en vrijheid aan ;
Nog droeg der vaadren erf de Spaansche legervaan ,
En dronk om strijd het bloed van landzaat en van vreemden ;
De kneuzende oorlogsvracht beploegde Vlaandrens beemden ,
En Neêrlands weeke grond hijgde onder 't wigt van wee.
Toch hield haar vlag zich op , en dekte land en zee ,
En waaide in eere rond en de overwinning tegen.
Kastielje kromp terug voor Maurits heldendegen ,
En de Ooster-indiaan , op Javaas kust begroet ,
Bevrachtte Neêrlands boôm met 's werelds overvloed.
Europa zag , verbaasd , het rijzend wonder wassen , —
Het ongekend kleinood , verscholen in moerassen ,
Uit wier en dras geweld ; — dat , ongevlekt en schoon ,
Welhaast als keurgesteent' zou vonklen aen haar kroon.
Reeds wendde Houtmans kiel , in Gamaas wed gedreven ,
Door 't zog des Portugees , naar Bantams reê den steven ;
Reeds grijpt Van Noord het roer , en stuurt zyn ranke vloot
Door Magellanes straat en om den wereldkloot.
Een ander stout bedrijf vangt Heemskerk aan te wagen !
Hij waakt zijn nachten door , doormijmert gansche dagen ,

Doorkruist den aardbol, meet de zeeën, smelt ze in één:
Hij wil door 't ijzig Noord naar 't zengend Oosten heen.
Langs Nova Zemblaas kust, in storm en sneeuw verloren,
Wil hij naar China voort, en d'Indus op gaan sporen;
En, zoo dit pad besta door 't eeuwenheugend ijs,
Hij wil dat Neêrlands vlag Euroop den doortogt wijz'.
De kloeke Ryp wil meê en met hem zamenspannen:
Twee bodems zijn genoeg en luttel wakkre mannen!
Het trotsch besluit staat vast, het stout bedrijf gaat voort:
Twee bodems zijn gereed, met wakker volk aen boord.
De schrandre Barends zelf zal Heemskerks roer bestieren:
Hij, rustig in 't gevaar, wat stormen om hem gieren,
Hij, grijs in kennis, jong in ijver, vast van ziel,
En zeeman in het hart, staat zeilreê op de kiel.
Zij smachten naar het uur, waarop zij henen snellen:
Het slaat: de kust stroomt vol, en Texels duinen zwellen;
De palen zijn bevolkt, en boten zonder tal
Zijn op-, en volgepropt, en roeijen af van wal.
't Vaarwel en 't afscheid joelt en schatert langs de stranden:
De mutsen zwieren rond in de opgestoken handen,
De doeken zwaaijen; groet en handkus, 't luid hoezee
Verzelt hunn' uittogt op het water — langs de reê.
Heel Neêrland zendt haar' wensch ten hemel; opgetogen
Ziet zij haar kindren, voor hare eer ten kamp gevlogen,
Den weêrstand tarten, 't lot braveren, om, misschien,
Een' lauwer meerder aan haar lauwerkroon te zien.
't Vangt aan, het kloek bedrijf, waar 't nakroost van zal spreken:
Men windt de kabels, hijscht de zeilen, wacht het teeken...
't Verschijnt: de lont strijkt neêr, het knappend kruyd ontbrandt,
En 't losgedonderd schot wenscht heil aan 't vaderland.

Zet, Zangster! zet dien togt op de aangeslagen snaren;
Volg Neêrlands wimpel na langs de ongemeten baren;
Bezing het waagstuk, maal den uitslag, roer en streel,
En valle u 't loon der kunst, een enkle traan, ten deel!

'tWas of natuur verbood, den toeleg door te drijven:
Zij wijst de schepen af, die wrevlig binnen blijven;
Uit deernis met de ramp, die 't opzet kosten zou,
Geeft zij hun tegenwind voor de afgebeden kou.
Maar, vruchtloos is haar wenk op voogd en scheepsgezellen:
't Was Neêrland niet meer vreemd, natuur de wet te stellen!
Bij 't opgekomen tij, met ongeduld verwacht,
Doorsnijden zij den vloed en glippen uit haar magt;
Zij zetten zeil bij zeil, en zijn op zee verdwenen,
En houden Noordwaarts aan, naar Hitlands banken henen.
Gelijk het vlugtend wild, ontkomen langs het veld,
Zoo reppen zij zich voort, de teugels uitgesneld.
Helaas! waar vlugt gij heen, verdoolden? wendt den steven,
Keert weêr, naar de oorden weêr, voor 't gapend graf begeven!
Ziet, ziet! uw wimpel, die zich uitstrekt in de lucht,
Wijst u naar de oevers weêr, die gy te roekloos vlugt;
Het grimmig Noorden, dat gij opzoekt, zendt zijn vlagen
Uw kielen tegen, in de worstling lek geslagen;
Uw bodems barsten, tuig en stengen storten neêr;
De masten zwiepen met de zeilen heen en weêr;
De doeken scheuren, 't roer ontwringt zich aen uw handen...
Keert weêr, verdoolden! keert, en zoekt de ontweken stranden!
De dood steekt de armen uit de golven naar u op..!
Vergeefs, hun moed houdt stand, al stijgt hun nood ten top;
Zij slingren verder, trots de vlagen, trots de vloeden.
Maar, de onverbeden storm verdubbelt zich in 't woeden,
Verzaamt zijn krachten, loeit van gramschap, buldert aan,
En grijpt de kielen vast, die tergend hem weêrstaan:
Hij bonst ze tegen een, dat romp en opstal kraken,
Ploft ze in den afgrond neêr, die ze opvangt in de kaken,
Zweept ze, als in warling, uit den draaikolk weêr omhoog:
En werpt ze van elkaâr — elkandren uit het oog.
Waarheen? waar doolt gij heen, gescheiden reisgezellen!
Wat kruist gij d'omtrek rond, om weêr tot een te snellen?
Wat blikt gij d'afstand door, langs elke windstreek heen?
Gy ziet het kokend schuim en 't vliegend zwerk alleen.

« Ja! roept de wakkre Rijp », voor 't eerst van schrik verschoten:
» 't Is uit! gij vondt uw graf, rampzaalge togtgenooten!
» Gij zijt uw' Heemskerk kwijt, ô Neêrland! al te wreed
» Bezuurt gij 't jongst vaarwel en wint voor lauwren leed. —
» Komt, makkers! gindsche kust zet ons een wijkplaats open:
» 't Ontredderd schip hersteld en derwaarts ingeloopen!
» Besparen wij voor 't minst, bij 't nooit vergoed gemis,
» Wat Neêrland in ons zelv' nog niet ontnomen is. »
Hij sprak; zij snellen voort en wisschen zwijgend de oogen.
« Helaas! « barst Heemskerk uit: » mijn hoop is gansch vervlogen:
» Zoo ver ik zoek en staar, waarheen ik wende of keer,
» Ik zie van Rijp geen spoor, geen mast of wimpel meer:
» Mijn vrienden! 't is gedaan: de zee verzwolg hen allen! —
» Neen, veegt den traan niet weg, die uit uw oog wil vallen:
» Niet laffer is de held, die menschlijk is van aard:
» Weent, mannen! — Broeders, rust: gij zijt die tranen waard! —
» Maar, makkers! beurt het hoofd uit d'aandrang der ellenden:
» Ziet waar de storm ons sloeg, in 't gunstig ommewenden!
» Wij zijn de Noordkaap langs, en zien het ijs alreê,
» Dat opkruit voor den boeg en omdrijft door de zee!
» Wij zijn het pad nabij, ontsloten door niet eenen!
» Komt! naar het Oosten! door de schotsen! opwaarts henen!
» De zege wacht ons! viert de schoten! Kindren, moed! »
Zijn onverschrokken taal zet aller ziel in gloed.
Zij grijpen d'arbeid aan met ingespannen spieren,
En slaan de reven weg en gaan de schoten vieren,
En vliegen voorwaarts, schel en korsten stuk en door.
De hagel klettert neêr, de sneeuwjagt stuift hun voor;
Een mist omvangt hen; de ijzel kleeft zich aan hun lompen;
Zij zeilen voorwaarts, door de schotsen, door de klompen.
De kegels stollen aan den wimpel en den mast;
De voeten vriezen in het glibbrig gangboord vast;
Het roer beweegt niet; touw noch tuig wil heen of weder:
Zij worstlen voorwaarts; rijzen beurtlings, plompen neder,
Slaan loef- en lijwaarts om, aan duizend nooden prijs,
En woelen voort, en voort, en schieten vast in 't ijs.

Waar zijn zij? 't graauwe zwerk hangt loodzwaar naar beneden;
Hier zit natuur in rouw, den doodstooi om de leden.
't Is alles leêg, en stil, en onbezield, en naar.
Alleen een enkle meeuw vliegt hongrig hier en daar;
Alleen een enkle klip, nog uit de sneeuw geheven,
Vertoont een' valen den, die loover heeft noch leven;
Alleen een zware klomp, die op de scherven kruit,
Geeft in dit zwijgend graf een donderhol geluid:
Verschriklijk dreunt die toon het siddrend volk in de ooren!
't Gevreesd gevaarte naakt, dat ze in de verte hooren;
Het naakt; — verdelgend en verbreedend giert het aan,
En spat de brokken weg, die 't in zijn' loop weêrstaan.
Ontzettend is zijn kracht, zijn razen en zijn rollen;
't Sleept schuim en golven meê, die om zijn korsten stollen;
Het stuift den rukwind voor, die 't najaagt wat hij kan,
En alles bonst, en dreunt, en klotst, en scheurt er van.
Het naakt; — en ieder knielt en stort zijn jongste bede...
Het schaaft de kiel voorbij, maar neemt de spaanders mede,
En tuimelt verder heen, tot uit het oor en 't oog.
Doch schriklijk slaat de zee en 't splijtend ijs omhoog;
't Woelt alles, alles werkt, het water en de schotsen:
Zij klemmen 't schip tot een, in 't vreeslijk tegenbotsen,
En slaan in eenen schok, met daverend gerucht,
Den spiegel in het ijs, den steven in de lucht.
't Kraakt alles, alles barst en ligt uiteen gewrongen.
De bootsliên storten neêr, in 't schokken zaamgedrongen,
En vatten riem en reep, en grijpen lijn en koord,
En woelen uit elkaâr en slingren over boord.
De schrik hecht wieken aan hun voeten, aan hun leden;
Zij vliegen over 't ijs, door niemand nog betreden;
Zij waden door de sneeuw, die nog geen voetzool droeg,
En weten niet waarheen noch waar de schrik hen joeg.
ô Heul in zoo veel ramp, met luide vreugd vernomen!
Ginds steekt een landtong uit! zij naadren haar! zij komen!
Als aan den dood ontsneld, die op hun hielen jaagt,
Verdubblen zij hun vlugt, nu hun een wijkplaats daagt,

Langs rotsen, torenhoog, en lijnregt opgespleten,
Ontsluiten zij hun pad door de ingescheurde reten;
Genaken, ijlen aan, beklimmen rots en zoom,
En Nova Zemblaas kust draagt menschen op haar' boôm.

Hier heeft de wintervorst zijn' zetel opgeslagen;
Hier is zijn erf, zijn rijk! hier zijn geen lentedagen.
't Van ver genaderd licht, dat door den nevel schiet,
Moog' lekken aan de sneeuw, maar deert den ijsklomp niet.
Een eeuwig graauwe lucht weegt drukkende op de stranden;
Hier houdt geen sterfling 't uit; hier komt geen Noorman landen;
Geen andre plek op aard', hoe karig ook bedeeld,
Is zoo ellendig naakt, zoo arm aan groei en teelt.
Hier is de grond versteend, om nimmermeer te ontdooijen;
't Zijn vlokken, anders niet, wat hier de wolken strooijen;
Het doodlijk wit alleen, dat op den omtrek kleeft,
Is 't onverwisseld kleed, dat hier de schepping heeft.
't Zijn klippen van rondom, zoo ver de blikken snellen;
't Zijn rotsen louter ijs, die aaklig over hellen,
Die, van den vloed doorknaagd en door den wind gekraakt,
Den dood bedreigen aan den eersten, die hen naakt.
Zie daar 't ongastvrij oord, van 't menschdom afgesloten,
Den boôm, dien Heemskerk drukt met al zijn togtgenooten,
Den onbezochten grond, waarop hij bidt en knielt,
En de Almagt vurig dankt, die al zijn volk behield.
Hij rijst, omarmt hen in vervoering; slaat zijn oogen
d'Onmeetbren afstand door, zoo ver zij reiken mogen,
En siddert. Alles beeft bij d'aanblik op dit oord.
Nogtans de nacht daalt neêr en drijft hen verder voort,
En jaagt hen landwaarts in, opdat ze aan schuilplaats komen:
Maar nergens staat een hut, maar nergens groeijen boomen.
De naakte grond alleen, in 't hart verstaald en stijf,
Biedt hun een rustbed aan voor 't afgetobde lijf.
Bij elken verdren tred klopt ieders boezem banger.
Geen enkle star breekt door: zij zien elkaâr niet langer;

Hun knieën knikken; de een na d'ander zinkt ter neêr;
Zij zinken allen; wenden 't ligchaam heen en weêr;
Verschikken 't magtloos hoofd, dat ze op de handen strekken,
En laten door de sneeuw, die nederstuift, zich dekken.
Helaas, de slaap is kort, die 't matte lijf bekruipt!
Ginds snuffelt de ijsbeer rond, die telkens nader sluipt,
En vreemden roofbuit riekt, en vlamt in de ingewanden.
Hij naakt, ontdekt zijn prooi, steekt nagels uit en tanden,
En kiest zijn offer; grijpt het aan met klaauw en muil,
En scheurt een' hunner uit hun midden naar zijn kuil.
Zij rillen wakker; grijpen, duislig en verschrokken,
In 't wild : de nacht is ruw, de maan is digt betrokken.
Zij zoeken tastend rond naar 't kermen van 't gerucht...
Maar spoedig zwijgt het stil en eindigt in een' zucht.
Nu scholen zij bijeen en scharen zich te zamen,
En roepen allen op, bij 't noemen van de namen,
En missen eenen. De angst valt doodskil op hen neêr.
Zij leggen 't matte hoofd op d'ijsren grond niet weêr,
Maar staan en waken; âmen naauwlijks; luistren, zwijgen.
Nog is de morgen ver, waarnaar zij angstig hijgen;
De lange nacht is traag, en sleept zich langs zijn baan
En rekt zijn uren uit. Zij tintlen daar zij staan;
De kou bevangt hen, maar zij roeren noch bewegen.
Toch eindlijk glimt een straal in 't ver verschiet hun tegen;
De lucht wordt dunner, 't graauw is bleeker, 't licht komt door...
Zij zien hun makkers lot in 't langsgesleurde spoor :
't Gestolde bloed liet in de sneeuw zijn vlekken steken!
Zij huivren bij 't gezigt en rillen en verbleeken,
En vlieden rugwaarts naar het strand, dat hen ontving.
Zij zien 't gebrijzeld schip, dat in het ijs verging;
Zij zien de onmeetbre zee, ter halver weg bevrozen,
En staren op het land, dat zij ter schuilplaats kozen!
De wanhoop geeft zich lucht in uitgelaten smart.
Maar Barends blijft bedaard en spreekt hun moed in 't hart :
« Ja, mannen! 't lot is bang : men denk' hier aan geen keeren;
» Elk oogenblik, dat naakt, zal nog den nood vermeêren;

» De winter is nabij : God weet hoe streng, hoe koud!...
» Maar de Almagt ziet ons aan, waar ons geen mensch aanschouwt.
» Komt, in die hoop getroost, de hand aan 't werk geslagen!
» Den leeftogt, die ons rest, het scheepshol uitgedragen :
» God geve, dat hij strekk' tot ons een uitkomst wacht!
» De boot van 't ijs gesleept en hier aan wal gebragt:
» God geev', dat ze eenmaal ons te stâ zal mogen komen!
» Geweer en kruid verzaamd; de zeilen afgenomen;
» Houweel en bijl gezocht, en wat men kan gered,
» En van 't gesloopte wrak een woning opgezet!
» Aan 't werk! de nood wil spoed! komt,makkers,redt uw leven!»
Hij dringt zich voor hen uit, en gaat hun 't voorbeeld geven,
En rept zich over 't ijs en wuift hen op zijn spoor.
't Vliegt alles heen naar boord en stuift elkandren voor,
En vindt de kiel ontbloot en op een klip geschoven,
Maar klimt van ondren op, en klautert voort naar boven;
En kruipt de gaten door, en grijpt de handbijl vast,
En de eerste slag valt neêr in d'opgespleten mast.

't Was schriklijk ruw en koud; de scherpe hagels vlogen;
De losgewaaide sneeuw stuift rondom hun in de oogen
En vriest aan 't ligchaam vast; de kiel wiegt heen en weêr.
Zij hijgen van den storm en rusten keer op keer,
En halen vrouw en kind voor de afgedwaalde zinnen;
Maar 't geeslen van de kou doet d'arbeid weêr beginnen.
Dees draagt den leeftogt uit en rolt het fust van boord,
Of zeult de balen weg, of sleept de kisten voort;
Die brengt het huisraad op, of gadert kruid en wapen,
Of pakt de korven vol met wat hij zaam mag rapen:
Weêr andren schuren over 't ijs de boot naar land.
Dees timmren sleden vast, en schuiven voort langs strand,
En dolen mijlen ver, en halen stam en boomen,
In 't water neêrgewaaid, van elders afgekomen,
En hier in 't ijs gekneld met wortelstruik en al.
Zij keeren met hun vracht, en staaplen ze op den wal,

En trekken heen en weêr en tassen hoop op hoopen
Bij de afbraak van het schip, dat ginds hun makkers slopen.
De spaanders vliegen van den romp af wijd en zijd;
De voorraad meerdert en verdubbelt nog de vlijt;
De bange nacht alleen dwingt d'arbeid weêr te staken.
Zij slapen in het hol en staan om beurt te waken,
En reppen weêr de bijl, als de eerste schemer gloort:
Zoo gaat het dag aan dag in zuren arbeid voort.
Het schip kort in, de bouwstof groeit, de sleden snellen;
Het strand is vol gehoopt van 't slopen en het vellen;
De laatste toevoer is ontladen en vergaard. —
Nu vat men schop en spa, en schept de sneeuw van de aard',
En bakent d'omtrek af, waarin men 't huis zal bouwen,
En rekent na, en meet. De lijn wordt uitgehouên,
De paal wordt aangebragt; de slegge rijst en raakt,
En de eerste sliet breekt in, dat strand en ijskorst kraakt.

Nu klinkt de hamerslag, dat rots en reê 't herhalen,
Nu snijdt de zaag door 't hout; de dissel punt de palen;
De stijlen rijzen in de rondte lijnregt op;
De sparren sluiten zich van boven top aan top;
De bindten hechten en vereenen 't rank gevaarte:
't Groeit uit hun handen aan en wint in kracht en zwaarte;
Het snerpen van de kou, die telkens feller woedt,
Jaagt vuist en hamer voort met dubble drift en spoed;
't Geraas vermengt zich met het huilen van de vlagen:
Zoo gaat het dag aan dag met onverpoosde slagen.
De planken klimmen langs de stijlen uit den grond;
De teerkwast wrijft en zoekt naar reet en naden rond;
De scheepsplecht rijst omhoog, om 't open dak te sluiten;
Een sneeuwen meiboom steekt bevrozen zich naar buiten;
Een bodemlooze ton bedekt de ruwe schouw;
De hangmat slingert aan de balken van 't gebouw;
De zeilen dubblen en behangen 't hout met linnen;
Men draagt de bulsters in en kist en korven binnen;

Men plaatst en rangschikt bank en huisraad langs den wand,
En 't schip staat in een hut herschapen op het land.

Maar, naauw was de eerste nacht in 't nieuw verblijf gesleten,
Naauw kwam de trage dag, zijn uur en tijd vergeten,
Met loomer schreden weêr, of bij den eersten blik
Stolt hun het bloed om 't hart van onverwachten schrik.
Een aantal beeren, van den honger opgestooten,
Belegert hen in 't huis en houdt hen omgesloten,
En rekt zich, snuivend langs de planken, regt-op uit,
En brult en watertandt en reikhalst naar den buit.
Het volk is raadloos en dringt siddrend zich te zamen,
En spoort geen uitkomst op in 't wikken en beramen,
En spelt in 't naadrend uur zich d'ijsselijksten dood.
Maar Barends blijft bedaard in d'aangedrongen nood.
« Komt! » roept hij, « makkers, komt! den vijand aangevallen,
» Verdreven of vernield, bestreden met ons allen!
» Wij hebben kruid en lood en jagtroer en geweer:
» Komt! stijgen we op het dak, en schieten wij hem neêr! »
Hij zegt, en geeft zich op, en breekt de planken open,
En alles snelt hem na, langs bind en wand gekropen,
En schrijdt zich om den nok en zit den schoorsteen rond.
't Gedierte grimt hun aan en schuimbekt van den grond,
En spaut de klaauwen uit met uitgehongerd smachten.
Daar brandt het eerste schot hen schriklijk door de vachten;
Een tweede knalt, een derde volgt; het vuur en 't kruid
Jaagt schroot en kogel uit de tromp hun in de huid,
En 't vliegend lood vermaalt hun schenkels en hun schoften.
Zij vlugten in der ijl en stromplen naar hun kroften,
Van de ongekende pijn en 't vlijmend wee verwoed;
Maar 't meerendeel stort neêr en stuiptrekt in zijn bloed.
Nu schiet het volk omlaag en komt naar buiten snellen,
En maakt de monsters af, en stroopt de ruige vellen
Van 't log en rookend vleesch, en warmt zich aan den damp,
En gaârt het smeer en 't vet tot brandstof voor de lamp.

Zij spannen hier en ginds, aan staken en aan bogen,
De vochte huiden uit, om ze in den wind te droogen,
En naaijen bij het vuur zich mutsen van het bont,
En slingren ze om het hoofd als zegeteeknen rond!

Maar langer heerscht de nacht en graauwer zijn de dagen,
En doffer wordt het licht en ruwer nog de vlagen;
De telkens feller kou, die doordringt tot den haard,
Kort ras de brandstof in, bij 't bouwen uitgespaard.
Zij tijgen weêr aan 't werk, en schuiven weêr de sleden
Den oever langs, de ruwe pelzen om de leden,
En zoeken, uren wijd, naar drijfhout langs de zee,
En hakken 't uit het ijs, en zeulen 't op de sleê.
Soms is de dag voorbij, en reeds de nacht aan 't dalen,
Gedurig voor zijn' tijd, eer dat ze 't huis weêr halen;
Dan dolen ze om en rond, met telkens schuwer tred,
Tot dat zij 't lamplicht zien, als baken uitgezet.
Soms schiet een ijsbeer toe, voor dat zij 't jagtroer grepen,
En valt den achterste aan, het nekbeen ingenepen,
En sleurt hem meê, en dunt de manschap, en verhaalt
Hun krijgskunst op zijn prooi, die 't met den dood betaalt.
Soms doen de mist, de sneeuw, de stormen, die er jagen,
Hen tintlen van de kou, bij 't hakken en het zagen,
En dringen door in 't bloed, en vriezen 't ligchaam stijf,
En stollen elken damp en 't kille zweet aan 't lijf.
Dan baat er bont noch wol, hoe dik en digt zij 't knoopen;
Dan zwelt het duislig hoofd, het schrale vel springt open,
En de adem uit de long, die zich met pijn ontlast,
Zet zich tot ijs en rijp aen baard en lippen vast;
Dan ijlt het volk in huis, en sluit de ruwe deuren,
En haalt de luiken digt, en stopt de minste scheuren,
En hoopt het haardvuur op, of klimt de hangmat in,
En wentelt zich in 't bont, maar tintelt niet te min.
De heete moutwijn stremt, hoe fel en sterk zij stoken;
De wanden zijn berijpt, al zien ze zwart van 't rooken;

En de ingedragen sneeuw, die aan hun hoosblok zit,
Valt op de vuurplaat af, maar blijft er droog en wit.

Nog kouder wordt de lucht, nog guurder zijn de nachten;
Nog vroeger wijkt de dag, die langer zich laat wachten;
Nog loomer klimt het licht en daalt te rasser neêr...
Maar eindlijk zinkt het weg en rijst op nieuw niet weêr.
Het volk ziet angstig rond; de lamp heeft uitgeschenen,
Een tweede pit verteert... 't is duister om hen henen,
't Is buiten enkel nacht. Zij zitten stil en stom
En zien elkander aan... de dag komt niet weêrom.
't Is of de wijde hut, haar grondvest ingeschoten,
Verkeerd is in een graf, van rondom digtgesloten;
't Is of natuur bezwijmt en, stervende in d'orkaan:
Weêr tot een' bajert is ontbonden en vergaan.
Doch als de nevel scheurt, van rondom zaamgetrokken,
Doch, als de jagtsneeuw dunt, zoo digtgezaaid van vlokken,
Schijnt de opgestegen maan, met regtgeschoten blik,
Van uit haar toppunt neêr op dit verblijf van schrik.
Geen morgen drijft haar weg, geen middag dooft haar' luister;
Zij houdt haar' zetel in en dringt zich door het duister,
En worstelt met den damp, in onbeslisten strijd:
Maar de uitgebluschte zon blijft licht en leven kwijt.
De schrandre Barends zucht: « Ja, « zegt hy, » lotgezellen!
» Ik heb dien slag gevreesd — sinds lang hem aan zien snellen!
» 't Verschijnsel, dat ons naakt, en aller ziel vervaart,
» Is de eigenschap der Pool aan deze grens van de aard.
» Ja, lang nog, maanden lang, zal deze nacht nog duren!
» Wie weet hoe streng hy nijpt! hoe vele kruipende uren!
» Hoe ver het licht nog deinst, eer 't opklimt in 't verschiet!...
» God weet het, Hij alleen, wie onzer 't wederziet.
» Doch, schent zyn magt niet aan door raadloos jammerklagen:
» Geeft in zijn handen 't op: van daar kan redding dagen!
» Ziet! de opgekomen maan, die neêrblikt op ons leed,
» Tuigt u zijn liefde, die ook hier ons niet vergeet.

» Weldadig zal dat licht ons treurig pad bestralen,
» De nevelklompen door, die om deez' uithoek dwalen;
» 't Zal ons verzellen en getrouw zijn in 't gevaar,
» Tot weêr de zon ontwaakt en weêr de hoop met haar. »
Hij zweeg, en alles zweeg, en zat in rouw verzonken,
En zag weemoedig neêr in de opgestookte vonken,
Of drong een' traan terug, die opwelde in het oog,
Of slaakte een' diepen zucht, die naar hun haardsteê vloog.
Zij zien de toekomst in, en siddren die te kennen,
En uur aan uur vervliegt, eer ze aan het schrikbeeld wennen.
Toch eischt de hooger nood beleid en zorg te meer:
Zij zien den leeftogt na, herzien hem keer op keer;
Bepeinzen voor hoe lang, bereeknen voor hoe velen,
En stellen vast rantsoen, om daaglijks uit te deelen.
De brand wordt afgepast bij luttel tal en maat;
De dunne pit gesplitst, eer ze in de lamppijp gaat;
De korlen zout geteld en 't zuivel voorgemeten:
Zoo wordt hun nood gerekt en 't harde brood gegeten.
Maar de eensgezindheid blijft, al dringt zich de armoê in;
Een onbevolen tucht regeert het gansch gezin,
En zuinigheid houdt huis, naar Hollands oude zeden;
Geen kruimel wordt verspild, geen spaander wordt vertreden.
Des feestdaags, anders niet, wordt uit het zilte nat
Het bruine vleesch gescheurd, dat vastvroor in het vat:
Dan dekt de ketel 't vuur, waar zij zich rond om scharen,
En hunkren naar den disch, en in den wasem staren.
Maar, eerst den dag gevierd en God den Heer geloofd!
Zij slaan den bijbel op, ontblooten allen 't hoofd;
Een hunner, beurt om beurt, met eerbied opgerezen,
Staat uit Gods heilig woord een hoofdstuk voor te lezen;
Of aller ziel en zang smelt luidkeels zich ineen,
En Nova Zembla hoort de psalmen van Datheen.
  Doch 's avonds dringt de vreugd door al de zorg naar binnen,
Dan bannen zij 't verdriet, verzetten zich de zinnen;
Ontdooijen zich den wijn, en grijpen naar de kruik,
En klinken met den kroes, naar vaderlandsch gebruik.

Dan wordt een voller teug, met milder hand geschonken,
Voor minnares en maag, voor vrouw en kind gedronken;
En mengt zich ook een traan met d'ingegoten wijn,
Dat doet hun harten goed, rampzaalgen als ze zijn!
Een hunner hygt naar lucht: zijn makkers moeten 't weten,
Hoe lief zyn vrouw hem heeft, hoe al zijn kindren heeten;
Hoe bang hem 't scheiden valt, by elk vertrek naar boord,
Als ze in zijn armen hangt en in haar tranen smoort;
Hoe de oudste knaap hem lijkt, en, schoon pas zeven jaren,
Reeds plaagt, bij elke reis, om met hem meê te varen,
En hoe zijn droeve vrouw, terwijl de jongen smeekt,
Den lach geen meester is, die door haar tranen breekt;
Hoe bij het laatst vaarwel, zoo zuur hun opgebroken,
De zuigling aan haar borst, met de armpjes uitgestoken,
Hem nareikte om een' kus en toeriep honderd keer...
Hier houdt de spreker stil: hij snikt; hij kan niet meer.
Een ander, minder week, en niet zoo ligt aan 't weenen,
Schudt midderwijl de kaart of rammelt met de steenen,
En daagt de makkers bij 't verkeerbord aen zijn zij';
Het lokaas trekt hen aan: zij schuiven naderbij,
En wagen kans aan kans, en strooijen, zonder sparen,
Den vollen buidel leêg, dien zij vergeefs bewaren.
Een derde breit of knoopt, en houdt zijn plaats by 't vuur,
En denkt zijn reizen na, en 's levens zoet en zuur,
Maar drijft zijn mijmring weg, en blijft op God vertrouwen,
En heft zijn landslied aan, 't Wilhelmus van Nassouwen,
Of zingt van Maurits moed, en hoe zijn krijgsbeleid
Breda door list verwint en Hulst door dapperheid.
Zoo komt men d'avond door, zoo wisslen zich de weken,
Maar de eigen nacht houdt aan, hoe menigmaal verstreken,
En geeft zijn beurt niet op. Zij zien des ochtends rond,
Maar altoos d'eigen nacht in elken morgenstond. —
Soms schiet een wondre glans, een digte vloed van stralen,
Die spieglen op de sneeuw, langs klippen en langs dalen,
En kleurt den hemel rood, en gloeit hen in 't gezigt,
En voert hunn' geest omhoog: het is het Noorderlicht.

Nu zien zy 't siddrend aan, en dreigende opwaarts klimmen,
En spellen wee; — dan danst en speelt het aan de kimmen,
En schept hun vreugde in 't hart, zoo min aan vreugd gewoon!
Maar meestal blinkt dat licht verblindend grootsch en schoon.
Nu daagt het heerlijk op, in cirkelronde kringen
En regenbogen, die zich vormen en verdringen,
Waaruit een tintlend vuur, van alle verw en gloed,
In zuilen afstroomt, schuimt, en alles vonklen doet.
Dan zijn het bergen gouds, die bliksemflitsen schieten,
Of solferzeeën, die haar' springvloed overgieten,
Of kolken louter licht, waaruit een laaije brand
Van vlammend purper stijgt en borlend diamant.
Dan knapt en kraakt het, spat in sprankels heen en weder,
En sist als pulver, zijgt in vonken lijnregt neder;
Vernieuwd zijn' glans, hervat zijn luijster; vlamt en vliedt,
En biddend zinkt hij neêr, die 't prachtig vuurwerk ziet.

Nog traden ze uit de hut, om 't wonder aan te schouwen,
De starren gâ te slaan, de leden rap te houên,
En brand te sprokklen, in den maanschijn, langs het meer:
Maar eindlijk, 't is te koud: geen hunner waagt het weêr.
De hagel wondt, de nevel vriest tot kegels zamen;
De lucht wordt ijs, en enkel ijzel wat zij âmen!
Het lenig leêr versteent, het zachte vilt verstijft:
Geen neêrgeslagen kwik, die feller koude schrijft.
Reeds staat de scheepsklok stil, verlamd van radertanden;
Reeds keert men 't zandglas om, gewrocht van Barends handen,
Opdat het slepend uur, al trager dan het plagt,
Niet tweemaal zij geteld in d'eindeloozen nacht.
Reeds wordt de lamp gespaard, vergeten aan te steken,
Opdat men de olie rekk', die eerlang zal ontbreken:
Dan zit het volk bedrukt, stilzwijgend om den haard,
En hoort den stormwind aan, die door den schoorsteen vaart.
De jagtsneeuw drijft terug, wie de oogen slaat naar buiten,
En stuift de luiken digt, zoo ras zij ze opensluiten,

En grendelt ze in de hut, verduft en vuns van lucht. —
Nu zit de beer in 't hol en is de kou ontvlugt;
Nu komt de vos in plaats, en snuffelt om de wanden
Der wooning rond, en knaagt de planken met de tanden,
En knabbelt door het dak, gedurig meerder stout.
Maer 't afgeregte volk steekt stroppen door het hout,
En hangt het aas er in, en haalt ze toe van binnen,
En dist het wildbraad op, dat ze in de strikken winnen.
Die toevoer komt hun wel, terwijl de leeftogt kort.
Maar ook de brand raakt op, hoe kouder 't buiten wordt;
Het hout slinkt weg; een handvol steenkool, die hun restte,
Nog voor het laatst bespaard, viel nu den haard ten beste,
En werd tot asch verteerd, tot stof allengs verstookt. —
Eens had men 's avonds laat het vuur in gloed gepookt,
De sintels opgeschept, den schoorsteen digt geschoven,
Om eens in 't bed zich regt te koestren en te stoven:
Nu klimmen ze in de kooi, en strekken 't lijf ter neêr,
En hebben 't warm en wel, en tintlen nu niet meer.
Maar de adem wordt benaauwd, de polsslag gaat verloren;
Beneveld klopt het hoofd; zij hijgen of ze smoren,
En flaauwen weg in zwijm, van droppels doodzweet nat.
Een hunner, nog bij tijds, springt duislig uit zijn mat,
En bonst de luiken stuk en rukt de haardklep open,
En laat den togt in huis, terwijl de wanden dropen.
De kou stuift in, en stolt den wasem weêr tot ijs,
En kruipt de kooijen rond en vriest de tijken grijs,
En schudt de mauschap op, in doodslaap weggezonken.
't Bedwelmde volk ontwaakt, vermoeid en zwijmeldronken,
En suizelt en bekomt, en ademt luid en zwaar,
En haalt weêr lucht in 't hart. Zy huivren van 't gevaar,
Van 't nog ontkomen graf; en loven 't Alvermogen,
Wiens wondre hand zich heeft ontsluijerd voor hunne oogen,
En door de koude zelf, die hier verderft en doodt,
De flaauwe vonk ontvlamt, die 't leven overschoot.

Maar naauw 't gevaar ontsnapt, dat hen had aangevallen,
Genaakt een nieuwe slag, die neêrploft op hen allen:

Hun toevlugt in den nood en aller vriend en raad,
De wakkre Barends kwijnt : zijn treurig sterfuur slaat.
Reeds had zijn zwakke hand, met mat en moeilijk beven,
Een rol papier gevuld en met hun ramp beschreven,
En 't ongesierd verhaal van hunn' mislukten togt,
In ronden stijl gesteld, zoo kort en goed hij 't mogt.
Nu wenkt hij Heemskerk, grijpt zijn handen, poogt te spreken,
Maar stamelt klanken uit, of blijft in snikken steken,
En reikt hem 't opstel toe, en wijst de plaats omhoog,
Waaraan hij 't hechten moet, waaraan men 't vinden moog'!
Opdat de naneef weet', zoo ooit, in later jaren,
Een schip het eiland naakte en weêr mogt huiswaarts varen,
Wat bang en aaklig lot, te schriklijk ondergaan,
De vrucht was van een' togt, voor Neêrlands roem bestaan.
Nu gaârt hij al zijn kracht, en bidt met brekende oogen,
Wie hunner 't wee ontkoom', wie ooit zou keeren mogen,
Dat hij zijn weduw groet', dat hij zijn dierbaar kroost
Des vaders zegen breng' en als een Christen troost';
Dat hij hun allen zegg', hoe teeder hem, in 't sterven,
Het brekend harte sloeg voor die zijn hart moest derven;
Maar dat de hoop op God, die tot ons best besluit...
Hij knikte 't laatst vaarwel, en blies den adem uit.

Nu was de nood ten top, de ramp het hoogst gestegen:
Daar lag hun raadsman neêr! zijn kille lippen zwegen!
Geen enkel woord van troost, dien hij zoo dikwijls sprak,
Ontging zijn' bleeken mond, nu alle troost ontbrak.
Weemoedig zien zij neêr, het oog op 't lijk geslagen,
En vinden minder heul, hoe meer hun jammren vragen.
Reeds roept de koude haard om toevoer voor het vuur;
Reeds blijft de tafel leêg, al slaat het etensuur;
Reeds is het vat verstookt, waarin zij 't vleesch bewaarden.
Nog brak geen morgen aan, hoe ver en lang zij staarden;
Nog bleef het rondom nacht. De ellende groeit; de vrees
Verdubbelt met den nood, die elken morgen rees.

De hoop heeft uit; de wanhoop klimt; de dorre handen
Slaan wringend zich ineen; de kaken klappertanden;
De kou en de armoê slopen 't ligchaam met elkaâr.
Reeds zinkt er meer dan een naast Barends op de baar.
Reeds is het uur nabij, en 't uitzigt doet hen beven,
Dat een (wie zal het zijn?) al de andren overleven —
En eenzaam worstlen zal met nog geduchter nood.
Zij strekken de armen uit en bidden om den dood.
Reeds wordt het opzet rijp, ô gruwel! reeds besloten,
Bij 't klimmen van 't gebrek om 't veege lijf te loten!
Reeds stond de kroes gereed, die eerlang rond zou gaan...
God dank! daar gaat een vonk van 't sluimrend daglicht aan!
Zij zien het, twijflen, rukken 't valluik heftig neder,
En staren... Ja, God dank! de morgen schemert weder,
De maan verbleekt, de starren deinzen! Heller glans
Verlicht de klippen, kleurt de kimmen, tooit den trans
En dunt de neevlen, luwt de koude en sust de vlagen.
De zon ontwaakt! het uur der uitkomst heeft geslagen!
De nacht verdwijnt, schoon nog onwillig, loom van tred.
Zij barsten juichend uit, en staamlen hun gebed,
En ijlen naar de deur, en wringen ze uit de naven...
Maar vinden 't gansche huis in digte sneeuw begraven,
Bedolven tot de nok, bedekt langs elken kant.
Zij nemen kort besluit, de schepspade in de hand,
En oopnen zich een' weg, zoo snel hun krachten 't gunnen,
En woelen door den klomp en slechten wat zij kunnen.
Zij winnen voet voor voet, in 't baaknen van het pad,
En talen naar geen rust, al hangen de armen mat,
Al steent het hijgend lijf en draagt zich naauwlijks zelven;
Zij moeten thans hun graf — of zich een uitkomst delven!
Wat scheelt het of gebrek of arbeid doe vergaan!
Het uiterst nog beproefd! Zij houden moedig aan,
En naken uur aan uur het doel, waarop zij hopen,
De boot, hun laatste heul. Het pad er heen gaat open!
Zij vinden 't rank gevaart', waaraan hun uitzigt hing,
En wentlen 't uit de sneeuw, waarin het half verging;

Zij boeijen 't vaartuig op , herstellen en kalfaten,
En breken af van 't huis, wat aan de schuit mag baten,
En reppen weêr de vuist, hoe uitgeput van kracht.
Zij brengen 't luttel broods (helaas, te ligt een vracht !)
In de opgetuigde sloep, die ze op de schotsen strijken,
En zeggen t' huis vaarwel ; begraven nog hun lijken...
Neen ! de ijzerharde grond vergunt hier zelfs geen graf :
Zij werpen ze in een kloof, een diepe rotskloof af,
En spreiden er van sneeuw een doodskleed over henen ;
Nog dikwijls zien zij om, herdenken hen en weenen ;
Bezorgen Barends schrift in d'aangewezen top ;
En geven zich aan God en aan de golven op.

Vaar wel, rampzalig oord, misdeeld van elken zegen !
Geen voet betreê uw' boôm, geen adem waai u tegen !
Blijf onbezocht en woest en afgescheurd van de aard...
Vaar wel, ongastvrij oord, door Heemskerks ramp vermaard !

De bange togt ving aan, van de ongehoordste ellenden,
Van nood en dood verzeld. Onzeker waar zij 't wenden,
Onwis van elke streek, en pad noch afstand wijs,
Vervoeren zij hun boot langs 't onafmeetbaar ijs.
Wat schouwspel staren ze aan ! wat onafzienbre rotsen
En woestenijen langs van opgeschoven schotsen !
Wat schrikkelijk geknars, geratel en gekraak
Van hortend ijs op ijs, verdooft gehoor en spraak !
Gevaarten schaven langs elkander ; kruijen, vijslen
En staaplen zich opeen, of botsen en verbrijslen,
En plompen peilloos diep in 't holst der kolken neêr,
En borlen elders op, en brijslen elders weêr.
Wat warklomp der natuur ! wat bergen en wat dalen,
Gebrokkeld en vermengd, die langs den afgrond dwalen !
Wat ordeloos gewoel, dat rondom gonst en druischt,
Waar rob en walrus, haai en waterdog in huist !

Gids houdt die bajert op ; ginds klimmen vergezigten
Van zuilen uit de zee, en trotsche praalgestichten ;
Paleizen , hoven , kerk en toren , vest en wal
Staan op den vloed gebouwd uit onverwrikt kristal.
Verbeelding put zich uit in duizend schilderingen :
Daar hevelt Katwijks duin , ginds glinstert Scheveningen ,
Hier schittert Utrechts dom , daar schemert Haarlems trans ,
Ginds is het de IJstad zelf met elke poort en schans !
Verbazend' grootsch tooneel , hoe schriklijk voor hen allen ,
Die schuren met hun boot langs de ondoordringbre wallen ;
Die dolende , in hunn' angst , waar 't goed geluk hen leidt ,
Rondtasten naar een pad in deze onmeetlijkheid !
Geen loods berigt hun 't spoor naar onbevrozen kusten :
Geen baken wenkt hen aan ; geen luwte , waar zij rusten.
't Is of geheel natuur , ontledigd en ontzield ,
Zich tot een' ijsklomp stremde en enkel hen behield.
Nog menig blijft er na , en op een sneeuwhoop sterven ,
En valt den beer ten prooi. Na dag en nacht te zwerven ,
Na nooden zonder tal en angsten zonder maat ,
Bruist de open zee hen aan , die hol en aaklig staat.
Toch steken zij haar in en geven aan de baren
Hunn' ranken bodem prijs , onkundig waar zij varen ,
En zwalpen om en rond en voor- en rugwaarts heen :
Zoo gaat het dag en nacht en weken lang aan een.
Elke ochtend , die verrijst , doet weêr de hoop ontwaken ,
Elke avond dreigt den dood. De rotsen , die zij naken ,
Zijn onbewoond en dor. Toch stijgen ze op den top ,
En zoeken eijers , mos en lepelblad er op ,
En dobbren verder ; worstlen , slingren en verdwalen
De witte zee in 't hart ; bedolven duizend malen ,
Verrezen duizend keer. De golfslag drijft hen voort
Naar Laplands oever , dien zij naadren. De ochtend gloort ,
De dag is helder , damp noch nevel dekt de stroomen ;
Zij zien in 't rond... zij gillen 't uit ! zij zien de zoomen !
Zij zien een' mast , een schip , dat zeilreê ligt aan 't strand ;
Zij zien een vlag... ô God ! de vlag van 't vaderland !...

De blijdschap schokt hen, overstelpt hen! roer en spanen
Besterven in hun vuist; hun oog schiet vol van tranen!
Zij zien hunn' wimpel weêr, hun leus langs elke zee,
Aan gindsche steng gehecht, misschien op Texels reê! ...
Zij roeijen nader, half verbijsterd, half verzonken
In droom en gissing; roepen, juichen, vreugdedronken,
En komen 't schip op zij, en grijpen lijn en koord,
En palmen zich omhoog en zetten voet aan boord...
ô Wonder, nooit gedacht! en vreugd na zoo veel smarte!
Daar ketent Rijp zijn' makker Heemskerk weêr aan 't harte!
't Is Rijp, zijn makker zelf, bij d'aanvang van den togt,
Gesmeten op dit strand, die hier een schuilplaats zocht,
En, nu de winter week en wegdreef van de baren,
't Herstelde zeil ontrolt om huiswaarts heen te varen,
En Heemskerks wissen dood te melden aan den Staat,
't Is Rijp, wiens kloppend hart aan Heemskerks harte slaat.
De ontzetting en de vreugd verwarren luid hun kreten,
't Gejuil doorkruist de lucht; de ellenden zijn vergeten!
Matroos en scheepsvoogd, vriend en vreemde, knaap en man
Omarmen zich door een, zoo teêr de blijdschap kan.
Zij winden de ankers op met dubbel rappe handen;
Zij vliegen voor den wind naar de afgeweken stranden;
Het deerniswaard verhaal van achttien maanden leeds
Kort hun de t'huisreis op. De duinen blaauwen reeds,
De wal komt nader; 't land verrijst met dom en toren;
Het dek is vol; het woelend bootsvolk dringt naar voren;
Het anker valt; de sloep snelt heen; zij roeijen aan,
En kussen 't heilig strand, tot snikkens aangedaan.
Verbaasd ontvangt de reê de dierbre zwervelingen;
Het welkom haalt hen in, zoo ver hun schreden dringen;
't Gewoel omsingelt en vertraagt hen. Jong en oud
Schalt hun volharding uit en 't wonderbaar behoud.
't Erkentlijk vaderland, door liefde en vreugd gedreven,
Neemt weêr zijn kindren op, die uit den dood herleven;
Vergeldt hen, juicht hun toe, strooit lauwren voor hen heen,
En rekent d'uitslag niet, maar telt het doel alleen.

HET WAARACHTIG GOED.

VAN hier, wie vreugde zoekt! mijn zang ontspringt aan 't hart.
Die altijd bornende aâr van onuitputbre smart,
Die slinger, levenslang door de onrust aangedreven,
Om elk ondeelbaar stip te merken van een leven,
Tot niets dan aaklig zwart, dan jammerklank bestemd,
Heeft pijn ten springveêr, die met ijzren nepen klemt,
Den boezem samenschroeft, en d'adem vormt tot zuchten.
Hoe! leven is ons lot, en spreekt men van genuchten!
Wat is dat leven dan —? Ween, teder Wichtjen, ween
By d'intreê op dien weg van loutre heilloosheên!
Ja, tranen zijn uw deel. Bereid u, die te plengen!
Haast zult gy ze aan uw zweet, uw hartebloed, vermengen,
En 't pad bedrupplen, ja beplasschen waar gy streeft.
Schrei, Wichtjen, 't is uw deel: de stervling schreit, die leeft.

Ja, lach', verlustig' zich, die lust heeft onder 't zwoegen!
Verdring' hy 't zelfgevoel door ingebeeld genoegen!
Ik zing geen hersenschim wier lichaam niet bestaat,
Die, waar de hand haar grijpt, in ijdlen damp vergaat,
En, 't naar haar smachtend hart onmachtig is te laven:
Dat schijngoed, doel van hun, die zich aan 't stof verslaven!
Neen, 't waar, 't waarachtig goed is 't voorwerp van mijn lied.
Geeft, droeven, geeft gehoor: ik terg uw smarten niet.

Ja, 't hart gevoelt zich-zelv' een denkbeeld ingedreven
Van heil. Daar is een goed, een doel waarvoor wy leven.
Dees pijn, dit zelfbesef van ongenoegzaamheid,
Die hoop, waarmeê zich 't hart in 't uiterst onheil vleit,
Tot beter voorbewaart, en gruwzaamheên leert dragen,
Bewijst een vatbaarheid, voor geen der aardsche plagen

Gevormd, maar tot een stand van meer dan aardsch genot.
Ja, 't schepsel werd geschikt voor 't hem verordend lot;
Het lot, voor 't schepsel en zijn aart en vatbaarheden.
Geen ijsbeer zwerft in 't Noord met ongedekte leden,
Maar treedt in 't bont gedoscht van de ondoordringbre vacht.
Geen roofdier, door natuur geschapen tot de jacht,
Mist klaauwen of gebit tot grijpen en verslinden. —
Geen vogel, wien zijn vlerk niet opheft door de winden;
Geen visch, die niet door 't nat met vin en zwabber roeit,
Beweegbre waterspaan, uit vlies en been gegroeid. —
Wat loeien kudde en stal? wat vergt het woudgebroedsel
Al brullend, van Natuur, dan 't onbekrompen voedsel
En 't geen de paardrift eischt? — Wat strooit het moedig paard
De lucht met spattend schuim en schudt de bonzende aard
Met hiel- en hoefslag? — 't Is om lijftogt; om 't genoegen
Der teelzucht. — 't Veld schiet uit, en zonder akkerploegen;
Zijn brieschen roept een gade uit bijgelegen oord,
Die aanrent op zijn stem: Zijn wenschen zijn verhoord,
Zijn vatbaarheên vervuld. Bevredigd ligt hy neder,
En vraagt geen andren staat, geen vin, geen vogelveder,
Waarmeê hy 't grondloos diep of 't luchtgewelf doorstreeft.
Geen goed beseft zijn hart, dan wat natuur hem geeft. —
Geen honger, of 't heelal is machtig tot verzaden,
En de inspraak der natuur heeft schepslen nooit verraden!
Maar wy....! is dan voor ons die teedre moeder wreed?

Ons schonk zy de arendsklaauw noch 't warmend pantherkleed,
Noch 't bliksemend gebit des evers. Lucht en stormen,
Ja, elke Hoofdstof, zijn ons vijand. Aas der wormen,
Beheerschen wy 't bezielde; en, koning van 't Heelal
Verkwijnen we in behoefte, en jamm'ren zonder tal!
Wat wederstrevigheên! — Maar neen, voor 't dierlijk wapen
Werd, stervling, u 't verstand, als eedler, ingeschapen.
Dat weertuig biedt geweld, biedt lucht en stormen trots,
En schenkt u klaauw en tand, en praal- en winterdosch

Bij 's aardrijks scepterstaf. Gedwee aan uw bevelen,
Gaan lucht- en waterstroom getemd in uw gareelen,
Met heel het dierendom, dat in uwe oppermacht
Zijn aart verlochent, en zich neêrbuigt voor uw kracht.
't Is alles uw, wat is. — Dan ach! 't geen handen vatten,
Wat is dat, ô mijn ziel? — Een wareld biedt heur schatten
Gehoorzaam aan haar heer, en stort ze willig uit;
Maar hy, hy vordert meer dan wat zy in zich sluit. —
Wat prikkel dan, wat gier, in onze borst besloten,
Ontrust, verknaagt, verslindt, ô mijn natuurgenooten,
In 't hoogst des overvloeds dat nooit te vreden hart,
Dat hongert by de weelde, en nooit verzadigd werd?
Wat afgrond, die steeds gaapt, met immerholle kaken,
Wat Scylla, die steeds zwelgt om steeds weêr uit te braken,
Wat vraatzucht, walgingvol voor 't geen zy steeds verslindt,
Bewoont den hollen balg van 't nietig menschenkind?
Wat kwijnt het, wat begeert, wat wil, wat eischt het meerder?
Wat mort het tegen 't lot, natuur, en haar Regeerder?

Men vraag niet! neen, men sla een vorschend oog in 't rond.
Geen wichlaar vindt hier plaats, geen valsche priestermond
Die logenvonden dicht in onverstaanbre zangen,
Door duizlig bygeloof met blind ontzag ontfangen!
't Heelal verheft zijn stem, en kondigt waarheên aan.
Men hoor' haar, en ons hart, ô stervling, is voldaan!

Ja, 't schepsel werd geschikt voor 't noodlot hem beschoren.
Het dierlijke is voor de aard, en tot vergaan, geboren.
Het lichaam werd gevormd in 't heerelijkst verband.
Bestaan, en voedsel, hangt aan 't werkend ingewand.
Dit, richt Natuur naar 't aas; naar dit, gebit en spieren,
En klaauw, en wapentuig, en breingestel der dieren.
Gevoed zijn, onderhoud, vernieuwing van 't geslacht,
Zie daar, tot welk een doel het dier werd voortgebracht!

Iets meerder, waar te veel. — Des stervlings kranke poging
Verfaalt of schiet voorby het wit van zyn beooging;
Gy niet, Almachte Geest, die 't groot heelal bezielt!
Gy, trouwe Dienares die aan Zijn zetel knielt!
Uw hand ontvliegt geen pijl, die, van den boog gedreven,
Zijn doelwit niet bereikt, zijn doel ter zij zal streven,
In 't wild de neevlen klieft, of, zonder oogmerk treft.
Geen dwarlend windgeblaas dat stormend zich verheft,
Geen speelziek wuft geval dat lust schept in verstoren,
Verdringt hem uit zijn vlucht naar zijdelingsche sporen,
Verstrooit hem door het zwerk, of, keert zijn staalspits af.
Neen, noodzaak is uw wet, en, wijsheid die haar gaf!

Ja, Noodzaak is uw wet, door Wijsheid voorgeschreven. —
Geen ijdle trek of drift vergiftigt ons het leven.
Het lijf eischt nooddruft, en gy schenkt het. De overvloed
Vergast wat ademt, op uw' velddisch. 't Wordt gevoed,
't Vernieuwt zich, en 't herleeft. — De honger hol van kaken
En prikkelende dorst, die de ingewanden blaken,
Wat zijn zy dan uw stem? — Gy roept ons : WORDT VERZAAD!
Gy zijt het, die in 't hart van 't minnend wulpjen slaat,
Dat naar de weêrhelft hijgt, die in zijn arm moet klemmen.
Begeerte, en zucht tot heil, zyn ware orakelstemmen!
Zy noodigen — ô neen, zy zweepen ons naar 't doel;
En 't ons verordend goed verklaart zich in 't gevoel.

Hou moed dan, sterveling, indien u de aard verdrieten,
Haar lust u walgen kan, of koud laat by 't genieten,
Uw boezem immer zwoegt, en naar volmaakter zucht.
ô, Geef hem, geef uw' wensch, hy is rechtmatig, lucht!
Ja, dwing u-zelven niet, in dwaasheên lust te rapen:
Indienze uw hart versmaadt, het is voor meer geschapen!
Iets grooters wacht u. — Ja, geen ijdle zwijmeldronk
Des bekers, dien de lust tot uw betoovring schonk,

Bedwelme u! Proef heur wijn, en leer zijn vreugde smaken;
Maar — vraag uw eigen hart : Wat kan gelukkig maken?

Gelukkig? — Zoo 't geluk aan aardsch genoegen hing,
Wie vond het? — Noem me een' mensch die 't ooit ten deel ontfing.
Waar is hy? — Goud, of macht, of eer, of prachtvertooning,
Verblindt geen' stervling meer, hy zij dan slaaf of koning.
Het NIETS is voor 't genot min nietig dan 't TE VEEL. —
De scepterstaf bezwaart de handen, als 't houweel. —
Het hoofd gevoelt een kroon waarin de zorgen broeiën;
Geen schittring van gesteent' waarvan de kronen gloeien. —
Wat is u, schuchtre duif, die veedren halskarkant,
Of schoon hy van pyroop en vuurkarbonkels brandt,
En hyacinten mengt met purper en saffieren?
Wat is hy meer dan 't graauw van veldgans of plevieren?
Of is 't een wapen voor des haviks scherpen klaauw,
Die neêrschiet op zijn prooi uit 's hemels neevlig blaauw?
Neen, weg met zulk een droom! Voldoening der gemoederen
Hangt aan geen flikkerpraal van uiterlijke goederen;
Men zoekt ze als middel. — Maar het doelwit van uw tocht,
ô Pyrrhus? 't geen uw hart langs zulk een omweg zocht,
Wat is dat? — Rust misschien? — Ach, kost ge die genieten,
Geen dierbaar menschenbloed zou door uw handen vlieten. —
Of nooddruft? spel? of weelde? of wat de zinnen vleit? —
Die weemlen om uw throon, met rozen overspreid. —
Wat dan? — Helaas, u-zelv' — Gy voelt in 't ledig harte
Behoefte naar een goed —; en dit gevoel baart smarte;
Doch, vruchtloos omgedwaald, of wapens opgevat!
Dat goed is voor u-zelv' een onbekende schat.

Wy zoeken 't allen. Ja; maar wat de geest zich voorstelt
Is ijdle hersenschim, die 't zuchtend hart te loor stelt.
De Vorst beklaagt zijn kroon; de held zijn lauwerblaân;
De rijkaart stikt in 't goud, en 't kan hem niet verzaân:

't Gestreelde zintuig slijt, verstompt zich voor 't genoegen
Der lust; en 't zoetst vermaak laat steeds naar meerder zwoegen :
De ziel blijft ledig, en de nooddruft, onvervuld.
Een honger schreeuwt in 't hart, die geen verzaken duldt :
Zijn prikkel sluimert niet. — Welaan langs andre wegen
Ten hemel van de rust, en de onrust uit gestegen !

Wie zijt gy, die zoo stug in 't onaanzienlijk kleed,
Maar, trotscher dan de Vorst in 't glansrijk purper treedt?
't Gefronste voorhoofd, in zijn rimpelplooi verscholen,
Verkondigt statige ernst, en wijsheid, diep verholen.
Gy mooglijk vondt dien schat waarnaar ons 't harte trekt,
Gy, Wijsgeer, die 't ontmomt en heel de ziel ontdekt.
Waar is hy? — Zelfbedwang, vernoegdheid, lustverzaken;
Zie daar uw groote les om ons geluk te maken. —
Beheersching van zich-zelv', verloochning van den trek! —
Neen, 'k vraag u brood, mijn vriend; geen heulsap in 't gebrek.
Vervulling eischt mijn hart by 't pijnlijk hongerknagen;
Geen ongevoeligheid, om 't zonder smart te dragen;
Geen sluimring, die 't besef bedwelmend van dit leed,
De nooddruft, my bestemd, in ijdlen droom vergeet.
Die nooddruft, is geen waan. Zy is ons aangeboren,
En wee hem, die haar kreet, natuur ten spijt, mocht smooren!

Maar ligt dan 't ware goed in die voldoening niet
Die 't zintuig, die 't genot van 't stoflijk lichaam biedt,
Verheffen we ons! — De trek, de zucht, ons ingedreven,
Stijgt hooger dan de zorg voor dit vergangbaar leven.
Ze omvat het wijd heelal in wezen en verband.
't Is kennis. Oefnen wy het leeringgraag verstand,
Dat voorrecht dat den mensch tot koning vormt der dieren!
De weg naar 't waar geluk is, weetlust bot te vieren;
Het weten, zaligheid. 't Is heerlijk met het oog
Door 't kleed waarmeê Natuur haar werken overtoog

Te dringen ; — 't ingewand des aardrijks door te wroeten ,
En, zonnen, op heur baan in 't evenwicht, te groeten.
Zie daar uw grootheid, mensch; zoek daar uw heilgenot! —
Helaas! waar wetenschap bestaanbaar met uw lot! —
Maar, onding in 't Heelal, in duisterheên omwikkeld,
Wat poogt gy? 't Is om niet, zoo u de weetlust prikkelt.
Egyptens godenbeeld (den kevertor) gelijk,
Die, wriemlend langs den grond, uit vuil en walglijk slijk
Zich wareldkloten rolt van loutre nietigheden,
Door dwazen, op hun kniên belachlijk aangebeden;
Zoo vormt ge u stelsels, van de wording van 't Heelal,
Van wezen, ruimte, en tijd, en noodzaak, en geval.
Wat zoudt ge ô blinde, 't licht, wat zoudt ge 't ZIJN verklaren,
Die nooit dan ijdlen schijn, nooit waarheid mocht ontwaren!
Die, ingekerkerd in deze engte, niets bespeurt
Dan 't schemerschijnsel dat uw kerkerwanden kleurt!
Wien, door een ijzren muur, van waarheid afgesloten,
Het zintuig (als een mist, die, om ons uitgegoten,
De ziel benevelt en met ijdlen damp misleidt)
Den toegang afweert, waar het zuchtend hart om schreit!
Of — kunt ge in dees uw' kring naar vrijen adem hijgen,
En wieken uitslaan? of, den etherstroom bestijgen
Waar, om dees aardbol heen, het hel gestarnte drijft,
En andre kringen dan verbeelding waant, beschrijft;
Kometen, kuif en staart met zonneglansen sieren,
En door 't oneindig ruim der wareldstelsels zwieren,
Die saamverbonden, en vereenigd, in hun vaart
Één hooger zon omslaan, onzichtbaar voor onze aard? —
Waar is uw oog, ô mensch, om door dat diep te boren?
Waar, om 't onmerkbre dier in 't stofjen na te sporen
Waarin 't de lucht doorzweeft? met d'adem in ons bloed
Vermengd wordt? met ons vleesch en ingewand gevoed?
Ja, in een droppel slijms, een vochtdrop onzer klieren,
Zoo ruim een wareld vindt, als een van 's aardrijks dieren? —
Ja, schud het zintuig af en zijn bedrieglijkheên;
Ontweldig u den schijn van 't nietig groot en kleen;

Vaag ruimte en afstand, als een spinrag, van voor de oogen
Des vorschers in uw borst, verhef uw denkvermogen;
Wat is 't? — Iets weten? — Gy, die slechts u-zelv' gevoelt,
Geen denkbeeld zuivren kunt dat door uw hersens woelt,
Maar hemel, aard, u-zelv', en de ongeschapen Waarheid,
In eenen droessem mengt, beroofd van licht en klaarheid!
Neen: Hy — alleen, Hy weet, die uit zich zelv'-alleen
't Heelal ten spiegel schiep van zijn volkomenhcên.

Wat zijn we, ô sterveling? Als argelooze knapen,
By 't blaakreu in de zon, van onmacht ingeslapen,
Of, spelende op het veld, daar de een met schor geluid
Den krekel napiept, die vast omhupt door het kruid,
En de andre kooitjens vlecht om 't schuchtre dier te vangen,
Maar oor noch aandacht heeft voor filomeelenzangen;
Zoo sluimren we, of een schijn, een beuzling, doet ons aan,
En waarheid spreekt vergeefs voor die haar niet verstaan:
Haar licht is nacht; haar stem, een stormwind die in 't bruizen
D'onvatbren 't oor vervult met niets dan ijdel zuizen.
't Verstompte zintuig voelt heur golving in de lucht,
Maar pijnlijk, onbestemd, als mateloos gerucht.
De hooger toon vervliegt; een aaklig donderbrommen
Blijft over, om den mensch door 't ingewand te grommen,
En de edle Symfonie van 't Godlijk al verdwijnt
In d'onverbindbren schok, die louter wanklank schijnt.
Zy straalt; maar schroeit ons 't oog, te zwak voor zulke stralen
Als ze uitsclie door de kreits der ruime hemelzalen;
En - zelfs de kracht bezwijkt in 't werkingvol verstand,
By d'indruk, waar haar gloed de zenuw door verspant.
Neen, zintuig noch begrip leert ons de waarheid kennen.
Wy stellen ze ons ten doel, maar om ons blind te rennen.
Die flaauwe schemer - zelf, waar naar zich de aanblik richt,
Verdwijnt by de aandrift, in 't beneevlen van 't gezicht.
Dan streeft men roekloos voort in onbezuisden ijver;
Gevoelt in 't brandend hart een' onweêrstaaubren drijver,

Een' spoorslag, telkens nieuw, die immer meer verhit : —
En hollend snelt men voort naar 't ingebeelde wit;
Om eindlijk, daar en baan en krachten ons begeven,
In 't bodemloos moeras eens afgronds heen te streven,
Van tastbre duisternis en holle nacht omzet,
Waaruit geene aardsche macht de roekeloosheid redt.

Wat dan, wat zoekt ons hart? — Waar zullen we, o mijn vrinden,
Het voorwerp, waar 't naar dorst, het waar genoegen, vinden?
Voorzeker! 't is geene aard vol onvolkomenheid,
Die 't edel goed bezit, den stervling toegeleid.
Dat goed ligt buiten haar, behoort tot hooger sfeeren,
Waar rust, waar kennis woont, geen vruchtloos heilbegeeren:
En daar, mijn vrienden, daar, is Vaderland en ree;
Hier, worstling zonder eind door de oeverlooze zee.

Doch, oeverlooze zee? — ô Neen, zy heeft heur stranden.
Omringd van klip en rots, waarop heur baren branden,
Verbergt die barning hen in 't geeslen van het nat
Dat in den golfslag schuimt en tot den hemel spat! —
Des stervlings oog ontzet, de schrik doorwoelt zijne aadren,
Daar hy het sloopen ziet der kielen die hier naderen,
En 't uitgeschud gewaad der reizenden, den vloed
Ten prooi gelaten, die ontembaar bruischt en woedt.
Hy ziet zijn vrienden niet, die door die branding boorden,
Thands juichende in het heil dier ons onzichtbare oorden,
En treurt by 't nietig kleed, by de afgeworpen last.
Ja, houdt met stijve hand aan kiel en kabel vast,
Als hem 't verbrijzeld schip, hem onder 't lijf bezweken,
Aan 't golfjen overgeeft, dat tuimlend in koomt breken
En, hem, in d'arm geklemd, als toebetrouwde vracht
Naar 't voorwerp overbrengt, waar heel zijn ziel naar tracht.

Ja, deze onzalige aard, dit jammervolle leven,
Paalt aan een andren kring, een standplaats, maar verheven,

En ons verordend als het eind waartoe wy zijn.
Ons Vaderland is dáár, by waarheids zonneschijn,
Door nacht noch nevelen verduisterd of betoogen,
Waar 't licht de ziel doorstroomt en geen onmachtige oogen!
ô! Beiden we op dien stond met wellust, met geduld,
Die in dat beter oord ons aller hart vervult!

Dan, aaklig is uw beeld, verslindende oeverbaren!
Dat slopen van de hulk waarin wy overvaren!
Wat ademt, deinst te rug, wanneer het u genaakt.
U zoeken, is zich-zelv', is heel zijn hart verzaakt. —
Verdwaasde sterveling! wat vreest gy voor u-zelven?
Het zij u lucht, of vloed, of ether, om moog welven,
De lamm'renvacht u dekke, of 't spinrag van den worm,
Wat is u 't nietig kleed, zijn dichtheid, of zijn vorm?
Wat zijn u plant en dier, in 't zwervend bloed ontfangen,
Die, in des lichaams schijn, u voor dit oog omhangen! —
Behoort het leven dan aan 't lichaam? — Werp zijn kaf
(En breid uw wezen uit), als u onwaardig, af! —
Hoe! 't lam, dat gistren nog in 't groene klaver speelde,
Het kruidtjen, dat uw hand uit dorre zaadtjens teelde,
Hoe! de ever wiens gebit u-zelv' naar 't leven stond,
Zijt gy, gy-zelf, ben ik, voor 't eind der avondrond'?
Zoo is de zelfheid niets. Zoo zijn wy ijdle wolken,
Uit dampen saamgegaârd van poel en waterkolken,
En 't speeltuig van een' wind, een' oogwenk zonnengloed,
Die ze opheft, en verbindt, en weêr te niet gaan doet.
Zoo zijn wy stuivende asch wier deeltjens saamkrioelen,
En 't onbestaanbaarst ding is 't eigen-zelfgevoelen.

Neen; vorm en leest vergaan! ja, al wat stoflijk heet!
Ons zintuig tast ons niet in 't stoflijk lichaamkleed.
Wy voelen dat wy zijn, door geen lichaamlijk pogen.
't Is eigen wil, en kracht, 't is werkend zielvermogen,

Dat, d'indruk niet ontfangt van 't geen de zinnen treft,
Of, boven 't geen het voelt, zich eindloos hoog verheft.

Maar eischt het zelfgevoel, der menschheid aangeboren,
Betoog? vermag hy 't wel door rede of wil te smooren? —
Neen, 't spreekt, verheft zich in zijn' boezem, slaat in 't hart
By elk besef van wil, van wellust, en van smart.
Wat volk, hoe woest, verlaagd, verwilderd, ja verbeestlijkt,
Heeft ooit by 't logst verstand zijn denkingskracht ontgeestlijkt?
Vernietiging geloofd in d'ondergang van 't stof? —
Het woeste Noord zag uit naar Odins hemelhof
Met schuimend garstenvocht in s' vijands bekkeneelen,
En dronken tafelvreugd, verpoosd met wapenspelen! —
De dappre Kalidoon verhief zijn voorgeslacht
Op wolken, die 't bestijgt ter dartle neveljacht,
Of, met de vuisten kneedt tot dondrende onweêrvlagen. —
De zwoegende Afrikaan, in 's vijands band geslagen
Of onder 't juk verplet, gelooft op 't vreemde strand
Een' rugkeer door de dood naar wieg en vaderland. —
Wat meldde ik van den poel, den *Hades* der Aalouden?
De diamanten poort die zy hunn' afgrond bouwden?
Of 't blijd Elysium, en de eindelooze vreugd
Der schimmen, nog in 't hart gelukkig door hun deugd?
'k Zag zelf Egyptens waan; hunn' helmond, door den vinger
Der oudste kunst geschetst; — den schrikbren Albedwinger,
Die de afgescheiden ziel naar onder sleurt; — de waag
Die 't vonnis uitwijst van den stervling hier om laag; —
De strenge geessels, en de bloemen, die hem wachten
Wien 't oordeel doemt of kwijt, om plichtbreuk of betrachten;
Het ingebalsemd lijk geschilderd op de borst
En, kostbaar, door de pracht, met parels overkorst. —
En gy, ô Samos roem door zuiverheid van zeden!
Bekoorlijke Ethalis in maagdelijke leden,
Door 't zwaard geduchte Euforb aan Xanthus rossen stroom;
Wat waan was de uwe, of, eer, wat zinnelooze droom? —

Wat was uw - aller waan , ô Volken ? — Één gevoelen :
Besef van 't stofloos iets dat borst en brein doet woelen :
Besef van de onmacht van het sterflot op u - zelv'.

Doch wacht niet dat mijn hand u de Oudheid opendelv'
En graven omwroet, reeds een eeuwental gesloten.
Neen, 'k wek geen volken op, geen tijden, lang vervloten;
Maar volgt my, die my hoort, naar 's aardrijks dageraad,
Waar de oudste menschentak in zachten luchtstroom baadt,
En nog van zeden, als van hemel, onverdorven,
D'aalouden leer bewaart, waarin hun Stamgoôn storven.

» 't Is onvernietigbaar - dus luidt hun eedle zang (*),
Die, niet bezweken met de slopende ondergang
Van heel een Warelddeel, en Staat, en Rijksvermogen,
Den Wijsgeer blozen doet, in 't zinlijk juk gebogen.
» 't Is onvernietigbaar, wat in 't Heelal bestaat.
» Onsterflijk is, wat is. Het lichaam is gewaad
» Van schijndamp, die 't bestaande omwikkelt voor onze oogen;
» Een niets, dier werklijkheid als nevel omgetogen;
» Zy, onverliesbaar. Wat, wat heeft men dan voor 't graf?
» Niets doodt, niets sterft, wat is; niets legt zijn aanzijn af.
» Het leven vangt niet aan, vergaat, of wordt verloren.
» Geen WAS, geen ZAL heeft plaats, geen NAMAALS of te VOREN :
» Het IS is duurzaam en voor eeuwig. 't Lijf bezwijk',
» Het ongeteelde blijft, en, onveranderlijk:
» Onvatbaar even zeer voor ondergaan als worden.
» Als 't afgesleten kleed dat we om het lichaam gorden,
» (Verworpen voor een nieuw), schudt dit ons waar bestaan
» Zijn stoflijk weefsel af, en doet een ander aan.
» Geen wapens treffen het, geen vuurgloed kan het zengen,
» Geen water en geen lucht ontbinden of vermengen;

(*) De Indiaansche *Bhogovotgita* legt deze woorden in den mond van BHOGOVAN, welke Vistno in zyne achtste menschwording is. Strekken zy met een tot eene Proeve der oude Poezy van dit volk!

» Onkwetsbaar, en bestand voor welk geweld het zij,
» Is 't onverdelglijk, vast, van dood en sloping vrij.
» 't Is aldoordringend; niet te ontvouwen; 't is ondenkbaar.
» Wat dan beklaagt ge uw lot, gy, trefloos en onkrenkbaar?
» Beschouw u - zelv', ô mensch (gy! die u sterflijk waant!)
» Als eeuwig wordend, of, als eindeloos vergaand.
» Vergaan is worden, en geboren worden, sterven.
» Des levens dag te zien, is 't licht des levens derven.
» Des schepsels oorsprong is met duisternis omhuld:
» Zijn midden, dag; maar dag, met tastbre mist vervuld:
» Zijn ondergang, op nieuw in diepe nacht verholen.
» Gy, klaag niet, volg uw baan, op haar is geen verdolen.
» Aanschouw dit wonder, als een wonder, met ontzag,
» Berustende in 't geheim dat niemand doorzien mag.
» De plicht, zie daar uw doel! de hemel staat u open;
» Wat ducht gy? spoed uw' weg, en leer uw hart, te hopen!
» Verwissel stand met stand! In dit, in fijner kleed,
» Zyt ge één, en boven 't stof, het aardrijk en het leed. »

Dus leerde aan Indus boord, en waar de dagbodinne,
(Aleer zy 't vlammend hoofd aan 's hemels purpren tinne
Verheft, en 't neevlig West met zachten lonk begroet,)
Zich spiegelt in den stroom van Ganges wareldvloed: —
Dus sprak de Godmensch, die ons de Indiers verkonden,
De ontzachbre Bhagovan, van 't stofgewaad omwonden,
Waarin hy 't menschlijk kroost ten achtsten maal verscheen,
Hy, Vistno, 's stervlings heil, en met hem lotgemeen!
Van daar des Brachmans troost, wanneer hy 's levens jaren
In boete, onthouding, leed, en jammer heen doet varen;
Geen lachjen van 't genot den toegang schenkt aan 't hart,
Geen sluimring gunt aan 't wee, maar wegdort in de smart;
Verdienste en wellust zoekt in 's lichaams folteringen;
Natuur heur eisch ontzegt by 't pijnlijkst zelfbedwingen;
Geen tedre gâ omhelst, geen dierbre huwlijksloot,
Maar 't leven vloek gelooft, en reikhalst naar de dood.

ô Volken! steeds verblind, vervuld met spoorloosheden!
Wordt wijs, ontsluit uw oog voor 't heilig licht der reden;
Maar werpt, met fabelwaan, geen Oudren wijsheid uit,
Geen waarheid, die ze, omhuld, omneveld, in zich sluit!
Geen waarheid ziet ons oog, dan met vermengde kleuren; —
Niets, dan omhuld met schijn, kan onze geest bespeuren, —
Niets, dat uw taal, ô mensch, of uitdrukt, of bevat,
Of, 't is het goud gelijk, met slijk der aard omspat:
Niet, als Paktool of Taag in 't hutslen van hun plasschen
Zijn' luister blinken doen, van 't ontuig afgewasschen.
Maar zoo, als 't in de mijn, uit 's aardrijks hollen schoot
In de erts gedolven wordt waarin zijne aâr ontsproot,
En met een klomp omzet van steengruis en metalen,
Een parelgrein gelijk, onzichtbaar in zijn schalen.
Gelukkig echter hy, die 't parelgrein, die 't goud
In schelp en ertsklomp kent, en aangrijpt, en behoudt!
't Heelal stemt over één, en, met het bloed in de aderen,
Ontfing het wijd en zijd die waarheid, van zijn vaderen:
WY LEVEN NA DE DOOD. — Van waar, by 't zien vergaan
Des lichaams, (zoo 't dit is) die onbegrijpbre waan?
Van waar? — Heeft hooger Geest in 's wareld vroegsten morgen
Den menschen dat ontdekt, wat aan hun oog verborgen,
Hun zintuig vreemd was, en hun zelfgevoel ontging?
Of schiep hun 't zelfgevoel die wondre mijmering? —
Ach! schatbaar is de leer, ten hemel afgezonden!
Ach! schatbaar, wat ze in 't hart door God gegriffeld vonden!
't Is Godspraak, wat men kiez'; 't is Goddelijke troost
Voor 't in zijn ban en doem beklaaglijk menschenkroost.
Ja, Almacht die ons wrocht, Gy hebt ons 't blijkbre teeken
Der afkomst ingedrukt uit hooger hemelstreken!
Wy - dragen 't in de borst ten Godlijk onderpand.
Ja, zwervers op deze aard, gy hebt een Vaderland!

Doet de hoop op blijder dagen
Ook het drukkendst leed verdragen,
Waarom, stervling, dan geschreid?
Wacht, ô wacht gy na 't verduren
Van een luttel nijpende uren,
Op een juichende eeuwigheid.

Ruischt de stormwind om ons henen;
Ach, hy zwicht niet voor ons weenen,
Maar wat is het, schoon hy blaast? —
Wat is windvlaag, waterstorting? —
Ongehoopte reisverkorting,
Die uw aankomst slechts verhaast.

Ja, hoe fel de winden gieren,
Die ons drijven door den vloed:
Geen, die door elkander zwieren!
Geen, die onze kiel niet spoedt!

Op dees uitgebreide baren,
(Vlak en helder, of beroerd,)
Heerscht voor al wie haar bevaren,
Slechts één luchtstroom die ons voert.

Van den opgang van het leven
Drijft hy ieders holle boot,
(Of men lenzen moog of reven,)
D'eigen haven in den schoot.

Vrees geen missen of verdolen,
Of de poolstar schijn' of taan:
Zekerder dan 's hemels polen,
Streeft die trekwind langs zijn baan.

Stervling, droog uw natte kaken!
  Stel een paal aan dit geween!
't Blijde tijdstip gaat genaken,
  En uw rampen zijn geleên!

Ja, geen God heeft ons doen worden
  Om te wroeten in dit slijk,
Maar bestemd tot hooger orden
  In het zalig geestenrijk.

Mededoogend met uw kermen,
  Toeft een Wachtgeest aan de kust,
Die met uitgeslagen armen
  Ons ter woonplaats draag van rust.

't Is geen wreede zielverschrikker
  Die gehate pijlen schiet;
Maar der droeven hartverkwikker,
  Die de hand eens redders biedt.

Heil dan, wat wy hier beschreiden!
  Heil, bedrukte leedgenoot!
Heil den dag dan van 't verscheiden!
  Dag des levens uit de dood!

1812. BILDERDIJK.

ILIAS,

ZESDE ZANG.

De Goden hadden nu het oorlogsveld begeven,
En Trooische en Grieksche macht, door eigen moed gesteven,
Verspreidde aan allen kant de slachting over 't veld,
Van daar de Simoïs, tot daar de Xanthus zwelt.

Eerst breekt de strijdbre Held, uit Telamon gesproten,
De Trooische Legerspits, en maakt zijn' tochtgenooten
Een open, daar zijn arm den groven Akamant
Aan 't hoofd der Thraken treft, en nederploft in 't zand.
De speer doorboort den helm, bedekt met paardenmanen,
En dringt in 't voorhoofdsbeen, en doet hem de oogen tanen.
Axylus valt door 't staal van Tydeus wakkren zoon.
Hy, Teuthras afkomst, had Arisbaas stad ter woon:
Weldadig menschenvriend, die, wat hem 't lot bestemde
Den plicht van 't gastrecht schonk en d'onverzorgden vremde.
Maar, wien zijn huis vergastte of heul en toevlucht bood,
Geen hunner vliegt te hulp, of redt hem van de dood.
Hy stort; en, nevens hem, door de eigen hand verslagen,
Verzelt Kalezius (de menner van zijn' wagen)
De schim zijns meesters naar des afgronds duistre nacht.

Reeds had Euryalus Oseltius geslacht
En Drezus, als hy op Ezépus en zijn' broeder
Een dubblen aanval doet. Een Naïs was hun moeder.
't Was Abarbarea, die aan Bukolion
(Roemruchten bastaartspruit van Vorst Laömedon),
Terwijl hy 't wollig vee als herdersknaap bewaarde,
Uit heimelijke min die tweelingzonen baarde.
Hen maakt Mecistus telg ten vroegen prooi van 't graf,
En rukt hun wapendosch den blanken schoudren af.

Nu viel Astyalus, door Polypeet getroffen,
Terwijl Ulysses spiets Pidytes neêr deed ploffen,
En Arataöns kracht voor Teucers wapen bukt,
Daar Nestors dappre spruit Ablerus 't licht ontrukt.
Vorst Agamemnon, 't hoofd der Grieksche legerscharen,
Treft Elatus, gevoed aan de altijdheldre baren
Waarmeê Satnioïs heur hooge burcht omvliet;
En Fylakus ontduikt de speer zijns vijands niet,

Terwijl hem Leitus al vluchtende achterhaalde,
En eene oneedle wond zijn levensloop bepaalde.
Melanthius werd door Eurypylus geveld.
Maar eedle Adrastus viel in Menelas geweld,
En levend: Zijn gespan, door woesten schrik aan 't hollen
Deed, hakende in een' myrth, hunn' meester zuizebollen,
En vloog, wat vluchtede, naar Trojes poort vooruit;
Daar de omgeworpen kar, ontraderd, en gestuit,
Den ongelukkige, vast knersende op de tanden,
Voorover stortte in 't zand met wapenlooze handen,
Waar Atreus zoon hem ziet, en toevliegt met zijn speer.

Adrast bevangt de schrik voor 't dreigende geweer:
Hy zinkt aan 's vijands voet; blijft aan zijn knieën hangen:
Hou op, ô Atreus zoon, en maak my uw' gevangen!
Versmaad geen rijke gift tot losgeld voor het bloed,
Dat ge in d'onweerbren staat eens vijands stroomen doet.
Wat baatte u dees triomf, op zulk een wijs bevochten?
Het huis mijns Vaders blinkt van goud en kunstgewrochten;
En welk een dure prijs waar 't Vaderhart te hoog,
Indien hy 't bloed zijns zoons daar voor behouden moog! —

Dus sprak hy, en zijn taal vermurwde de ingewanden
Des braven: de oorlogsspeer ontzonk hem uit de handen;
Doch, vaardig om zijn prooi te leiden naar de vloot,
Vliegt Agamemnon toe, en ademt wraak en dood.
ô Weekaart, roept hy uit! Hoe! gy Trojanen sparen?
Voorzeker is uw huis daar heerlijk by gevaren!
Neen, dat geen Trooische hals het Grieksche zwaard ontvlied'!
Ook de onvoldragen vrucht in 's moeders lichaam niet!
Vergaan zy, tot den laatste; en zij van 't graf versteken
Wat Ilium behoort! zóó voegt het, ons te wreken. —

Dees taal veranderde zijns broeders zacht gemoed.
Hy stoot den smeekende, nog hangende aan zijn' voet,
Thands van zich met de hand, als vreemd van 't mededogen;
En Agamemnon - zelf, met grimmigvonklende oogen,
Doorsteekt d'onzalige, die neêrstort. Argos Vorst
Zet lachende den hiel op 's overwonlings borst,
Trekt de esschenhouten spiets, in de enge wonde klemmend,
Te rug, en laat het lijk in 't golvend bloedbad zwemmend.

Maar Nestors achtbre stem doorklinkt het gansche heir:
Mijn Vrienden! Heldenschaar! Krijgshaften, Hellas eer!
Thands legg' zich niemand toe om krijgsbuit weg te dragen:
Hierna den roof gegaârd! nu, vijanden verslagen!
't Behoud des oorlogsvelds geeft zeekren wapenbuit:
Verwinnaars in den slag, schudt ge uw verwonnen uit. —

Hy sprak. Een nieuwe gloed deed alle boezems koken,
En mooglijk waar dat uur de Trooische macht verbroken,
En, voor den dappren Griek bezwijkende op het veld,
Den muur van Ilium met doodschrik ingesneld;
Had Trojer Helenus, de roem der Wichelaren,
Dit onheil niet gekeerd door 't inzien der gevaren.
Eneas, sprak hy, en gy Hektor! want de last
Des oorlogs rust op u, wien zwaard en heirstaf past,
In heldenmoed en kracht en wijsheid zoo uitstekend:
Gy ziet het Grieksch geweld door onze heirspits brekend;
Gaat stuit de benden die reeds wanklen, eer ze, aan 't vliên,
Des vijands overmacht de ontblote lenden biên,
En, om in d'arm van gâ en schreiend kroost te wijken,
Den toegang tot de poort bezaaien met hun lijken.
Streeft al de drommen door, en vuurt hunn' ijver aan;
En wy, wy zullen hier den vijand tegenstaan:
De nood gebiedt het ons, hoe zwaar de strijd moog vallen.
Maar gy, ô Hektor, vlieg! begeef u naar de wallen,

En zeg de moeder die ons-beiden 't leven schonk,
Dat ze uit haar overvloed van kostbren kleederpronk
't Voortreflijkts praalgewaad van de eêlste stof en verve,
In staatlijke omgang draag, ten tempel van Minerve.
Zy legge 't dierbaar kleed dier Godheid in den schoot,
(Of ze in dit hachlijk uur den Trojer bystand bood!)
En zegg' haar 't offer toe van zespaar runderdieren,
Van 't ploegjuk ongekreukt, en glad van huid en spieren,
Indien ze zich ons huis en weerloos kroost erbarm',
En 't heilig Ilium voor Tydeus zoon bescherm';
Dien woesten Oorlogsman, en dood- en doodschrikspreider,
Die geen' Achilles wijkt, den grootsten heirgeleider,
En wien een Godheid-zelve erkend heeft als haar vrucht.
Geen sterveling, die den slag van zijnen arm niet ducht! —

Hy sprak; en Hektor springt, in 't midden van zijn strijden,
Ten oorlogswagen af. Hy streeft aan alle zijden
Door 't Trooische leger rond, en, drillend met zijn speer,
Ontsteekt hy nieuwen moed in 't rugwaartdeinzend heir.
Nu vat, nu wint men grond, en staat den vijand tegen.
Nu waant men, dat een God, ten hemel afgestegen,
Hen bystaat en hereende; en 't Grieksche heldenkroost
Verflaauwt in d'aanval, deinst van zijnen kant, en bloost.

De wakkre Hektor gaat, in helm en volle wapen.
De vlotte paardenmaan zweeft dwarlende om zijn slapen.
Zijn beuklaar glinstert hel, en kleppert met den rand
Op d'enkel, daar hy stapt, en 's helmrings onderkant.
Thands ziet men Diomeed, en Glaukus, fors van leden,
Van weêrzijde uit hun heir elkandren tegentreden.
Reeds heffen ze arm en speer met één gelijken moed,
Als Tydeus dappre zoon den vreemde dus begroet:

Wie zijt gy, strijdbaarste, of vermetelste aller kloeken?
Want nooit ontmoette ik u waar Helden glorie zoeken.
Gy durft mijn legerspeer verwachten? Vreemdling, beef!
Rampzalig, wie mijn' arm op 't slagveld tegenstreef!
Of, zijt ge meer dan mensch, en een der Hemelgoden,
Ik neem geen' tweestrijd aan, door Godheên aangeboden:
Lykurgus boette zwaar voor zulk een stout bestaan;
Hy durfde een snode hand aan Bacchus voedsters slaan,
Daar Thetis in haar vloed den jongen God behoedde.
Sints was hem 't godendom vijandig om zijn woede.
Ik - wederstreef geen Goôn; maar draagt gy sterflijk bloed,
Treed toe, en vind hier 't eind van dees uw' overmoed! —

Hem antwoordt Glaukus dus: Wat vraagt gy naar mijn vaderen?
Het menschelijk geslacht is even als de bladeren.
De stormwind zweept hen af, een nieuwe teelt ontspruit;
Zoo zijn wy: de een verwelkt, en de andre bot weêr uit.
Maar, wenscht gy de afkomst waar ik roem op draag, te hooren;
Welaan! zy zijn bekend, uit wie ik werd geboren.
't Is Efyra, een stad op Argos grondgebied,
Waaruit het bloed ontsproot, dat door mijne aders vliet.
Daar woonde Sizyfus, het schranderst hoofd op aarde;
Hy, zoon van Eölus, den overal vermaarde!
Hy - zelf had Glaukus, dees Bellerofon tot zoon,
Met gadelooze deugd en schoonheid van de Goôn
Beschonken, maar het land door Pretus uitgedreven.
Want Pretus, door Jupijn op Argos throon verheven,
Was machtiger dan hy. 't Was Pretus gemalin,
Die, blakende in het hart van wettelooze min,
Den Jongling, veel te braaf om naar heur' wensch te hooren,
Vervolgde, om in zijn bloed de onleschbre vlam te smooren.
ô Pretus, sprak zy, breng Bellerofon ter dood,
Of sterf! Die onverlaat belaagt uwe Egaas schoot. —
Zy zweeg, en Pretus brandde in gramschap op die woorden.
Zijn hart gehengde niet den strijdbren held te moorden;

Maar veinzend zendt hy hem naar Lycie onbewust
Van 't doodelijk verraad, ter slachtbank uitgerust.
Hy voerde in heimlijk schrift het vonnis van zijn sneven,
Door Pretus eigen hand in 't zwijgend wasch gedreven.
Hy gaat. Der Goden gunst verzelt hem op zijn' tocht.
De Vorst ontfangt den held en voedt geen achterdocht,
Keelt negen runders, en vergast hem negen dagen,
En wacht zich, naar het schrift van Pretus hand te vragen.
Doch, als de morgenstond die 's hemels voorhang plooit,
Ten tiendenmaal het Oost met rozenvingren tooit,
Ontfangt hy 't, en beschouwt zijns schoonzoons schrikbre trekken.
Nu peinst hy 't middel na, dat hem ten beul mocht strekken,
En eischt, dat hy Chimeer, 't onwinbre monster, slacht;
Chimeer, uit godlijk bloed, geen sterflijk voortgebracht,
Wie 't schrikbre geitenlijf in drakenslingren kronkelt,
En uit wier leeuwenmuil verwoesting vlamt en vonkelt.
Hy, echter, brengt haar om, door 't Godendom geleid. —
  Nog gaf hy sterker proef van heldendapperheid.
Hy moest de Zolymers, het strijdbaarst volk, verwinnen.
Toen 't Amazonenheir der woedende manninnen.
Hy keerde: Een hinderlaag der dapperste oorlogsliên
Omringt hem; — doch niet een vermocht zijn zwaard te ontvliên;
Niet een, die overbleef! Nu werd hy d'eedlen Koning
Bekend als 't kroost der Goôn, door zooveel moedbetooning:
Hy schonk hem 't erfrecht met de weêrhelft van zijn kroon,
En by zijns dochters hand den eernaam van zijn' zoon.
Wie kent de telgen niet, uit dees zijne echt gesproten?
Wie kent de droefheid niet dier tedere echtgenooten?
Een zoon, in 't oorlogsveld door Mavors afgemaakt!
Een dochter, door Jupijn haars Vaders huis ontschaakt,
Wier schoot Sarpedon baarde, en die Dianaas woede
Bezuurde met haar bloed, wanneer ze in arren moede,
De onnoozle 't harte trof met haar onfaalbre schicht!
My gaf Hippolochus, hun tweede zoon, het licht.
Dees zond me in Trojes wal, en hield my 't bloed voor oogen,
Dat in zijn echte sprank geen lafheid kan gedogen.

Zie daar mijne afkomst dan, die 't geen ik my vermeet
Regtvaardigt, daar ik 't spoor van mijn geslacht betreed! —

Een zachte vreugd ontlook op 't hooren dezer rede
In 't oog van Diomeed, en schetste pais en vrede.
Hy stak de legerspeer in 's aardrijks mullen grond,
En minn'lijk klonk de taal, hem vloeiende uit den mond:

Zoo zijn wy dan in 't bloed dat ombruischt door onze aderen,
Verbonden, door den band der vriendschap onzer Vaderen;
En ik uw gastvriend, gy de mijne, naar dat recht,
Dat in der oudren eed hun nageslacht vervlecht!
Want Koning Eneus heeft, voor langvervloten jaren,
(Waarvan we in Tydeus hof het sprekend blijk bewaren)
Bellerofon vergast, die Argos wal bezocht.
Ik-zelf bezit de schaal uit smijdig goud gewrocht,
Die hem uw Grootvaâr tot een vriendschapspand vereerde,
Wanneer hy uit ons huis naar uwent wederkeerde.
Een gordel die door 't goud van schittrend purper blonk,
Zie daar, met welk een gift de mijne hem beschonk!
Den zelfden vriendenplicht, dien eer en godvrucht huldigt,
Zijt gy me in Lycië, ik in Argos u, verschuldigd,
Neen, zij ons wapen met geen dierbaar bloed bespat,
Noch rukke 't banden los die 't menschdom heilig schat;
En zorgen we, in 't gevecht elkander steeds te mijden!
'k Vind Trooiers, en genoeg, gy Grieken te bestrijden.
Doch wisslen wy dit uur van rusting, voor elks oog,
Dat de ouderlijke band bevestigd blijken moog. —

Nu springen ze in den ijl van hunnen oorlogswagen,
Vernieuwen 't vriendschapsrecht, en, hand in hand geslagen,
Verwisslen ze onderling 't verzeeglend liefdepand;
Daar Glaukus, door Jupijn beneveld in 't verstand,

Voor 't gouden lijfpantsier, een' kooprcn dosch aanvaardde,
En honderd rundren gaf voor negen rundren waarde.

Als Hektor, middlerwijl genaderd tot de stad,
De ontsloten slaghamei der Zuidpoort binnentrad,
Omwemelt hem een vloed van echtgenoots en maagden,
Die uit geprangde borst naar man of kinders vraagden,
En broeder of verwant, of waar haar 't hart aan kleeft.
De Held geeft moed en troost, hoe luttel troost hy heeft.
Nu stapt hy door de reeks van blinkende pylaren
In 't Hof, waar, op een rij, de vijftig kamers waren,
Door Priams zoons bewoond, met marmer geplaveid,
En kostbre koetsen, tot de huwlijkslust gespreid;
Terwijl een mindre reeks van zespaar slaapvertrekken,
Die tot het vast verblijf van 's Konings dochters strekken,
Het open binnenhof aan de andre zij' bepaalt,
En in haar gallery met d'eigen luister praalt.
Hier was 't, dat de eedle Held zijn moeder zelve ontmoette,
Die juist Laödice, haar schoone telg, begroette.
Zy valt hem in den arm, en, met beangsten toon:
Wat voert van uit den strijd u herwaart, dappre zoon?
Ach! kan den schrikbren Griek geen wapen meer bedwingen,
Den muren reeds nabij, om in de vest te dringen;
En drijft u 't moedig hart, dat ge op de trans van 't slot
De handen opheft tot den grooten Dondergod?
Vertoef! ik hale u wijn om aan de Goôn te plengen,
En dan in 't moede lijf vernieuwde kracht te brengen.
De wijn toch sterkt het hart, en gy, mijn dierbaarst pand,
Hoe mat ge u-zelv' niet af voor volk en Vaderland! —

Zy sprak. De wakkre Held vervangt zijn moeders woorden:
Geen wijn, mijn Moeder, neen! hy zou mijn krachten moorden.
Ontzenuw d'arm my niet, aan 't Vaderland gewijd,
Daar hy in 't hachlijkst uur voor u en de onzen strijdt!

Ook brenge ik aan Jupijn met deze onzuivre handen,
Met ronnend bloed bekroosd uit menschlijke ingewanden,
Geen offer, 't geen de wet van 't heiligdom verbiedt.
De ontzachtbre Donderaar wil zulk eene eerdienst niet.
Maar gy, trek zelve aan 't hoofd der achtbre Trojaninnen,
Met reukwerk in de hand, om Pallas gunst te winnen
En leg 't voortreflijkst stuk van heel uw kleederpracht,
Of wat ge uit al dien schat als dierst en kostlijkst acht,
Heur Godheid in den schoot. Vergeefsch zijn heldenspieren;
Het is van 't Godendom, zoo krijgers zegevieren.
Maar smeek, mijn Moeder, smeek, en zeg haar 't offerbloed
(Indien ze uw beê verhoort, den vijand vlieden doet,
En zich ons kroost erbarmt en weerelooze vrouwen)
Van zes paar rundren toe, nog vrij van zeel en touwen.
Verlies geen oogenblik. Ik vlieg naar Paris heen,
(Hem, de oorzaak van den nood des Vaderlands alleen!)
Of ik 't verbasterd hart nog opwekk'! — Mocht hem de aarde
Verzwelgen, wien het lot tot Trojes onheil spaarde!
Dan, als ik hem in 't graf zag zinken, en niet eer,
Lei mijn vergrimd gemoed zijn' fellen wrevel neêr. —

Hy gaat. De Koningin beveelt haar dienstbre maagden.
Een Trooische vrouwen schaar van eedlen en bedaagden
Vergadert. — Zy ontsluit het ceedren kabinet,
Waarvan de geur zich spreidt door heel het slaapsalet,
Met kleederpracht vervuld en al wat spoel of naalde
In sluier of gewaad voor 't oog verruklijkst maalde:
Sidonische arbeid van de meesterlijkste hand,
Door Paris meê gebracht van 't Tyriaansche strand,
Wanneer hy de eedle bruid waarvoor zijn boezem blaakte,
Van over 't ruim der zee haar vaderland ontschaakte.
Hier nam ze een praalkleed uit, tot eergaaf voor Minerf,
Op 't heerlijkst pronkend door verscheidenheid van verf
En bloemen van gesteent' die heldre stralen schoten;
Maar kostlijkst door zijn grootte, en zorglijkst weggesloten.

Nu stelt zy zich aan 't hoofd van d'achtbren vrouwenstoet
In plechtige ommegang. — Met statelijken spoed
Bereikenze op de burcht die Trojes Oostzij veiligt,
Den tempel, aan Minerf, der volken schuts, geheiligd.
Theano opent haar, als Pallas Priesterin,
De deur des tempels; zy, Antenors Gemalin!
Al schreiend strekken zy haar opgeheven palmen
Naar 't beeld der Godheid uit, met saamgemengeld galmen,
En vrouw Theano legt het offer op haar kniên,
En smeekt haar : Schutsgodes, wier outer ik bedien!
Verheven Godheid, ô! Verhoor ons aller smeeken!
Wil Diomedes speer (dit smeeken we u) verbreken,
En werp hem neder voor de poort die hy bestookt!
Zoo worde u 't rundrenbloed op 't outer toegerookt!
Wy biên u 't offer aan van tweewerf driepaar stieren,
Van 't juk nog ongerept, om onzen dank te vieren;
Erbarm u onzer, en der vruchten van onze echt! —
Zoo sprak zy; maar de beê werd door Minerf ontzegd.

Dus doen zy beêgelofte in Pallas hoogen tempel.
Maar Hektor middlerwijl verschijnt op Paris drempel,
En treedt den ingang door van 't vorstelijk gesticht,
Door 't schranderst kunstbeleid der Trojers opgericht:
Een woning, uitgebreid in zalen en vertrekken
Die zich van Priams Hof tot Hektors huizing strekken.
De speer, met kooptren spits, gevat in gouden rand,
Drilt flikkrend onder 't gaan in 's Veldheers rechterhand.
Hy vindt zijn broeder daar, in 't slaapvertrek aanwezig,
En met zijn legerboog en fraaie rusting bezig,
Terwijl hy helm en schild en sierlijk pantser gladt;
Waar Grieksche Helena by haar slavinnen zat,
En 't kostlijkst handkunstwerk der Aziaatsche weelde
In 't midden van haar kring als huismeestres verdeelde.
Hy spreekt, en doet den prins dit grievende verwijt:

Gy zorgt voor d'opschik nog, ellendige als gy zijt!

De benden staan in 't veld voor Trojes hooge wallen,
En 't is om u-alleen dat zoo veel duizend vallen,
En wapenkreet en moord geheel de vest omringt;
Ja, wie den strijd ontwijkt, gy zijt het die hem dwingt.
Rijs op, eer heel de stad in vlam en asch verkeere,
En hoon mijn weldaad niet, indien ik u verweere! —

De schoone Paris zucht, en antwoordt: Hektor ja.
'k Verdiende dit verwijt; 'k gehoorzaam, en — ik ga.
Doch waan my, zoo ik hier in 't slaapvertrek verbeidde,
Niet zorgloos over 't lot der Trojers. Neen, ik schreide,
En zocht in de eenzaamheid een' uittocht voor mijn smart.
Maar mijn Geliefdes stem maakte indruk op mijn hart,
En 'k volg haar. 'k Ben gereed, en gord my reeds ten strijde;
De krijgskans weifelt steeds aan de eene en de andre zijde.
Dus toef een oogenblik, dat ik me in 't harnas vlij';
Of, wilt gy, streef vooruit, en 'k ben u straks naby. —

Hy sprak. Maar Hektor zweeg, en stond met grimmige oogen;
Als, met een diepen zucht, haar schoone borst onttogen
De zachte Helena hem aansprak: Broeder, ach!
(Zoo ik, rampzalige, u als zuster noemen mag,
Ik, bron des oorlogs! ik met schaamte en schuld beladen!)
Ach, dat me een wervelwind met de afgevallen bladen
Had opgenomen en in 't bruischend meir gevoerd,
Eer door mijn dartle vlam een wareld wierd beroerd!
Of, werd ik tot dit leed, door 's hemels wil, geboren,
Voor 't minste, hadd' my 't lot een' strijdbrer man beschoren,
Voor de eer gevoelig en voor de opspraak! geen' gemaal
Aan wien het hart ontvalt by d'ijdlen wapenpraal!
Helaas! hoe zal hy zich dien wankelmoed beklagen!
En gy, gy moet de last van onze dwaasheên dragen,
Die 't noodlot heeft bestemd om nog by 't nageslacht
Berucht te worden door die euvlen en veracht.

Doch gun my dat ik u in de open zaal moog leiden,
En daar een' zetel biede, om op mijn Gâ te beiden. —

'k Erken uw heusch onthaal, hernam de Veldheer weêr.
Maar, Helena, ô neen : geen Hektor zet zich neêr,
Terwijl het strijdend heir, aan de overmacht ten prooie,
Verlangende, om my zucht, als steun van 't wagglend Troje.
Drijf gy uw weêrhelft aan, en hy, hy volg my na,
My trekt het hart naar huis en huwlijkspand en gâ :
Licht mag ik ze in dit uur voor 't allerlaatst aanschouwen!
Wie kan op 't hachlijk lot des woesten krijgs vertrouwen!

Hy zweeg, en vloog; — maar zocht zijn dierbre Andromaché,
Vergeefs. — De kaak bedrupt van 't hartdoorfoltrend wee,
Stond ze op de burgwaltrans het krijgsgewoel te aanschouwen
Met heur nog spraakloos wicht en een der dienstbre vrouwen,
Aan hare zij' verknocht. Helaas, met welk eene angst!

De Veldheer vindt haar niet, en, brandend van verlangst,
Vraagt aan haar maagdenstoet die wacht houdt aan den drempel,
Of ze in den ommegang naar Pallas achtbren tempel,
Met Trojes Koningin de plechtigheid verricht',
Of een der zustren groet', uit zusterlijken plicht?

Neen, zegt de huisvoogdes : Geen zusterlijk begroeten,
Geen tempelplechtigheid, die Pallas moog verzoeten,
Drong haar 't geprangde hart; maar 't grievende gerucht,
Dat Trojes strijdbaar heir voor 't Grieksche leger vlucht.
Dit deed haar, radeloos, en van den schrik gedreven,
Met kind en voedsteres naar Trojes burgmuur streven.

Zy sprak. Hy ijlt terstond door nette straat aan straat,
En naakt de Zuidpoort reeds, die naar het slagveld gaat,

Wanneer zijn dierbre Gâ zich opdoet voor zijne oogen :
Zy, door Eëtion in Theben opgetogen ,
Waar hy Cilicie beheerschte, rijk van hout,
En zijn doorluchte telg aan Hektor had getrouwd.
Zy ziet, en treedt terstond den grooten Hektor nader
Verzeld van haar slavin die 't beeld van zijnen vader,
Hun eenig huwlijkspand, beminn'lijk, hemelschoon,
En beider wellust, aan haar boezem draagt ten toon.
Hy gaf aan 't teder wicht den vloednaam van Scamander ;
Trojanen, d'eedler naam van Trooischen legerspander :
Want Hektor hield alleen den vijand in ontzag.
Hy zag zijn telgjen met een vaderlijken lach,
Terwijl Andromaché, die in haar tranen baadde,
Zijn handen drukte, en riep : ô Al te dappre Gade !
Wat wil die woeste moed ? Hy leidt u in de dood.
Heb deernis met uw telg, en my, uwe echtgenoot,
Die haast uw weêuw zal zijn; terwijl gy de oorlogsspeeren,
Op u-alleen gericht, niet tevens af kunt keeren,
Maar eindlijk bukken moet voor 't saamvereend geweld.
Rampzalige Andromaché, zoo Hektor ligt geveld!
Ach! beter ware 't my, dit oogenblik te sterven.
Geen troost, geen uitzicht meer, wanneer ik u moet derven,
Maar louter onheil! 'k Heb noch Vader, noch Geslacht.
De wreede Achilles heeft mijn Vader omgebracht,
Mijn vaderstad verwoest, haar wallen neêrgeworpen;
En de aarde moest het bloed van al mijn broeders slorpen :
Zy allen vielen op één dag, door 't zelfde zwaard;
En zelv mijn moeder werd door 't noodlot niet gespaard.
Gy, dierbre, strekt my thands voor vader, gy voor moeder;
Gy strekt my in de plaats van aanverwant en broeder!
Gy die me uit 's vaders huis en 't maagdlijk slaapsalet
Naar Trojes wal geleidde en 't eerbaar huwlijksbed!
Erbarm u over haar, die de ochtend van haar leven
U offerde, en haar ziel u over wenscht te geven.
Verhoor haar beê, mijn Gâ, haar nood- en wanhoopschreeuw;
En maak uw kind geen' wees, uw wederhelft geen weeûw!

Neen, blijf, en doe het heir naar 't Vijggebergte trekken,
Om daar de ontblote stad voor overval te dekken,
By 't rijzen van den grond en lichtbeklimbren wal.
Want driewerf zag ik reeds, het zij door 't bloot geval,
Het zij door wichlary of krijgsbeleid gedreven,
Niet slechts Idomeneus met opzet derwaart streven,
Maar beide de Aiaxs-zelv met dappren Diomeed
En Atreus trotsche zoons, de werkers van ons leed.

Haar andwoordt Hektor dus: Vertrouw dit aan mijn zorgen.
Maar eisch niet, dat ik hier, in muur en wal verborgen,
Het krijgsgevaar ontschuil', van oorlogsroem verzaad,
Den Trojer tot een schimp, en vrouwen-zelv' tot smaad.
Dit laat my 't hart niet toe. Ik leerde nooit te vlieden,
Maar aan de spits van 't heir den vijand weêr te bieden,
Mijns vaders en mijn' roem te staven door het zwaard.
Daar koomt, dit weet mijn hart, dit houdt het hier bewaard,
Een dag, dat Priams volk, dat Priam, zal bezwijken,
En Ilium in vlam zal opgaan met hun lijken.
Maar weinig treft mijn hart het naadren van dien nood,
Of Troje, of Hekuba, of grijzen Priams dood,
Of al mijn broederen en oorlogshafte magen,
Op 't slagveld door de vuist des vijands neêrgeslagen,
By 't geen mijn ziel gevoelt voor u, mijn hoogste goed,
Wen één gevloekte Griek, bespat met Priams bloed,
U schreiend henensleurt, gebonden in zijn keten;
Of Argos u beschouwt, aan spille en spoel gezeten;
Of, daar ge in wreeden dwang uit Hyperias wel
Het water ophaalt op eens meesters streng bevel;
Terwijl men u den rouw verdubbelt onder 't weenen,
En weeûw van Hektor noemt, den geessel der Helleenen,
En gy, by elke smaad die u het harte breekt,
De schim van uw Gemaal vergeefs om bystand smeekt.
Maar eerder zal my de aard het koud gebeente dekken,
Dan, dat ik u ten doel van 's vijands smaad zie strekken!

Dus sprekend strekt hy d'arm naar 't lief aanvallig wicht;
Maar 't schuwe kind krimpt weg, en bergt het aangezicht
Aan 's Voedsters boezem, bang, en barstende uit in tranen,
Als schrikkende op 't gezicht der zwarte paardenmanen
Die van den kooprен helm hem fladdren om de leên.
Zijne ouders lachen om dit kinderlijk geween;
En Hektor neemt dien helm waarop het angstvol staarde
Van 't rijzig heldenhoofd en legt hem neêr op de aarde.
Nu neemt en wiegt hy 't kind op de armen, kust dien zoon,
En heft hem naar om hoog voor 't aangezicht der Goôn:
Gy, Goden, roept hy uit, en aller Goden Vader!
Geeft, dat dit dierbre kind zijns Vaders asch vergader',
Na hem, der Volken steun, en heul, en glorie zij,
En Priam volgen moog in Trojes heerschappy!
Ja, zeg men als hy keert van 't zeegrijk oorelogen,
Het bloedig wapen torscht, den vijand uitgetogen,
En 't moederlijke hart van vreugde en glorie zwelt:
Hy is zijn Vader waard, en grooter oorlogsheld!

Dus spreekt hy, stelt het kind zijn Gemalin in de armen,
Die 't aan heur boezem drukt, heur hart bedwingt van 't kermen,
En de overstelpte wang door 't tederst lachjen tooit.
Hy strijkt de parels weg, die 't oog haar ondanks strooit:
Geliefde, wees getroost, dus zegt hy; staak uw treuren!
Geen stervling kan zich ooit aan 't ijzren lot ontscheuren,
Geen bloodaart of geen held, die eenmaal 't licht genoot;
En 'k sterf niet, dan in 't uur bestempeld met mijn dood.
U voegen spille en naald in deze uw spichte vingeren;
My past het, de oorlogsspeer met dees mijn vuist te slingeren:
Keer tot uw maagdenstoet, bestier heur noeste vlijt,
En ik, ik voere in 't veld de mannen tot den strijd.

Hy sprak, herneemt den helm, en drukt hem op zijn lokken.
De droeve Andromaché weêrhoudt haar siddrend nokken,

Verlaat hem, ziet steeds om, en stikt in 't harteleed.
Zy vindt haar woning weêr, vervuld van jammerkreet
En snikken, en gehuil, en wringen van de handen,
Waarvan de nare galm te rug kaatst van de wanden,
Daar 't hopeloos gezin hunn' meester reeds beschreit,
Wien niemand uit den slag nog levend weêr verbeidt.

Dan Paris toefde niet. In kooprен harnasplaten
Gedoscht, en vlug ter been, doorstreeft hy Trojes straten.
Het ros gelijk, dat aan de gårstkreb wel gevoed,
Zijn' toom ontsnapt, en 't veld al trapplend schudden doet,
Het hoofd om hoog steekt, en de manen onder 't draaien
Der hals, langs de effen schoft en in den wind doet zwaaien,
En, fier op lijfgestalte en onbedwongen tred,
Ombrieschende in de lucht, in 't stroomnat gaat te wed;
Zoo gaat de fiere prins, van top tot teen volschapen,
Afschittrende als een zon in 't overkunstig wapen,
En juicht zich-zelven toe, en rept den lichten voet,
Tot daar by Hektor vindt, en, met hem, veldwaart spoedt.

Bilderdijk.

KARTHON.

GEZANG VAN OSSIAAN.

'T Gemurmel, Lora, van uw stroomen
Voert d'afgeloopen tijd aan mijnen geest weêrom.
Garmallar, 't ruisschen uwer boomen
Is lieflijk in mijn oor door 't doffe windgebrom.
Malvina, ziet ge ginds in 't Oosten
Geen rots die de achtbre kruin ten hoogen hemel beurt?
Een drietal beuken, ros door 't Zuiderzonneroosten,
Buigt stam en takken neêr, door stormen losgescheurd.

Groen is 't bekrompen dal, waar, aan heur' voet ontsproten,
De bergbloem 't witte hoofd naar 't Westenwindtjen buigt
De distel, eenzaam opgeschoten,
Van zijn' vergrijsden baard de velden strooit met ruigt'.
Twee steenen, van den tijd der langverstorven Vaderen,
Verschuilen 't mosschig hoofd ten halven onder de aard:
De huivring van die plaats doortintelt hart en aderen,
En krimpt er voor den geest, die om de grafsteê waart.
Daar ligt in 't dompig stof der graven,
Malvina, de eer van Erins braven
Twee Helden, vreeslijk door het zwaard!
Wie koomt van 't land der Vreemdelingen
Met zijne duizenden omstuwd?
Het zonlicht straalt hem toe, om de eedle kruin te omringen;
Zijn hair ontmoet den wind, die uit zijn bosschen luwt.
Zijn aanschijn is van 't oorlogsgrimmen
Bedaard: zijn ziel is kalm als de avondstraal in 't West,
Die van de heldre hemelkimmen
Op Konaas zwijgend dal zijn vriendlijke oogen vest.
Wie is 't dan Komhals zoon (1)! de Vorst! de Krijgsbedrijver!
Hy ziet zijn hal met vreugd, met zielsvoldoening weêr.
Hy spreekt, en duizenden met één gelijken ijver,
Verheffen zang en stem, zijn' zegepraal ter eer.
» Gy vloodt, gy vloodt langs uwe velden,
» ô Zoons van 't verr' gelegen land!
» De Koning van 't Heelal (2) zit midden in zyn helden
» En hoort de vlucht zijns volks, aan 't overzeesche strand.
» Hy heft zijn oog, van hoogmoed gloeiend,
» Nu schaamrood op, zijn lot verfoeiend,
» En grijpt zijns Vaders zwaard in de onbesuisde hand.
» Gy vloodt, gy vloodt langs onze velden,
» Gy vloodt voor Fingals Oorlogshelden,
» ô Zoons van 't verr' gelegen land! »

(1) Fingal.
(2) De Keizer, toen *Caracalla*.

Dus klonk der Barden taal, wanneer ze uit Kronaas velden
Den Koning zegerijk in Zelmaas hal verzelden,
Terwijl een duizendtal van lichten door de zaal
Den dag verspreiddeden op 's Vijands wapenpraal.
De Feestdisch is gedekt : de vlugge nacht vliegt henen
In disch- en zanggenot, van vreemde glans (1) omschenen.
Waar is Klessammor toch, vroeg Fingal, blij van geest;
Waar Mornaas (2) broeder toch, by 't vieren van mijn feest?
In donkre mijmering brengt hy zijn sombre dagen
In Loraas dalen door met heimlijk boezemknagen.
Maar neen, daar daalt hy van den heuvel, 't moedig ros
In de eerste kracht gelijk, en vol van eedlen trots,
Daar 't snuivende in den wind, met zijn gespelen dartelt,
De blanke manen schudt, en langs de weide spartelt.
Klessammor, neem van my het vriendlijk welkom aan!
Waar-, waarom Zelmaas burcht niet vroeger aangedaan?

Zoo keerde de Oorlogsheld omringd met al zijn glorie!
(Dus antwoordt de oude Schot) in de edelste viktorie!
Zoo glansrijk was de roem, aan Kombals jeugd verknocht!
Vaak hebben we over zee de uitheemsche kust bezocht,
Het zwaard te rug gebragt, van 's Vijands bloed doordrongen,
En 's Warelds Koningen op eigen grond besprongen.
Maar wat herroep ik hier dien ouden Oorlogsprijs!
Mijn hairen zijn doormengd met onaanzienlijk grijs :
Mijn langverstramde hand vergat de speer te drillen,
En voelt de onzeekre schicht zich in de vingren trillen.
ô Dat mijn vreugd, mijn jeugd, nog eenmaal wederkwam,
Als toen ik 't voorwerp vond van mijne onbluschbre vlam,
De deugderyke maagd met donkerblaauwende oogen,
Moina, in 't gewest der Vreemden opgetogen! —

(1) Naamlijk de Waschlichten der Romeinen, in de buit gevonden.
(2) *Morna*, Fingals Moeder.

Deel (sprak de wakkre Vorst) ons een der tochten meê
Van uw doorluchte jeugd. — Het oogbeneevlend wee
Beschaduwt als een wolk Klessammors ziel en zinnen.
Verdiept in de eenzaamheid, die 't leed u doet beminnen,
Versteent ge in droef gepeins by 't murmlen van den vliet.
Meld ons uw zorgen vrij en 't doorgestaan verdriet.

» Het glinstrend oorlogszwaard verroestede in de schede,
(Dus ving Klessammor zijn Geschiednis aan,) 't was Vrede.
Ik landde met mijn kiel, op 't bruischend windgeblaas,
Naby Balklijdes burg, in Kluaths ankerplaaats.
Drie dagen toefde ik in Reuthamirs Koningshallen,
Als Vreemdling, en vergast met juichend vreugdeschallen.
Ik zag zijn Dochter daar, dien straal van hemelsch licht!
Ik zag ze, en 't gansch heelal verdween voor mijn gezicht.
De drinkhoorn ging in 't rond met onbekrompen teugen,
En laafde 't dorstend hart met mannelijk verheugen:
De Vorst doorzag mijn borst — hy schonk my de eedle spruit.
Haar boezem was als 't schuim dat op de golven kruit;
Haar voorhoofd, als de glans van 's hemels morgenkrieken;
Haar halsomgolvend hair, als 't git der ravenwieken:
Haar ziel was edel, zacht, en ademde enkel deugd:
'k Aanbad haar, en mijn hart vloeide over van zijn vreugd.

Een Vreemdling kwam; een Vorst, die mijn Moïna minde.
Zijn stem doorklonk de zaal als van een halfontzinde:
Hy sloeg de hand aan 't zwaard, ontblootte 't voor een deel,
En bromde als woedende uit, met donderschorre keel:
Is Kombal hier omtrent, die zwerver van het Noorden?
Voorzeker trekt zijn macht by één aan Kluaths boorden:
Klessammor zonder dat, waar zeker niet zoo fier. —

De luister van mijn moed blinkt door zijn eigen vier,

ô Krijgsman, andwoordde ik. — 'k Stond midden onder honderd
Met onbeklemden geest, van bystand afgezonderd. —
Neen, Vreemdling 'k ben alleen : van daar uw hooge toon!
Maar wacht u, 'k draag een zwaard, het krijgszwaard duldt geen hoon!
Reeds trilt het aan mijn heup om in mijn vuist te blinken :
Spreek van geen Komhal meer, en laat uw hoogmoed zinken!

Zijn trotschheid bruischte in eens gelijk een stormwind op.
Wy streden, en mijn zwaard doorkliefde 's jonglings kop.
Hy viel, en de oever dreunde : een duizendtal van speeren
Blonk ijlings om mij heen; ik moest mijn lijf verweeren.
Ik streed; maar de overmacht was voor mijn arm te groot.
Ik sprong in Kluaths vloed, en won mijne oorlogsboot.
Mijn zeilen woeien uit en golfden met de baren,
En 'k stevende, om den mond des Landstrooms uit te varen.
Moïna komt op 't strand. Ik zie heur bleek gelaat,
Het roodgekreten oog dat ze op mijn vaartuig slaat,
Heur hairen losgescheurd en door den wind gedreven,
En 'k hoor haar nog van verre een kreet van wanhoop geven.
Wat zoude ik? de Oostenwind, de golving, sleept my meê.
Ik wend de steven om; maar vruchtloos; 'k raak in zee,
En nimmer zag ik Klijde of mijn Moïna weder.
Zy viel, de teedre maagd! de droefheid sloeg haar neder.
Ik heb heur schim gezien : mijn hart herkende haar :
Zy zweefde in duistre nacht met murmlend rouwmisbaar.
Zy scheen als de eerste maan door saamgepakte nevelen,
Wen wolken losse sneeuw het firmament begevelen,
En stille duisternis het aardrijk heeft belaân."

Gy, Barden, sprak de Vorst, ô! heft heur lofzang aan!
Zingt de ongelukkige, zingt haar onzalig sneuvelen,
En roept met uw gezang heur geest op onze heuvelen,
Op dat zy rusten moog by Morvens schoon geslacht,
De wellust van eene eeuw, met eerbied nagedacht.

Ik zag Balklijdes vest, maar gants in puin gevallen.
Het vuur had ze afgeweid met Slot en Koningshallen :
Geen menschenadem meer werd in heur kring gehoord :
De loop van Kluaths stroom was door heur val gestoord :
De distel stond er slechts zijn eenzaam hoofd te zwiepen,
De grashalm, op het veld het windtjen toe te piepen :
De Vos stak 't rosse hoofd door de ijzren vensters heen,
Langs 't uitgegroeide ruig van d'ingestorten steen.
Reuthamirs woning viel, zijn erfdeel is verlaten :
De stilte van de dood bewoont Balklijdes straten !
ô Barden, heft een zang op 't land der Vreemden aan!
Zy hebben met hun val ons niet dan voorgegaan :
Want allen moeten we eens, of vroeg, of later vallen.
Wat hoopt ge bergen steens, wat sticht gy burcht of wallen,
Gy, kindren van den snel-, den vluggewiekten dag,
Thands ziet gy van uw burg met steigerziek gezag,
En, weinig jaren slechts, 't zijn onbewoonbre kuilen.
De woeste heîwind zal door 't hol gewelfsel huilen;
En ritslen met den riem van uw vermolmd rondas. —
Maar kom, verwoesting, kom! leg stad en burcht in de asch;
Wy zullen naar den roem door groote daden streven :
Mijn arm zal in den Krijg, mijn naam in Harpzang leven.
Heft aan, ô Barden! zingt, en zendt den beker rond!
Mijn feestzaal galm' van vreugd tot onze laatste stond!
Dan, wen ge aan 's hemels trans onmachtig zult bezwijken,
Alkoestrend Hemellicht, en uit uw aspunt wijken,
Zoo gy, zoo al wat is, als Fingal, sterven moet,
Dan overleeft mijn roem uw uitgescheenen gloed!

Dus luidde Fingals zang. Met oogen vol verlangen
Scheen 't luistrend Bardenchoor zijn adem op te vangen,
En boog zich van d'Altan voorover naar den Vorst,
Als wilde 't zelf zijn stem verrassen in de borst.
Het was als 't Harpmuzyk by 't zachte Lenteruischen. —
Aandoenlijk dacht uw ziel, ontzachlijk was heur bruischen,

ô Fingal! Waarom, ach! moet zangrige Ossiaan
By uwen sterken geest zoo eindloos achterstaan!
Maar gy, gy stond alleen, mijn Vader, in uw waarde;
Wie was er, die den Vorst van Zelma evenaarde!
Ach! Fingal, 'k schenk dees traan aan uw gedachtenis;
Doch nooit verschijnt op de aard, wat uwer waardig is?

De nanacht stierf in zang. Een aangename morgen
Ontdekte 't grijs gebergte, in neevlig zwart verborgen.
Het waterblaauw gelaat des afgronds loeg ons aan.
Het zilvren golfjen rolde op de effen waterbaan.
Een dunne mist rees op, als sluipende uit de baren,
En vormde 't beeld eens mans, gebogen door de jaren.
Het wandelde over 't veld met forse reuzenleest,
Maar zwevende in de lucht, als rustende op een geest.
Het kwam naar Zelmaas hal en trad den Koning tegen,
En zweette een douw van bloed, die neêrviel als een regen.

De Koning, die alleen dit doodlijk spooksel zag,
Voorzag 't verderf zijns Volks in d'aangebroken dag.
Hy stapte naar 't paleis in stil en somber zwijgen,
En greep zijns Vaders speer, beroemd in veertig Krijgen.
Zijn malienkuras klonk rammlend om zijn borst.
Zijn Helden rezen op, en schaarden om den Vorst.
Zy zagen op elkaâr met oogen vol verschrikken,
En merkten Fingals drift. De dood was in zijn blikken;
En 't bloed van duizenden scheen drupplend van zijn speer.
Hy spreekt, en duizenden staan ijlings in 't geweer.
De hal van Zelma blinkt van de uitgetogen zwaarden;
't Gewelfsel vangt den klank der schilden en standaarden;
De honden huilen in hun keetnen op 't geluid;
Maar niemand, die een woord in dees verschrikking uit.
Een ieder houdt het oog gevest op 's Konings oogen,
En houdt zijn legerspeer ten halve naar den hoogen.

't Is, zoons van Morven, sprak de Koning, 't is geen tyd
Voor schaatrend dischgejuich. De hachelijke strijd
Daagt op, de dood zweeft over 't land. Want Fingals Vaderen
Verkondden me in een geest het Vijandlijke naderen,
En de Oorlog komt ons op van over d'Oceaan.
Ik heb 't vervaarlijk spook uit d'afgrond op zien staan.
Laat elk zijn legerspeer in de ijzren vingers voeren,
En 't Vaderlijk rapier om heup en lenden snoeren!
Laat elk zijn fiere kruin bewaapnen door 't helmet,
En gespen 't harnas aan, met malien bezet.
De strijd trekt samen als een stormwind, in wiens bruizen
Het brullen van de dood ons over 't hoofd zal zuizen.

De Krijgsheld trok zijn heir naar 't eenzaam strand vooruit,
Gelijk een wolk de vlam der jeugdige elzenspruit,
Wen de uitgedreven rook verdikt in 't opwaart snellen,
En Zeeliên uit heur vorm een naadrend onweêr spellen.
Zy hielden op den top van Konaas hoogte stand,
En schenen van omlaag een mastbosch, dat heur rand
Omzoomde. Een siddring grijpt de blanke maagdenreien
In 't bloed, daar ze uit den schoot der zwijgende valleien
Beangstigd opzien, en de veege jonglingschap
(Met kaken, nat bedaauwd,) na-turen stap voor stap,
Of, met verbijsterd oog op 't blaauwend zeeruim staren,
En niets dan zeilen zien in 't witte schuim der baren.

De zon ging eindlijk op, en 't schittrend morgenrood
Vertoont in 't hel verschiet een talrijke Oorlogsvloot.
Eerst zag men ze aan de kim als in de wolken zweven,
En naadren als een mist, door d'Oostenwind gedreven.
Zy landen, en hun jeugd zet ijlings voet aan 't strand,
Hun Heirvoogd aan de spits, de krijgsspeer in de hand.
Hy praalde als 't moedig hert in 't midden van zijn kudde,
Daar hy 't gevederd hoofd met heldenfierheid schudde.

Zijn beuklaar was rondom in schittrend goud gevat,
En de eedle zwier van 't lijf verried hem waar hy trad.
Hy trok op Zelma aan; zijn heirkracht volgde, en hulde
Heur menigte in het stof dat heel de lucht vervulde.

Ga met den Vredegroet, sprak Fingal, ga, Ullijn,
Vertoon aan 't Legerhoofd wie Morvens helden zijn.
Zeg, dat wy de oorlogsspeer met heldenglorie slingeren,
Zeg, dat zy druipt van 't bloed van haatren en bespringeren,
Maar onverganklijke eer het deel dier braven is,
Wie Zelmaas Koningshal vergastte aan Fingals disch.
Men toont in 't verste land de wapens onzer Grooten:
De Vreemde ontzet er voor en wenscht ons bondgenoten:
Want Morvens eedle naam klonk roemrijk heinde en veer,
En 's Warelds Koning beefde in 't midden van zijn heir.

Hy zweeg. De Dichter ging; en met gefronste slapen
Zag Fingal 't rustig lijf des Vijands in zijn wapen.
Hoe statig, sprak de Vorst, al leunende op zijn speer,
Hoe statig blinkt ge, ô Vreemde, in 't blinkende geweer!
Uw heirspiets is een pijn, die bliksems tart en winden;
Uw zwaard, een straal van vuur, die oogsten gaat verslinden.
't Gelaat der volle maan verbergt zich voor uw schild.
Uw jeugdig aanzicht gloeit; uw lokken dartlen wild.
Maar mooglijk wordt dees eik ten wortel afgereten,
En zijn gedachtenis by 't nageslacht vergeten!
Balklijdes Weêuw misschien zal siddren voor uw val,
En waken de oogen blind aan uw verlaten wal,
Als 't jong en argloos kind haar over 't ruim der baren
Het scheepjen aanwijst dat uw dood haar komt verklaren.
De tranen rollen dan langs 't Moederlijk gezicht,
En vloeken 't verre land, waar gy begraven ligt:

Zoo sprak hy, als Ullijn den Vijand kwam begroeten.
Hy toonde de oorlogsspeer, hy lei haar voor zijn voeten,
En sloeg den Vredetoon. » Koom tot Vorst Fingaals zaal!
Koom, Karthon, van de Zee tot Zelmaas vreugdemaal!
Deel 's Konings gastvrij feest, of geef het oorlogsteeken!
Ontelbren zijn in 't Veld voor Fingals arm bezweken;
Maar de eer omstraalt het hoofd van Morvens bondgenoot.
ô Karthon, zie dit veld vol teekens van de dood!
Dees heuvlen, gants in mosch en lisplend gras gedoken,
Zijn 't overschot van elk wie Morven kwam bestoken".

» Tot wien, ô grijze Bard (sprak Karthon) richt ge uw taal?
Tot kindren zwak van arm, en onbekend met 't staal?
Spreek, Morvens Vreêheraut! en andwoord op mijn vragen.
Of ziet gy me op 't gelaat de verf der bloôheid dragen?
Wat dan verbeeldt ge u-zelv', dat zich mijn hart bekroont
Wat graven ge op uw kust uit ijdle praalzucht toont?
Mijn vuist is 't zwaard gewend, mijn naam beroemd in 't strijden;
Raad bloodaarts, zoo 't u lust, om Fingals speer te mijden! —
Hoe, 'k heb Balklijdes wal in rookend puin gezien,
En durft my Komhals Zoon zijn disch en beker biên!
Ik zitten aan zijn disch! ô onverduurbre schande!
Wiens Vaderlijk Paleis door Komhals toorts verbrandde,
Wen hy 't verdelgend vuur door dak en welfsel smeet.
'k Was jong, en 'k stond verbaasd by d'algemeenen kreet.
'k Zag met een kindsche vreugd den rook ten hemel klimmen
En drijven me over 't hoofd, en van den vuurgloed glimmen,
En 'k keek ze al lachend na met onbekreten oog,
Terwijl mijn vluchtend Volk langs heî en heuvels vloog.
Doch wen mijn jeugd zich vormde, en, in mijne eenzame uren,
De vleêrmuis nestlen zag in de omgestorte muren,
Toen voelde ik 't vuur diens brands my gloeien dwars door 't hart;
En de uchtend werd me een beul, de nachtrust dubble smart.
Mijn zuchten klommen met den morgen naar den hoogen;
Met d'avond schoot me een nacht van tranen over de oogen.

Hoe, sprak ik tot my-zelv' in 't knagend zielsverdriet!
Het kroost mijns vijands leeft, en ik bevecht het niet!
Neen, dichter, 'k wil 't, ik zal, ik moet het gaan bevechten ;
Mijn hart verzaakt zich niet, noch wantrouwt aan zijn rechten".

Op eenmaal sloten zich zijn benden om den Held,
En 't lemmer bliksemde in hun handen over 't veld.
Daar stond hy, even als een vuurzuil, die in 't donker
Wat om haar is verlicht, in 't schittrend staalgeflonker,
En scheen met sterker glans in 't midden van den kring.
Men zag een traan van smart, die aan zijne oogleên hing.
« Balklijde! " zuchtte hy, maar met een zucht vol woede,
Waar in zich 't hart verried, dat ongeneesbaar bloedde,
En zy'lings zag hy naar den heuvel, waar ons heir
In 't heldenwapen blonk. Hy zwaaide de esschen speer,
Maar bevende in de hand. Men zag hem te onswaart neigen
En Fingal, zoo 't ons scheen, met sturen blik bedreigen.

Wat zal ik? sprak de Vorst, daar 't heir ons nader toog,
Als mijmrende in zich-zelv' met halfbevochtigd oog.
Trede ik met krijgsmans arm den fieren jongling tegen,
En stuite ik, eer zy rijst, zijn glorie door mijn degen?
Neen! zegge de afgunst vrij, by 't zien van Karthons graf,
Dat Fingal 't lot des strijds aan andren overgaf!
Doch eenmaal mochte een Bard. . . . ! Neen, Bard van later dagen,
Vergeefs zoudt ge aan den roem van Koning Fingal knagen!
De jongling strijde met mijn Helden : 'k zie het aan!
Verwint hy, dan is 't tijd, hem zelf te keer te gaan.
Dan storte ik in mijn kracht, als de opgezwollen stroomen,
Op 't zegepralend heir, om de overmacht te toomen.
Wie, riep hy vriendlijk uit, gy, Hoofden van mijn heir,
Wie uwer gaat voor my dien Waterwolf te keer?

De dappre Konnaal rees. Driehonderd jongelingen
Gaan met hem, hem gevolgd van Karuns schrale klingen.
Hy streed; maar's krijgshelds arm bezweek voor Karthons zwaard:
Hy viel, zijn Helden vliên of tuimlen over de aard.
Kathul hervat den strijd; maar, woedende aangedreven,
Breekt de ijzren speerspits af; ontwapend, laat hy 't leven,
En Karthon slaat zijn Volk, weêr hoofdloos, op de vlucht.

Klessammor, zegt de Vorst van Morven, met een zucht,
Waar is uw oorlogsspeer? Gy ziet Kathul bezweken,
Uw Vriend aan Loraas stroom, en, zonder hem te wreken?
Gy, die de strijdgenoot van dappren Kombal zijt!
Kom, rijs in 't blanke staal, en toon u in den strijd.
De Vreemdling voel' 't geweld van Morvens heldenspieren!

De Grijzaart rees in 't staal. Zijn graauwe lokken zwieren
Om 't hoofd; hy grijpt zijn schild, en stort zich in 't gevecht,
Met al de koelheid van een ouden Oorlogsknecht.

Zijn houding, zijn gelaat, trof Karthon. Opgetogen
Beschouwt hy 't edel vuur van die ontzachlijke oogen,
Die fiere heldenleest, met grijsheids kroon gehuld.
» Hoe (zegt hy, van 't gevoel eens wondren schriks vervuld),
Hoe zal ik tegen hem deze oorlogsspeer verheffen,
Die nooit een Vijand trof, dan om voor 't laatst te treffen!
Of zal ik d'ouden Held den groet der Vrede biên,
En sparen de achtbre kruin, die 't hart my dwingt te ontzien?
Wat eedle heldentred by 't wanklen van de jaren!
Wat minnelijke zwier by de oversneeuwde hairen!
Wat weet ik 't! mooglijk is 't Moinas Echtgenoot!
Mijn Vader! zoudt gy 't zijn, gy, uit wiens heupe ik sproot!
Vaak hoorde ik dat hy woonde aan Loraas stroomgeklater,
Waar 't holle rotsgebergt' zijn weêrgalm breekt op 't water."

Dus was des Jonglings taal, daar hy hem naadren zag.
Klessammor drilt zijn speer; maar hy ontvangt den slag
Op 't ondoordringbaar schild, en spreekt de taal van Vrede.
» Gy, zilvergrijze Held! begon des Jonglings rede,
Wat doet ge! Of koomt men hier aan Jonglingschap te kort,
Wier hand de krijgsspeer voere en op den Vijand stort'?
Of hebt ge zelf geen Zoon, om in dees Oorlogs woeden
Zijns Vaders borst voor 't staal met eigen borst te hoeden?
Is de Ega, die gy minde, u afgescheurd van 't hart?
Of ligt ze op 't graf uws Zoons in onvergeetbre smart?
Wie zijt gy? zijt ge een Vorst, die in uw dood koomt snellen?
En welk een roem voor my, zoo u mijn arm mocht vellen?"

« Die roem zou groot zijn (sprak Klessammor,) fiere borst!
'k Ben in den Krijg vermaard, en 'k voer den rang van Vorst.
Mijn arm liet wijd en zijd, in Land- en Watertochten,
De teekens van een roem door 't Heldenzwaard bevochten,
Maar nimmer noeme ik me aan een Vijand dien 'k bestrij',
Zwicht, Zoon der golven, zwicht! en dan verklare ik my."

» Nooitzwichte ik, Legerhoofd (sprak Karthon verontwaardigd):
'k Ben ook met de eer bekend, en 'k weet wat zy rechtvaardigt.
'k Heb mede 't zwaard gevoerd by 't baldrend Krijgsgeschal,
En 'k starooge op den roem, die me eenmaal volgen zal.
Veracht mijn krijgsmoed niet, vereerenswaarde Gryze!
Verschoon my, dat ik u de kracht mijns arms bewijze!
Keer, ongekrenkt aan de eer, in uwer Vrienden stoet,
En laat den Oorlogspalm aan jeugdig heldenbloed!"

» Wat grieft ge my de ziel (hernam de grijze Strijder;)
(Een traan borst uit zijn oog)? Vermeetle, ga niet wijder!
Nog heeft geen Ouderdom mijn dappren arm ontwricht,
En 'k zou lafhartig vliên, in Fingals aangezicht?

In 't aangezicht mijns Vriends! Verhef uw speer, gy Vremde."
Hy zweeg, terwijl zijn vuist om 't trillend wapen klemde.

Gelijk twee winden, die van onderscheiden kant
De baren klotsen, en zich weêrzijds de overhand
Betwisten in den storm dien ze op het meir verheffen,
Zoo streên zy. — Karthons arm verbiedt zijn speer te treffen:
Nog zoekt hy in den Held Moïnaas Echtgenoot,
En siddert, dât hy niet zijns Vaders hart doorstoot.
Behendig wringt zijn arm Klessammors speer in stukken;
Nu tracht hy 't blinkend zwaârd aan 's Grijzaarts vuist te ontrukken,
't Gelukt, en de achtbre Held zinkt weerloos neêr in 't zand.
Volvrolijk schiet hy toe, en reikt hem de open hand;
Maar, woedende van spijt, en schaamte, en wrevel tevens,
Vloekt de overwonnen Vorst het overschot zijns levens.
Hy trekt een kleine dolk, ziet Karthons zijde ontbloot,
En jaagt hem 't staal in 't lijf, en met het staal, de dood.

De Vorst van Morven zag den dappren Grijzaart vallen.
Hy vliegt ter hulpe en ijlt. Des Konings duizendtallen
Staan roerloos op den wenk van 't Vorstlijk aangezicht,
En houden 't vierig oog op zijnen blik gericht.
Hy naderde, als 't gegrom des bergwinds in zijn kuilen
Voor dat hy 't hoofd verheft: de Jager hoort het huilen,
En bergt zich met de vlucht voor 't woeden van d'orkaan.
Gewonde Karthon stond met stervenszweet belaân;
Het bloed stroomde uit zijn zij'. Hy zag den Koning naderen.
Zijne eerzucht gloeide, en ach! de kracht vloeide uit zijne aderen.
Zijn kaak was bleek: de helm stond wagglend op zijn hoofd:
Zijn lichaam zwankte en boog, maar niet van moed beroofd.

De Vorst zag 's Jonglings bloed langs heup en schenkels vlieten.
Hy wederhield zijn speer, die d'arm reeds stond te ontschieten.

» Zwicht, Heirvoogd, (riep hy uit) : ik zie uw golvend bloed
Uw roem zal eeuwig zijn, gy streedt met Heldenmoed. "

» Zijt gy (vroeg Karthon straks) die Koning zoo vol glorie?
Zijt gy dat licht des doods, beslisser der Viktorie,
Die 's Wareld Koningen met angst en siddring sloeg?
Doch wat, waar vraag ik naar! reeds hebbe ik blijks genoeg:
Hy is een stroom gelijk in d'afloop niet te teugelen;
Zijn snelheid, als de vlucht eens arends op zijn vleugelen;
't Buigt alles voor hem neêr, als voor een Watervloed,
Die de akkers overstelpt met stortend menschenbloed.
Ach! dat ik van uw hand den doodsteek had ontfangen,
Verzekerd van een roem, vereeuwigd in gezangen!
Hoe heerlijk, zoo men eens mijn tombe toonen mocht,
Als 't graf eens Oorlogsmans, die tegen Fingal vocht!
Maar 'k sterf, en Karthons naam zal nooit uit de asch verrijzen:
Hy heeft zijn kracht gespild op krachtelooze Grijzen! "

» Neen (andwoordt Morvens Vorst), uw naam zal leven. Neen!
Roemruchtig zal hy zijn door tijd en eeuwen heen,
En leven in 't gezang van Morvens Dichtrenchoren.
Het kroost der volgende eeuw zal Karthons naroem hooren,
Wanneer ze in breeden kring om 't schittrend eikenvier
Heur legerfeesten houdt naar Ouderlijken zwier,
En de uchtendstond verwacht in oude Heldendeunen.
De Jager zal in 't veld den stormwind hooren dreunen,
En schuilen by 't geboomt' dat Karthons graf omsluit,
En teeknen met het oog de plaats uws tweestrijds uit.
Dan zal hy ze aan zijn Zoon met deze lofspraak melden,
Hier streedt Balklijdes Vorst ten schrik van Fingals Helden. "

De vreugd ontgloeide in 't oog des Jonglings op dees taal:
Hy hief 't gebroken op, gaf Fingal 't oorlogsstaal:

» Geef (sprak hy), geef 't een plaats in uw gewelfde muren,
Dat mijn gedachtenis in Morven voort moog duren."

Reeds had de strijd een eind. De vredetoon hief aan.
De Hoofden sluiten zich om Karthon, teêr begaan;
Klessammor onder hen, met neêrgeworpen blikken,
En de achterste in den kring in heimlijk boezemstikken,
Daar de onbeschrijflijkste angst hem siddert door 't gebeent'.
't Staat al in zwijgende ernst, op de oorlogsspeer geleend,
En staart den stervende aan. Zijn boezem stokte in 't spreken,
Zijn stem was dof en flaauw, en bleef in d'adem steken.

Hy opent de oogen weêr, en hijgend vangt hy aan:
» ô Fingal, 'k sterve — ik viel in 't midden van mijn baan;
En 't was een Vreemde grond die Karthons bloed moèst zwelgen,
En dekken 't overschot van Vorst Reuthamirs telgen.
Een nacht van weedom stort op heel mijn Vaderland!
Maar geef me een lijkgesticht aan Loraas oeverzand.
Mijn Vader sproot van daar, en 'k ben getroost te sneven,
Mag hy Moïnaas Zoon een handvol tranen geven."

Hy stierf. Zijn laatste taal, Klessammor, treft in 't hart
Daar ploft ge op 't lijk uws Zoons, beweegloos van de smart!
Het Leger blijft versteend. Geen zuchtjen liet zich hooren.
De nacht zonk over de aard. De Maan begon te gloren,
En zag van uit de kim 't weemoedig dal in 't rond:
Nog stonden ze, als van schrik geworteld in den grond;
Een dorrend woud gelijk, wanneer de winden zwijgen,
En de aakligheên der Herfst zich naar den Winter nijgen.

Drie dagen treurden wy om Karthon met het heir.
Het vierde licht brak door: zijn Vader was niet meer.

In de engte van 't gebergt' rust beider kil gebeente.
Daar waart een sombre geest, die wacht houdt op 't gesteente.
Daar, in de duistre nacht, by 't flaauwe stargeglim,
Beschouwt de reizende Moïnaas bleeke schim.
Daar zweeft ze door 't geboomt' en ritselt door de bladen,
Maar eenzaam, en bekleed met vreemde rouwgewaden.

Het hart van Fingal was geroerd door Karthons val;
Vaak klonk des Jonglings lof in Zelmaas feestgeschal.
»Wie, zong men, daagt daar op, met donkren nacht omtogen,
Van uit het baldrend golfgetier?
De Herfstwind voert hem aan; de dood straalt uit zijne oogen,
En bliksemt uit zijn vuist met vlammend hemelvier!
Wie brult er dus langs Loraas heuvelen?
Wie anders dan Balklijdes Held?
Hy nadert: zie de Krijgers sneuvelen,
Als door d'onzichtbren geest van Morven neêrgeveld!
Maar ach! daar ligt hy neêr, als een der cederboomen,
Door onverhoedschen storm ten wortel afgescheurd!
Rijs, Jongling! ô herrijs, gy lust van Kluaths stroomen!
Gy, Krijgsheld, om wiens val het moedig Krathmo treurt!
Wie nadert daar, met nacht omtogen,
Van uit het baldrend golfgetier?
Wie voert dien bliksem in zijne oogen?
Wiens boezem gloeit er dus van 't blaakrend heldenvier?"

Zoo klonk der Barden lied; wen zy zijne uitvaart zongen!
Vaak voegde ik me in hun zang, door 't volle hart gedrongen;
Want 'k was weemoedig om den Jongling en zijn dood:
Hy sneuvelde in zijn jeugd. — Maar gy, uit wien hy sproot,
Klessammor! heeft uw Zoon zijn wonden u vergeven,
En durft gy aan zijn zij' op d'aâm der winden zweven?

Malvina! 'k voel den gloed der stovende avondzon.
ô Leg my 't hoofd ter rust by 't ruischen van een bron;
Licht, dat hun beider schim me omwemele in mijn droomen!
'k Hoor, dunkt me, een flaauwe stem, die fluistert door de boomen.
De straal des hemels schenkt zijn koestring aan hunne asch:
'k Gevoel den zachten walm zich heffen uit het gras.

Gy, die wy boven 't zwerk ons over 't hoofd zien rollen!
Gy, rond als Fingals schild! gy, roem der hemelbollen!
Van waar, ô Zon, uw gloed, uw onvergangbre glans?
Wat stijgt ge ontzachlijk schoon aan 's hemels blaauwe trans!
't Gestarnt verbergt het hoofd in ondoordringbre wolken:
De Maan verbleekt, en krimpt, en duikt in 's afgronds kolken.
Alleen en onverzeld doorsnelt ge uw breeden kring!
Wie streefde u ooit op zij' in deze uw wandeling!
De bergeik valt en sterft; ja, bergen zien wy zinken:
De onmeetlijke Oceaan wast aan met beurtlings slinken:
De Maan verliest zich aan den hemel: Gy-alleen,
Gy zijt de zelfde altijd, door 't eeuwgewentel heen!
Wen zwangre bui by bui de Wareld zet in 't donker,
De donder raatlend rolt by 't scheemrend blikgeflonker,
Dan ziet ge in al uw glans op 't wolkgespansel neêr,
En lacht den stormwind toe, en 't onweêr is niet meer.
Doch vruchtloos toont ge aan my die stralen, zoo vol luister!
Myne oogen zien ze niet. Voor my is 't eindloos duister;
't Zy dat ge uw blonde hair op de Oosterwolken spreidt,
Of 't afgematte hoofd in 't Westen nederleidt.
Doch mooglijk zijt ge, als wy, slechts voor een poos geboren,
En mooglijk, dat de tijd een eind maakt van uw gloren.
Ja, ook uw leven heeft een eindperk en begin!
Eens sluimert ge uitgeblaakt op uwe wolken in,
Ontrefbaar voor de stem van d'aangebroken morgen,
En eeuwig in den schoot van 't peilloos niet verborgen.
Juich dan, ô heldre Zon, in 't bloeien van uw jeugd!
De Grijsheid heeft noch lust, noch vatbaarheid voor vreugd.

Ze is als de schemering van 't maanlicht aan de kimmen,
Wanneer wy 't flets gelaat door dikke mist zien glimmen,
De wind zich opzet en de nevels samendrijft,
En de arme Reiziger op 't donkre pad verstijft.

BILDERDIJK.

ZEEVAART.

Illi robur et æs triplex
Circa pectus erat.

HORAT.

Gewis, hem was de ontrefbre borst
Met zevendubbeld staal beslagen,
Die 't eerst zijn kiel den golven wagen,
Zich-zelv' der kiel betrouwen dorst!
Hem immers was het rustloos draaien
Van 't rijkgestarnde firmament,
Hem Arktos en Boötes zwaaien
In wet en omloop niet bekend.
Hy wist geen' wind in 't zeil te binden;
Hy op den mateloozen plasch
Het Hemelstipjen niet te vinden,
Het geen hem onbedriegbaar was.
Hy kende Hondstar noch Pleiaden,
Noch 't wapen dat Orion drilt,
Wanneer hy, moê in zee te baden,
De schouder uit de golven tilt.
Hy wist van koers noch streek te houen,
Noch 't reven van 't gespannen doek;
Maar zeilde met een blind vertrouwen,
Onwetend naar wat wareldhoek.

Zijn hand vergat het roer te stieren;
  Zijn oog herkende baan noch spoor;
En ijslijk klonk het buldrend gieren
  Des woesten stormwinds in zijn oor.
Ja, ijslijk hief de rug der baren
  Hem op 't van gramschap schuimend zout,
Als stond hy 't open in te varen,
  Dat God en mensch gescheiden houdt.
Ja, ijslijk zag hy uit de starren
  Des afgronds bodemloozen muil
Zich tot den navel opensparren,
  En tuimelde in den waterkuil.
De geesten staarden uit den hoogen,
  De monsters, uit den hollen vloed,
Hem aan met onverzadigde oogen,
  En beefden voor zijn dollen moed.
Men zegt, die Macht die lucht en wolken
  Gebiedt, en in de nevels woont,
Betoomde 't woên van wind en kolken,
  Dat zoo veel stoutheids wierd verschoond.
Zy deed zijn boot de blinde klippen,
  De rots die tot den hemel stiet,
Geveiligd langs en over glippen,
  En 't onweêr trof zijn stengen niet.
De bliksem snorde langs zijn zijden,
  Of slingerde door 't trillend wand,
En 't tweelingvuur der noodgetijden
  Hield waakzaam by zijn masttop stand,
De Tritons zagen 't vreemde wonder,
  En schoten uit hun waterslot,
En vingen 't ranke schip van onder,
  Op 't gunstig wenken van hunn' god.
Het woeste Noorden werd gebonden,
  't Onstuimige Oost in boei gekneld,
En 't zachte Westen uitgezonden,
  Van 't zoele Zuiden vergezeld.

Daar gleed, met wieken, zacht gezwollen,
  Het snelle vaartuig door het nat,
En scheen langs glooiend zand te rollen,
  Met zilvren avonddaauw omspat!
Daar bracht het van Euripus stroomen
  De wasch én honig van Hymet
Aan de oevers die Scamander zoomen,
  En ging in Xanthus vloed te wed.
Maar wy, wy durven stouter zeilen;
  Wy, op 't onmeetbre wareldruim
De diepte van den afgrond peilen
  Door 't ijslijk brandend waterschuim;
Wy weten wind en storm te teugelen,
  En breidlen ze als 't onbandig ros;
Ja, biên met duizend linnen vleugelen
  De kracht der Elementen trots.
Wy stieren 't schip den dollen winden,
  Den Noordorkanen in den mond,
En weten 't donkerst spoor te vinden
  Waar de Almacht oog en handen bond.
Wy merken op den rug der vloeden
  't Gestarnte kring en standplaats voor,
En waar het tragen mag of spoeden;
  En 't stelt ons voorschrift niet te loor.
Wy sluiten van des wareldș boorden
  Den afstand in zijn vaste maat,
En streven door de nacht van 't Noorden
  Op wieken van den dageraad.
De koopren boeg ploegt nieuwe kringen
  Om 's aardrijks onomvatbren bol,
En legt den Tegenvoetelingen
  Europaas schatting op en tol.
Vergeefs heerscht van haar zilvren wagen
  De Nachtgodes op 't deinend nat,
Laat springvloed los en wintervlagen,
  Of trekt een sluier om haar pad.

Zy ook, en de omloop van heur assen,
  Moet, midden in haar vrije vaart,
Op 't voorgebakend renspoor passen,
  En waagt geen handbreed buitenwaart.
De wind blaast boeg en zeilen tegen,
  De vloed, de stroom, de lucht, weêrstaan:
De kunst, verzekerd van de zegen,
  Bruischt tegen wind en stroomen aan.
ô Hemel, wat ontzettend wonder!
  Zijn menschen maaksels van uw hand!
Ze ontwiessen u en uwen donder,
  En slaan uw schepping in hunn' band!
Hoe, 't krachtloos, nietig, hulploos wezen,
  Dat wriemlend omkruipt langs deze aard,
Tot zulk een' overmoed gerezen,
  Waar 't Geestendom zich blind op staart!
Wie heeft het dus aan 't stof ontheven?
  Wie tot die hoogheid opgevoerd?
Wie, om de starren door te streven,
  Zijn' geest die vleugels aangesnoerd?
Wie steunde hem, als 't aadlaarkieken,
  Van uit zijn laag en dierlijk nest,
Op de eenmaal aangeschoten wieken
  Door 't hem niet eigen luchtgewest?
Wie gaf hem moed, zijn kracht te vieren
  En op te steigren boven 't slijk?
Wie, oordeel om zijn vlucht te stieren,
  Door 't hem geheel onkenbre rijk?
Daar valt hy, ach! hy tuimelt neder; —
  Maar de eerste poging is verricht.
Hy siddert; maar herstelt zich weder;
  En 't eens beproefde wordt hem licht.
ô Oefning, arbeid, vlijt, vermeten!
  Wat 's kracht, dan 't geen door u het wierd?
Te doen, te kennen, en te weten,
  Maakt Englen van het zwakst gediert'.

Verstand, ô vonk van Hemelluister!
  ô Licht, of vatbaarheid voor licht!
Gy, ook waar ge omtast in het duister,
  Nog zeekrer dan het helst gezicht!
Gy, schijnsel waar 't Heelal in spiegelt,
  En de Opperbouwheer die het wrocht!
En gy, die 't hart in donsjens wiegelt,
  ô Hoop, ons eeuwig vast verknocht!
Gy slaat uw zusterlijke banden
  Om 't eeuwigrusteloos gemoed,
Waarin de ondoofbre vonken branden
  Van zucht naar meer, naar hooger goed.
Gy schept ons moed, door moed, vermogen,
  Om stouter paden in te slaan;
En de Almacht ziet het duurzaam pogen
  Met oogen van genoegen aan.
ô Aller wezens bron en ader,
  Alleen volmaakt, en wijs, en groot!
Zie neder, ô weldadig Vader,
  Op dees voor ons bestemde kloot!
Zie neder op ons, stervelingen!
  Brei kennis, brei verlichting uit!
Verwijd de nog beperkte kringen
  Wier omtrek onzen geest omsluit.
Maar voer ons op geen wasschen pennen
  Door 't ijdel der verbeelding rond.
Geef, geef ons een waarachtig kennen;
  Geen waanziek hoofd of stouten mond!
Voor alles, leer ons U genaken,
  U, eenig waarheid, eenig goed:
Ons-zelv' en wat wy zijn, verzaken,
  En samensmelten met uw' gloed!

BILDERDIJK.

Levenspijn.

Hy zoeke in 't leven vreugd, wien 't leven vreugd mag dragen,
Wege oogenblikken lusts by de eindloosheid der plagen,
De menschheid eigen, op een goudschaal, en besliss'
Of 't aanzijn op deze aard een vloek dan zegen is!
My, van de boord der wieg, waarin mijn kindschheid schreide,
Tot aan den mond van 't graf, dat gapende op my beidde,
In ketenen van staal al hortend voortgesleurd,
En steeds in 't diepst van 't hart met wond op wond verscheurd,
My waar Gods schepping wreed, en, moest in dees ellenden
Het sterflot mijn bestaan en lotbestemming enden,
Ik riep volmondig uit: « Die stof tot menschen wrocht,
» Was God noch sterveling, maar woedend Helgedrocht."

Vergeef me, ô Almacht! 'k zie wat om my woelt, het leven
Beminnen, door één trek, één zelfden trek gedreven:
'k Zie 't meestbevoorrecht, 't minstbegunstigd dat bestaat,
Verschrikken voor de dood, als 't allerijsslijkst kwaad,
En 't aanzijn, hoe geprangd, met zorg en vlijt verlengen.
Zy zien den morgen aan, en zonder tranenplengen,
Den avond dalen, en in d'aanwas van hun leed,
Is ieder dag hun zoet by 't uitgestorte zweet;
En ik, ik hijg die dood met brandend zuchten tegen!
Ik walg van 't licht des daags, en heel des levens zegen!
My was dat leven hel, met al zijn hoogste vreugd,
Van d'eersten schemer af waarvan mijn' opgang heugt;
My, dit mijn lichaam, last, te zwaar om 't om te dragen;
Zijn nooddruft, pijngevoel, en haar voldoening, plagen!
Ben ik dan minder nog dan de armste slaaf, bedeeld,
Die in zijn keten zingt, of met haar schalmen speelt?
Neen, 'k doe uw goedheên recht; 'k ben dankbaar voor die goedheên!
Maar my is 't alles wrang, wat andren strekt tot zoetheên.

Verlos me, ô Hemel, van een' toestand, zoo gehaat,
En breke uw deernis my dees taaien levensdraad!

Dus roepe ik, ik-alleen. In uw goedgunstigheden
Ben ik dan, ik-alleen, Algoedheid, steeds te onvreden?
Neen, 'k ben 't alleen niet, neen, 't is alles hier op de aard
Zoo zeer als ik, te onvreên en met zijn lot bezwaard.
't Wenscht alles, 't woelt en tracht, het worstelt, wroet, en spartelt,
Om beter; hoe 't in schijn, by 't valsche schijngoed, dartelt;
En, neemt het trotscher geest en blijder masker aan,
Heel 't menschdom toont in 't leed met my gelijk te staan.
Doch andren wenschen 't meer, het beter, zich op de aarde;
Voor my is 't stoflijk goed ontbloot van alle waarde:
Hen leidt een blinde hoop, vertroost ze, en geeft hun moed,
Tot worstling met hun smart, voor 't ingebeelde goed;
My, voor geen levensvreugd, geen aardsch gewoel geboren,
Ontbreekt die ijdle hoop waarvan hun harten gloren.
Ik haat het leven dus, als elk een voedsel haat
Dat sap- en smaakloos walgt, en d'eter nooit verzaadt.
ô God! hoe hard is 't lot, waartoe ik werd geboren!
Ja, 't leven is me een straf, en — zonder nut verloren.
Vertrappeld in het slijk op dees gevloekten grond,
Verwensch ik 't oogenblik van mijn geboortestond.

En wien beschuldig ik? — Het plichtverzuim van ouderen?
Ja, mooglijk lag die plicht een' vader op de schouderen,
Zijn kindren met zich-zelv', het lichaam, en deze aard,
En wat de ballingschap des levens zoo bezwaart,
Vertrouwd te maken, en door leniging der plagen
Het juk des levens met vermaak te leeren dragen.
Men lieft zich-zelven in zijn lijden; ja, 't wordt zoet,
Wanneer men 't aanmerkt als een oefning van zijn' moed,
Van jongs zich-zelv' verhardt om smaak in 't leed te scheppen,
En bittren alsemdrank voor kruiderwijn te leppen.

Gewoonte en plichtbesef, in onderling verband,
Zijn machtig. Ook dat geen, waar 't oefengraag verstand
By slaapt, geeft mooglijk lust. Des lichaams eisch te vieren,
Zijn nooddruft gâ te slaan, wierd mooglijk, als *bestieren*,
Hem dierbaar, die 't veracht als *onderworpenheid*.
En, ook de geestdrift - zelv' wordt, jong, aan band geleid. —
't Is mooglijk, maar, ô God, dit al eischt vatbaarheden;
Verbeetren wy 't verstand, beschaven we onze reden!
Maar smaak, genoegen, in des stervens foltersmart — ?
Wat leiding, wat bestier, wat brengt dit ooit in 't hart? —
Neen, de aarde heeft geen heil. Daar is geen zoet in 't leven:
Dit wordt my als door 't hart ten gorgel uitgedreven.
Dit is 't gevoel, voor eens mijn' boezem ingedrukt,
Dat immer brandt en knaagt, en nooit wordt uitgerukt.

Ja 'k heb getracht, my-zelv' in 't drukken van mijn plagen
Te harden, en dat juk met taai geduld te dragen.
'k Heb half eene eeuw besteed in dulden, lijden, pijn,
Met gruwelen te zien in opgepronkten schijn:
'k Zag menschlijkheid en deugd verlochend en verbannen;
De Hel op de aard gevoerd door monsters en tyrannen;
Het heilloos goud den god, waar heel onze aard voor knielt,
En 't voorwerp dat alleen hunn' loggen klomp bezielt!
Ja 't leven werd verlaagd tot zwelgen, dartlen, spelen,
Tooneelpraal, mommery, en, mist dat, tijdvervelen;
Maar by dit alles, zorg, die rustloos zweept en port,
Dat de afgod in zijn dienst niet roekloos zij verkort.

Voor my, my lusten disch, noch spel, noch zinvermaken,
'k Heb nooit de kunst geleerd dat laffe zoet te smaken.
'k Haat valschheid, 'k neem den tijd als 't hoogste goed in acht,
Dat plichten heilig is, nooit wel genoeg betracht.
En 't geld . . . ? 'k Verachtte 't, ja, als wijze en mensch onwaardig;
'k Onthield den arme nooit zijne aanspraak onrechtvaardig,

Lei nooit voor morgen op, wanneer ik geven kon;
Noch zette op woeker uit het geen ik dankbaar won.
'k Wist, Christen, dat mijn deel 't gebruik niet gaat te boven,
En schrikte, aan die 't behoeft, mijn' overvloed te ontrooven;
'k Berustte, dag aan dag, in wat my de arbeid gaf,
En rustig hing mijn hart van Gods voorziening af:
Ja, 't gruwde van 't besef dier voorbaat, die door 't *morgen*
Het *heden* bitter maakt, en God vooruit wil zorgen:
Maar kennis, waarheid, maar ontwikkling van 't verstand!
Maar plicht aan menschlijkheid, en God, en Vaderland!
Zie daar waarin mijn hart het leven wilde minnen,
Doch 't dubbel haten moest door niets met vlijt te winnen.
Door ziel en lichaam weg te teeren, in de pijn
Van voor my-zelv' een last, en niemand nut te zijn.
En thands, nu de ouderdom mijn krachten heeft verbroken,
Het moordende verdriet mijn hartaâr afgestoken,
En de enge borst my hijgt van d'allerjongsten snik;
Nu trapt men me op de keel in 't uiterste oogenblik,
Speelt met de doodsangst van den stervende en bezwcken,
Ja juicht in elken gil die 't jammer uit doet breken,
En zwelgt by ieder' zucht mijn schroevend hart ontprest,
Die duivlenwellust in, die zich met tranen mest.
Ach! 't afgejaagde hert, der honden muil ontsprongen,
Zwoegt vruchtloos naar zijn aâm met drooggeblaakte longen,
Lekt vruchtloos 't stollend bloed dat langs zijn lenden vliet:
Te sterven aan zijn wond, ook dit vermag hy niet.
Neen, weldaad waar hem thands de beet der wreede honden:
Verachtlijk wespgespuis zet de angels in zijn wonden;
Vergiftigt en verscheurt zijn open borstkwetsuur;
Hoopt dood- by doodsteek op in 't sleepend snevensuur;
En, krimpend langs den grond, en aas der vuige horzelen,
Herwenscht hy 't heetst der jacht, en bloedig tandvermorzelen.
Ja, hoort een menschlijk hart in de eenzaamheid van 't bosch
Zijn kermen, meer geroerd dan de onbeweegbre rots,
Men stopt het oor niet slechts en spoedt dien galm te ontvluchten,
Maar maakt het stervend dier nog misdaad van zijn zuchten;

Wil, dat het dartle en spring', en, elk ten spel vermoord,
Den weêrgalm van het woud door geen gejammer stoort.

Dit 's menschlijkheid, mijn God! Die deernis moet men wachten.
Geen vijand is 't die moordt, maar die mishaagt met klachten.
Het een behoort, met spel, bedrog, en trouwloosheên;
Tot de orde van 't Heelal op 't heerlijk hier beneên;
Daar zet men weêr verraad en list en boosheid tegen:
Maar 't leven is te kort om iets dan lust te plegen.
Die kermt, misbruikt het: En te hooren naar geklag,
Dit riekt naar 't Christendom, de deugd van d'ouden dag.
Neen, Dichter, verg dit niet van dees verlichte tijden!
Wy leven voor de vreugd en niet voor 't medelijden.
En — hebt ge 't dan zoo kwaad? neem Katoos kloek besluit:
Zeg: « 't Aardrijk is gemaakt voor Cesar, 'k wil er uit!"

ô Gy, die menschen schiept, dit werd uw beeld op aarde!
'k Ontfing dien les zoo vaak — ! Uw gunst was 't, die my spaarde.
Gy hebt me, ô groote God en Heiland, steeds behoed
Voor Filozofen deugd en Filozofen moed.
Ik leed, wanneer Gy riept tot lijden, en geduldig;
En, tot wat peil het stijge, ik ben u hooger schuldig:
Maar ô, geef krachten! Roep, ô roep my van mijn wacht,
Eer waanzin me op het laatst het zuizlend brein verkracht'.
Gy ziet het woelen, ziet het koken, ziet het bruischen!
Laat, laat me uw hoogen wil niet roekloos tegendruischen.
Ik vraag geen wraak, ô God! ik vraag lankmoedigheid.
Toon aan 't verduisterd oog dat vijftig jaar beschreit,
Een hooger, eedler, een U waardiger bestemming,
Als 't doel waar voor ik lijde in dees mijn zielsbeklemming.
'k Ben zwak, mijn God! 'k bezwijk; mijn reden faalt en zwicht
By 't altijd klimmend leed en meerdrend overwicht.
Ach! zoo een oogenblik mijn hoop op U verraste —
Mijn sidderende hand in 't duister zich vertastte —

De onvaste voet me ontglipte op 's afgronds smallen rand — !
ô! Hou me in 't vallen op, en grijp my by de hand!
Vertroost me, en, wat ook nijp', bevrij mij 't broos geweten,
En laat ik in den nood mijn' Heiland niet vergeten!
ô! Laat me in 't overschot van 't my onttogen kroost,
In 't hart dat met my deelt, den zegen die my troost;
En spaar my (mag het zijn) na 't aantal bange jaren
(Gy kent ze en al hun ramp), my over 't hoofd gevaren,
Dat jammer dat ik duchte en altijd heb gevreesd:
Behoud my 't overig van mijn' verzwakten geest!
Of liever — ruk my weg, en stel dit lijden palen,
En doe me een blijde dood van 't leven ademhalen!

BILDERDIJK.

De slaap.

— — — Qui corda diurnis
Fessa ministeriis mulcet, reparatque labori.

OVIDIUS.

Gy, Schepper van het albezielend licht,
Die alles bindt aan beurtverwisselingen,
Den nacht ter rust', den dag ten arbeid sticht,
Maar nacht en dag uw grootheid dwingt te zingen!
Al 's aardrijks pracht duikt met uw dagtoorts neêr:
Wy zien 't heelal aan ons gevoel ontzinken:
't Keert al voor ons tot d'eigen Chaös weêr,
Waaruit uw Woord het eerste licht deed blinken.
Geen voorwerp meer op 't ondermaansche rond,
Waarin het hart uw luister aan mag staren!
Het matte lijf zijgt machtloos naar den grond,
Ontvalt de ziel, van drukkend zelfbezwaren:

De geest wordt loom; der veezlen kracht bezwijkt;
't Gebeente wankt; en hoofd en kniën knikken;
De zenuw stokt; besef en reden wijkt;
En 't oog verliest zijn straks zoo scherpe blikken.
Zie daar den Dood, zich-zelven onbewust!
Maar neen, geen Dood, zijn beeldtnis slechts en broeder!
Den stillen Slaap, de hartverkwikbre rust,
Uw weldaad, God! des levens steun en voeder!
De zon voltrekt haar ons onzichtbaar rond,
Om glorierijk aan 't gloeiend Oost te stijgen;
Ons lijf ontwaakt, met 's hemels morgenstond,
En voelt zich vrij van 't smachtende avondhijgen.
Een nieuwe lust doorstreeft het bruischend bloed;
Een nieuwe kracht de weêr herstelde spieren:
Een nieuwe vreugd doortintelt het gemoed;
Een nieuwe geest schijnt in ons om te zwieren.
Waar is, waar bleef dat slap en krank gestel,
Die logge klomp, dat ingestort gevaarte,
Dat zich onttrok aan 's heerschers minst bevel,
En zelfs de ziel verplette door zijn zwaarte?
Ach! zie het thands in nieuw herboren bloei
De ziel vooruit, den wil te voren streven!
Herstelt zich dus de vrijheid door den boei?
Geeft onmacht macht? hernieuwt de dood het leven?
Ja, God van heil! zie daar uw hooge wet!
't Draait alles om in onverbroken kringen.
't Heeft al zijn paal, dien, door U vastgezet,
Noch macht, noch kracht, noch wijsheid los kan wringen.
't Heelal bestaat door tegenstrijdigheên,
Die, door uw hand in evenwicht gehangen,
In 't kunstgewrocht van 't onbegrijplijk één
Zich beurtelings en steunen en vervangen.
De slingersteen dringt op, en rekt den band,
Om aan de vaart hem ingedrukt, te ontspringen;
Maar 't is de kracht der onverwrikbre hand,
Die dit geweld door hooger macht kan dwingen.

De dwaalster, die door 's hemels ruimte spoedt,
Tracht eindeloos, zijn loopbaan uit te spatten;
De zonnebol rukt alles in zijn' gloed;
Maar 't is om kracht door weêrstand af te matten.
De logge stof, hangt, kleeft, en trekt zich aan;
Het vluchtig vuur scheidt haar verknochte deelen:
Die dubble kracht doet vloeibaarheid ontstaan,
Die 't middel wordt van werken, leven, telen.
De pees rekt uit op de afgeschoten boog;
De snaren op theorb en luit verslappen:
De lucht hergeeft wat vreemde dwang onttoog,
En laaft hun koord met de uitgeperste sappen.
De veêrkracht keert in 't vezelweefsel weêr,
Door onbemerkte en niet gevoelbre zwelling;
En 't spiergedreun van buisjens, eindloos teêr,
Is 't groot geheim van voeding en herstelling.
Die dreuning, zacht, geregeld, ongestoord,
Trekt, lokt, en drijft de vochten in hun buizen,
Daar 't lichaam slaapt, en geen bevelen hoort,
Die 't dierlijk bloed met vreemd geweld doen bruizen.
Geen werking dan, die eindloos meer verspilt
Dan 't werktuig geeft; geen plaatslijk vezelspannen,
Belet de buis, dat zy gematigd trilt;
De wil houdt op, die wreedste der tyrannen.
Zie daar het heil der zoete sluimring,
Die 't lichaam streelt na zestienurig sloven,
En 't licht ontwijkt waarvan de prikkeling
De hersens plaagt met eindloos geestontrooven.
Gelukkig hy, wien ze in hare armen sluit!
Wien ze in haar schoot met zachte handen koestert,
En, dag aan dag, als nieuwgeboren spruit,
Met moedertrouw en zoogsters teêrheid voedstert!
Weldadig, ô, die dagelijksche dood,
Die nachtlijkkoets, dat donzen grafgesteente,
Dat, als de geest uit bloed en aders vloot,
Het merg hergeeft aan 't uitgeput gebeente!

Dank, Schepper! dank voor nacht en duisterheid!
Die nacht behoudt den dag voor 't dierlijk wezen,
Dat duister 't licht! En waar uw glans zich spreidt
Daar zij uw naam in dag en nacht geprezen!

BILDERDIJK.

AFDALING IN DEN AFGROND. — VOORBURG DER HELLE VERVULD MET ALLERLEI ZEDELIJKE EN LICHAAMSKWALEN. DE PIJNEN, VAN ALLERLEI GROOTTE EN GEDAANTE.

Dus sprak ik, half bedwelmd, als zich een breede vlugt
Van blanke zwanen toonde, en, roeijende in de lucht,
De heldre wieken sloeg, waarvan een balsem vloeide,
Die my 't verrukte hoofd als met een daauw besproeide;
En ijlings drong me een stem, een donderstem, in 't oor:
« Verdwaalde, aanschouw uw wensch en treê dees neevlen door!»
Ik nader op dit woord; maar welk een schrikvertooning!
De wolken scheiden zich; een ontoegangbre woning
Doet onder de aard zich op, die voor mijn voeten berst,
En als een kerkerdeur op de ijzren naven knerst.
Een scheemrend pad, omheind van ijfel en abeelen,
Leidt nederwaarts: ik volg, en duizenden van kelen
Vervullen 't aaklig hol met jamm'ren, en geklag,
Dat weêrgalmt door een lucht, verstoken van den dag.
Het gillende ach en wee, het zuchten, kermen, janken,
Het huilen, snikken, smelt met duizenden van klanken
In 't boezemkloppen en het plettren van het hoofd,
Tot éene afgrijsbre stem, die 't zelfgevoel verdooft.
Vervloeking, spijt, berouw, in duizenden van talen
Dooreen gemengeld, en verdubbeld duizendmalen,
Zijn onherkenbaar in dit ijslijk noodgeluid;
Doch wanhoops gruwbre kreet stijgt boven alles uit.

Mijn hart versmelt; ik beef; mijn knieën wagglen, knikken.
Wat make ik, Hemel, in dit treurtooneel van schrikken!
Dus riep ik : maar een geest blies me adem in en moed.
Toen hief ik de oogen, en een sombre fakkelgloed
Deed me in een nevelwolk een stalen poort aanschouwen;
En 't vreeslijk bovenschrift, in diamant gehouwen :
« Hier tuchtigt de Oppermagt met nimmer eindbre straf.
» Die intreedt, legg' de hoop voor eeuwig, eeuwig af! » —
'k Zag om my : 'k zag de koets waarin de Zorgen baren;
De Vrees, met bleeke kaak en vroeg vergrijsde haren;
De gruwzame Achterdocht, wier boezem slangen voedt;
De Wraakzucht, dronken, en steeds dorstende, van bloed;
Den Nijd, den Honger, die hun eigen spieren knagen;
En 't bevende Gebrek, met Kommer oud van dagen;
En d'onaanzienbren Dood, waar 't menschelijk gezigt
Van afkeert, slechts gekend aan 't snorren van zijn schicht.
'k Zag d'Arbeid, krom van nek, met ingetrapte lenden;
En u, ô geesselroê, die de Almagt af will' wenden!
Afgrijsselijke Krijg, ontvolker van deze aard;
Die, op den drempel, leunde op 't uitgetogen zwaard;
En Twist, het bloedig hoofd met addren overladen,
Die tot de ontbloote knie door tranen scheen te waden.
'k Zag 't koopren Wachthuis, met het ijzren Voorportaal
En Gallerijen op haar zuilenreeks van staal,
Waar Razernijen by de blaauwe vuurvlam waken,
En Plagen telen uit het zaad der helsche draken;
En midden onder hen (geloof my, aardsch geslacht!)
De Wellust, maar ontmomd, aan 't hoofd der hellewacht.

Nu zag ik, welk gezigt, ontzaggelijke Hemel!
Een onafzienbaar en nooit rustend schimgewemel
Van Pijnen, vliegende in den nevel af en aan,
Om vleêrmuisvlerken, door geene oogen na te gaan,
Van allerhanden aard en vormverscheidenheden.
Ik zag er duizenden met onherkenbre leden;

Pijgmeën, dwergen, vol mismaaktheid, zonder tal,
En menschelijk van leest. Ik zag er hoog van stal,
Als eiken, toegerust met duizenden van takken.
Ik zag er kruipende, als verslijmde horenslakken
In een gewonden, of gekronkeld als een slang;
Cerasten, scherp van beet, en eeuwigheden lang.
Ik zag ze, als grimlend stof, gewelf en grond bedekken,
Als zwermend ongediert door lucht en dampkolk trekken,
Zich zamendringen in een madeseijerschaal,
Of fijne luchtdrop, ja nog kleiner duizendmaal;
Dan weêr ontwikklen, en, met uitgebreide klaauwen,
De wereldpolen-beide omklemmen en benaauwen,
Den schedel wasschen in de wolken, en de staart
Omkrullen om den riem der halfverstikkende aard.
Het brommend ongediert, dat uit de moddersloten
Na fellen zomerbrand by avond opgeschoten,
Zich koestert in den straal van 't ondergaande licht,
Is minder talrijk, daar het opstijgt, vóór 't gezigt.
De schrikbre sprinkhaanwolk, die in de morgenlanden
De zon verduistert, en de korenrijke landen
Als in één oogenblik tot dorre heide vaagt,
Den honger met zich voert, den doodschrik voor zich jaagt,
Is weinig in getal bij 't aantal dezer weeën.
De ontelbre zanden van de hemelhooge zeeën
Van Libye en Cyrene, als 't Zuiden, opgezet,
De karavanen in hunn' heeten wel verplet;
De droppels, daar de Nijl, zijn boorden uitgestegen,
Egijptes grond meê laaft als met een' vruchtbren regen;
De regendroppelen, die 't vochte Najaar stort;
't Valt al, in menigte, bij dit gewoel te kort.
'k Zag eenigen, voorzien met spitsgeslepen priemen,
Met geesselroeden, en met zweepen, fel van striemen,
Of vlijmen, gruwzaam scherp. Ik zag er vloeijend lood,
En zwavelpotten ter verstikking tot de dood.
Ik zag er koorden om de gorgels toe te prangen.
Ik zag er, toegerust met nijp- en tandschroeftangen,

Of zware mokers ter verbrijzling : pektoortsgloed
Tot roosting ; pestgif tot ontsteking van het bloed.
Dus, zoo men 't groote met het kleine mag gelijken,
Kwam Spanjes beulenrot uit zeven koninkrijken,
Zich buigende voor 't juk der zielendwinglandij,
Op 't siddrend Neêrland af, nog ongerept en vrij.
Dus daagden Alva's trots, en Hessels dolle woede,
En Varga's vadzigheid, met wurgkoord, geesselroede,
En zwaard, en mutsaard, en gewijden gordeldolk,
Tot moord en teistring op van 't Godgetrouwe volk.
Ja, 'k zag er, wat geen mond met woorden uit kan spreken!
Ik zag er ziedend kwik door ijzren trechters leken,
En drupplen, brandend heet, op buik of aangezigt;
Gebergten om de borst te plettren door 't gewigt.
Ik zag er bergen ijs en onontdooibre schotsen,
Van Groenlands strand geroofd, van Hekla's blaauwe rotsen.
Voor alles, nagels ter verscheuring; wolfsgebit,
En evertanden, door 't getergde schuim verhit;
Met drakenangels, en den weêrhaak der harpoenen,
En wat de fabel schept in sfinxen en griffoenen.
Ja, had ik duizenden van tongen van metaal,
't Gehemelte van rots, de stem van klinkend staal,
En d'adem van den wind, nog zou de kracht my falen,
Om al die Plagen, al heur wapens, op te halen,
En 'k moest bezwijken in den aanhef van 't verslag.
Toen zag ik, of ik droomde, en 't scheen my dat ik zag,
Die allen (kaf gelijk, door dwarling opgedreven),
In duizend wendingen elkander tegenzweven,
Doordringen, kruissen, en, al zwierende in de lucht,
Zich saamvermengen en bezwangren in hun vlugt,
En voor 't verwonderd oog weêr nieuwe Plagen telen,
Die, hangende aan de borst, met dolk en moordtuig spelen;
En naauwlijks breidt natuur hun teêre vlerkjes uit,
Of 't wreed gebroedsel vliegt en deelt zich de aard ten buit.

Bilderdijk. *Ziekte der Geleerden*, III.e zang.

Valentijn en Urzijn vechten tegen Diedfurcht.

Straks zegt hy (1) hof en rijk vaarwel,
Met onverzetbren zin;
En stapt, vóór daauw en morgenrood,
De wijde wereld in.

Zijn toestel maakt zijn rusting uit;
Zijn moedig heldenpaard;
Zijn stevige esschenhouten speer;
Zijn altijd zeegrijk zwaard.

Nog droeg hy onder 't opperkleed
Den purpren sluijerband,
Die 't dekkleed van zijn kindsheid was;
Als zijn geboortepand.

Urzijn, wien de eêlste pligt sinds lang
Aan zijne zij' verknocht;
Urzijn, zijn trouwe lotgenoot,
Verzelt hem op den togt. —

Zij dwalen over heide en veld,
En dal, en heuveltop,
Door gloênde zonnebranding heen,
En kouden avonddrop. —

Reeds hadden zy verscheiden maal
Met taai geduld en moed,
Den moeden dag te bed gebragt,
En rijzend weêr begroet.

Reeds hadden zy verscheiden maal
De fakkel van de nacht
Gedoofd, en weêr ontglimd gezien;
Gevolgd, en ingewacht.

(1) Valentijn.

In 't eind genaken ze aan den zoom
  Van een omwalde gracht;
Daarover lag een koopren brug
  Van ongemeene pracht.

Daarachter rees een heerlijk slot,
  Uit marmersteen gebouwd;
Wiens transen heerschten over 't land,
  En glinsterden van goud.

De brug bewaarde een klokkenspel
  Aan een onzigtbaar snoer;
Dat mensch noch dier hem over mogt,
  Of alles vloog in roer. —

Pas zet ons strijdbaar heldenpaar
  Den voet op 't koopren plat,
Of 't klinglen klinkt van alle kant
  Hun de ooren doof en mat.

De slotpoort opent zich terstond
  Op 't ringlend belgeluid,
En ijlings schrijdt een felle reus
  De wijde boogdeur uit.

't Was Diedfurcht, die in dit gesticht
  Zijn roofnest had gevest.
Hij, opgevoed met menschenbrein;
  De schrik van zijn gewest!

« Vermeetlen, schreeuwt hy, geeft u op;
  (Met ijsselijken strot);
Of 'k geve u wolf en raaf ten prooi!
  Wat wilt gy in mijn slot? »

« Gy blaaskaak, roept de ridder uit!
  Ik lach met uwen waan.
Ik koom uw wetteloozen roof
  Uit uwe ketens slaan. »

Fluks geeft hy 't moedig ros de spoor,
  En stoot den reus op 't hart,
Maar breekt zijn speer op 's vijands borst,
  Die naauw beschadigd werd.

Hy bloedt nogtans, aanschouwt zijn bloed,
  En voelt de pijn der wond.
De vlam ontspringt zijn grimmig oog;
  Het schuim zijn woesten mond.

Hy heft zijne ijzren kolf om hoog,
  En zwaait haar door de locht,
Dat de enkle windvang van den slag
  Een woudös dooden mogt.

Hy mist zijn slag; en Valentijn
  Snort als een wervelwind,
Met blooten sabel om hem heen,
  Waar hy hem trefbaar vindt.

Als tallooze aksen, van rondsom
  Op eenen eik geveld,
Zoo vlogen 's ridders slagen rond
  Op d'overdwelmden Kelt.

En, even als een stortende eik
  Des wandlaars schedel plet
Zoo sloeg de ontzachbre reuzenknots
  Naar 't ridderlijk helmet. —

Maar ach! zie daar een enkle bots,
  Die 's jonglings hoofd ontmoet! —
Hy duizelt, — braakt een golf van bloed, —
  En rolt voor Diedfurchts voet.

De reus stapt grijnzende op hem aan,
  Hervat een tweeden slag,

En zegt : « Braak nu den adem uit!
  Zie hier uw laatsten dag! »

Maar eer hy 't woord nog heeft geuit,
  Terwijl hy d'arm verheft,
Verbrijzelt hem een gruwbre strook
  Die beî zijn schouders treft.

Urzijn, op 's ridders schrikbren val
  Geheel in vuur en vlam :
Urzijn was 't, van wiens eikenstaf
  Dit plettrend onweêr kwam.

De reus zinkt weêrloos voor zijn voet,
  Met opgesparden muil,
De rollende oogen diep in 't hoofd,
  En aaklig doodsgehuil.

De ruige strijder, niet voldaan,
  Zoo lang zijn vijand leeft,
Herhaalt zijn poging, treft op nieuw;
  En hy, — hy gilt en sneeft.

Nu vliegt hy naar zijn dierbren vriend,
  Wiens bloed nog om hem stroomt,
En die, zijn teedre zorg ten dank,
  In zijnen arm bekoomt. —

Fluks treedt het overwinnend paar
  Blijmoedig door de poort;
En zoekt den hollen burgtwal door,
  Vol teekens van den moord.

BILDERDIJK. *Urzijn en Valentijn.*

De Dochters van Pelias.

Het kroost van Pelias sloeg zoo de wreede handen
Aan 's vaders ouderdom. Beklaagbre huwlijkspanden,
Wier vaderliefde, en deugd, en tederhartigheid,
Door valsch betrouwen op een ijdle kracht misleid,
Een beter lot verdiende! ontvangt, ontvangt mijn tranen,
En zijt ten baak aan hen, die 't bloed vernieuwbaar wanen.

Met valschen tooverschijn nam Jazons gemalin
Het ligtgeloovig hart van 's konings telgen in,
En vleide haar 't gemoed, begaan in 's vaders kwelling,
Met d'ijdlen hersendroom van jeugd- en krachtherstelling.
Helaas! zy dient den wrok van felgetergden haat,
En werft de godvrucht tot een werktuig van 't verraad.
Antinoë alleen verwerpt die helsche vonden.
Haar zusters schudden 't hoofd : och of zy twijflen konden!
« Neen, Ezon werd verjongd, het stervend ooi herteeld;
» En 't is Medea's kunst die 't noodlot-zelf beveelt.
» Zy zegt ons kruiden toe; zy zal de sappen mengen,
» Die in 't verouderd lijf vernieuwde krachten brengen;
» Welaan, men wissle een frisch voor 't reeds verwaassemd vocht,
» En kwijte ons van een pligt, door kindren nooit volwrocht! »
Zoo spreekt men, en misleid door snoode toovertreken,
Besluit men 't kwijnend lijf den gorgel af te steken.

Helaas! de grijzaart drukt de zorgelooze koets
Met de afgeleefde leên, die 't overschot zijns bloeds
Met tragen loop verwarmt. Hy ziet zijn lieve spruiten
Een minnelijken kring om 't purpren rustbed sluiten,
Omhelst ze, en prest ze ontroerd aan 't vaderlijke hart.
« Mijn dochters, zegt hy, gaat! de nachtrust zalft mijn smart.
» Wat zit ge aan vaders bed uw bloesem af te teeren?
» 'k Gevoel my 't oog bezwaard, en kan thands hulp ontbeeren.
» Vaartwel, tot d'ochtendstond! » Dat woord van ochtendstond
Blijft steken, en versterft den grijzaart in den mond,

En heimlijk rolt een traan langs de uitgedorde wangen.
Hy sluimert sprekende in, terwijl hy 't hoofd laat hangen
Dat teedre Antinoë op 't donzen peuluw schikt.
« Slaap, zegt ze, ô Vader, slaap, en worde u 't hart verkwikt! »
Zy zelve gaat ter rust. Het uur van midnacht nadert.
De flaauwe maan gaat op en siddert door 't gebladert,
Maar wendt het aanzigt af, en dekt het met een' damp.
Amfyze treedt vooruit, de handpalm voor de lamp,
En sluipt de bedzaal in, en heft zich op de tenen,
En ziet haars vaders slaap, en hoort hem slapend stenen.
Twee zusters volgen op haar wenken. 't Moordend staal
Blinkt in heur handen, trilt, en flikkert door de zaal
By 't vlammen van de togt. Op d'aanblik neêrgeslagen,
Ontzegt haar 't schuldloos hart het gruwelstuk te wagen.
Zy bleeken — blozen — ach! zy schamen zich den schrik
Die tegen 't misdrijf waakt in 't hachlijk oogenblik:
Haar doel is edel; ja. De tederste van drieën
Is moedigst en gereedst. Nu buigen zy de knieën
En roepen 't noodlot en de afgrijsbre Hekaté,
Doch fluistrend, momm'lend, aan, met naauwlijks hoorbre beê.
Zy rijzen. 't Hoofd gebukt, de vingers zaamgenepen,
Voelt elk zich, tegen dank, van de andren medesleepen.
Zy naadren 't ledikant, en heffen 't mes omhoog,
En stoten blindlings toe met toegewrongen oog
En afgekeerd gelaat. Het bloed begint te vloeijen;
Zy voelen 't zich, hoe traag, de hand en arm besproeijen,
En siddren. Pelias, in 't sluimren half gestoord,
Roept kermend uit: « Mijn kroost! uw vader wordt vermoord! »
Nog slaat hy de oogen op, en ziet zijn eigen leven,
Gewapend met het staal, reeds bloedig, tot hem streven,
En voelt op 't oogenblik zijn hartaâr afgesneên;
En, stervend, waant hy nog dat hem een droom verscheen.
De dochtrentrits gaat voort, en keelt den grijzen vader,
En perst hem 't stokkend bloed uit hals en gorgelader,
En vreest dat zelfs één drop in 't lichaam overblijft. —
De gruwel is volwrocht! het zielloos lijf verstijft;

Waar zijt, waar zijt ge thands, en waar uw levenskruiden,
ô Colchis tooveres? De nacht is reeds door 't Zuiden,
't Gestarnt' verschiet reeds, en uw luchtkar houdt zich verr'!
Waar zijn die mengsels toch, aan 't oog der morgenster
Verboden; snavelbeen en uitgeplukt gevleugelt'
Van roerdomp, vledermuis, en gruwzaam nachtgevleugelt;
Dat harte van een raaf die zeven eeuwen telt;
Die hertenlever; en die maandaauw van het veld;
Die 't negenjarig ooi, ten ketel uitgesprongen,
Deên blâten door de wei en zuigen aan zijn jongen;
Waar zijn zy? — Vraag dit niet, ô deerniswaard geslacht!
Uw roekloosheid vond straf; betrouw geen tooverkracht!

Bilderdijk. *Ziekte der Geleerden*, vide zang.

Egerie.

(*Epizode.*)

't Gebergt' van Schotland houdt een menigte besloten
Van waatren, van rondsom tot meeren saamgevloten.
Daar neemt de breede Taij zijn oorsprong uit hun nat,
Met twintig stroomen meer, de boezems uitgespat.
Men hoort er 't woest gegolf der vloeden zamenhorten,
En belgen tegen een, en door elkander storten,
De meerkolk suizen, en, in woedende ongestuim,
De rotsen geeselen met ziedend oeverschuim.
Hier leefde Egeria, van dat haar 't licht bestraalde,
Aan d'inham van een stroom, die uit de bergkom daalde.
Gelukkig in den arm eens vaders, die haar mint:
Hy, laatste loot zijns stams, en zy, zijn eenig kind.
Een matig akkerland, aan 's waters boord gelegen,
Gaf brood aan 't klein gezin, en voedde 't met den zegen.
Doch 't woelen van den vloed, steeds slingrend in zijn bed,
Had door verloop des tijds dien veldgrond uitgezet;

Nu, wilgen aangespoeld uit bygelegen bochten;
Dan, kroos en waterlisch, in 't golven saamgevlochten,
Dan, afgevallen loof, en wortlend plantgewas;
En 't al met slib doorkleinsd der steeds beroerde plas.
Haast pronkte 't smalle veld, begunstigd van de stroomen,
Met nieuwen klavergrond op de aangewonnen zoomen,
En stak een breede spits in 't wijkend nat vooruit;
Maar grondloos, zonder steun, en ijdle waterbuit!
De grijzaart ziet het lot zijn erfgoed dus vermeêren,
De geit en 't melkwit lam zijn versche klaver scheeren,
De koe op 't oevergras zich spieglen in de vliet,
En, argloos in 't genot, mistrouwt de weldaad niet.
Egerië is zijn vreugd, Egerië al zijn smarte!
Egerië, al de lust van zijn aandoenlijk harte;
Voor haar gevoelt hy slechts, en, zoo zijn rijkdom groeit,
Voor haar is 't dat zijn borst van dankbre vreugde gloeit.
Haast treedt de blijde dag, zoo dierbaar aan een vader,
De langgewenschte dag van 's meisjes echtfeest, nader.
« Mijn eenigst (roept hy uit), mijn eenigst heil op aard,
» Voor u is 't, wat my God door d'arbeid heeft vergaard.
» Zie daar uw huwlijksgoed! Neem alles van mijn handen,
» En sterve ik dan van vreugd by 't knopen van uw banden! »
Egerië antwoordt niet; een heimelijke zucht
Barst uit, en blaast den wensch heurs vaders door de lucht.
Alleen een zachte traan, die uit haar oog kwam breken,
Scheen, voor 't ontroerd gemoed, van 't diepst gevoel te spreken.
De dag ging naauwlijks om, of 't helder zwerk betrekt.
De hemel wijkt te rug, van neevlen overdekt;
De stem des donders loeit uit de opgedrongen wolken;
En galmt het onweêr toe aan de onderaardsche kolken:
De stroomen steigeren by 't zweepen van d'orkaan;
En 't daavrend aardrijk schokt, en siddert voor vergaan.
De onnoozle maagd ontroert, ziet lucht en hemel branden,
En bergt zich onder 't dak der vaderlijke wanden:
Maar ach! de murwe grond van allen steun ontbloot,
Bezwijkt, met stulp, met al, in 't hevig golfgestoot,

Scheurt los en kantelt om in 't midden van de baren,
Gereed om d'oceaan in d' open mond te varen.
  De vader ziet van verr' zijn dochters schrikbren nood,
Vliegt, ijslijk gillend, toe; springt, woedende, in een boot,
Om 't vlottend veldgevaarte al roeijende in te halen.
Hy nadert, — groote God! wie zet zijn blijdschap palen!
De teedre hoort zijn stem, nog worstlend met de golf;
Zy breekt door 't biezen dak, dat ze onder zich bedolf:
En strekt hem de armen toe. Hy grijpt heur beide handen:
« Dank, Hemel! (zucht zijn ziel) ik red mijne ingewanden!
» Neem land, en have, en goed, maar laat my dezen schat!»
Helaas! een nieuwe bots van 't overstelpend nat
Slaat vreugde en vaartuig om. Hy ziet zijn dochter zinken,
En zinkt, om in heur arm den eigen dood te drinken.

BILDERDIJK. *Het buitenleven*, IIde zang.

DE DORPSCHOOLMEESTER.

DAAR is een tweede in 't dorp, die kracht van invloed heeft:
De schoolvoogd, voor wiens plak de boersche landjeugd beeft.
Mijn zangster, zet uw' zang voor 't minst een toontje lager,
En schilder 't stijve beeld van dezen scepterdrager.
Straks melde ik, welk een zorg een ambt van dit gewicht,
Om 't landvolk wel te doen, ten besten einde, richt'.

  Hier zit hy! In zijn stap, zijn uitgestreken wezen,
Is 't geen hy op zijn' staat zich inbeeldt, klaar te lezen.
't Vertrouwen op zich-zelv', en op de meerderheid,
Waarmede 't geen hy weet, zijn kleinen hoogmoed vleit.
Ook is hy reedlijk verr' in 't lezen, schrijven, rekenen,
Hy kent in d'almanak planeet- en hemelteekenen:
Hy zingt de kerkgemeent' met ernst en stichting voor;
En worstelt jaar aan jaar den *Catechismus* door.

Hy *disputeert* met moed, en zonder los te laten,
En schoon hy 't ook verliest, hy weet er door te praten.
Let op, wanneer hy spreekt, op wat geleerden traut
Hy elke sijlbe rekt, en ieder muskel spant!
Wat moeite hy zich geeft, om met het naauwst geweten
Ons elke letter juist in de uitspraak toe te meten!
Hy rijmt, indien 't hem lust, trots... en Datheen,
En *declineert* getrouw door alle *casus* heen.
Ook weet hy 't noodigst zelfs van staats- en kerkhistorie,
En kent en Lodestein en Sluiter by memorie.
't Heelal, het gansche dorp, staat van den man verstomd,
En weet niet hoe één hoofd aan zoo veel wijsheid komt.
Voor 't oovrig ziet hy scherp op 't nietigste overtreden,
En wordt door zucht of traan bewogen noch verbeden.
Verschijnt hy, in zijn blik, (den aanblik van een God!)
Leest heel het kindervolk hun onherroeplijk lot.
Hy wil 't; men gaat uit een : hy wenkt; men zet zich neder:
Hy glimlacht; alles juicht : hy fronst; men siddert weder.
Hy dreigt, beloont, kastijdt, met d'eigen toon van stem,
En in zijn afzijn zelfs, is ieder bang voor hem.
Hy ziet, hy hoort, hy weet, wat elders werd misdreven :
Hy vindt het de arme jeugd voor 't voorhoofd aangeschreven.
Hy raadt, wie lacht, wie snapt, wie luijert, en wie slaapt,
Wie andren partjes speelt, of onder 't bidden gaapt.
De berk ligt nevens hem : die roê wier vreeslijk knellen
Den moedwil, met een wenk, den teugel weet te stellen,
Der traagheid sporen geeft, 't ontzag in werking houdt,
En de ijsselijke plak als naasten buur beschouwt.
De Dionijs van 't dorp is kenbaar aan dees trekken.
Neem u zijn zorgen aan, op dat gy ze op moogt wekken.
Den wijze is niets gering, de dwaas alleen veracht
Wat heilzame arbeid is voor 't menschelijk geslacht.
Den kleine is in zijn post een glans van aanzien noodig;
Dat grooten needrig zijn, de rest is overbodig!
Bemoedig des den man! Bedenk dat in zijn hand
't Toekomstig lot berust van uwen boerenstand.

Maak hem en 't meesterschap eerwaardig in zijne oogen,
Op dat zy 't in der daad der menschheid worden mogen.

Bilderdijk. *Het Buitenleven*, I^ste zang.

Men behoort met zijn lot tevreden te zijn.

De goede Vader van het menschelijk geslacht
Heeft alles tot ons heil oorspronklijk voortgebragt;
Hij mint zijn schepslen teêr en kent hun aller nooden,
Maar wat verkwikken kan, kan uit zijn aard ook dooden. —
Hoe! eischt uw overmoed, dat God, u ten geval,
De wetten der natuur, 't heelal verandren zal?
De lente toovert vreugd en wellust op u neder;
Gij mort bij haar gemis, en vloekt het winterweder.
ô Dwaas, de doodsche praal van 't ruwe jaargetij
Zet juist die tooverkracht de jonge lente bij.
God heeft op elk geschenk, aan 't menschdom ooit geschonken,
Den prijs en waarde van die gifte vastgeklonken,
En de ondervinding, door de les van eeuwen wijs,
Bewees ons duizend werf de waarheid van dien prijs.
De liefde en vriendschap zijn tot waar geluk gegeven,
Maar slechts in haar verband met een onsterflijk leven.
Wie hier de deugd verkracht om beider heilgenot,
En, waar de hartstogt vleit, met rede en Godsdienst spot;
Wie, mensch, het heil begeert, verknocht aan engel-orden,
Moet, waar een God regeert, in 't eind rampzalig worden!
De beste Vader schonk al wat hij schenken kon,
Uw matelooze drift vergiftigde elke bron;
Ja, klaag — maar om u zelv'! Ook in Gods minsten zegen
Was, naar zijn wil gebruikt, een waar geluk gelegen;
Hij schonk u eindig heil, maar gij, gij wachtte er van,
Wat slechts de deugd belooft, de Hemel schenken kan.

Feith. *Het Graf*, III^de zang.

De Fortuin.

Het mulle zand ontglipt in 't duin aan 's wandlaars voeten :
Zoo vlot de voorspoed ook, dien we op ons pad ontmoeten.
Fortuin, hoe hoog zij vlieg', zweeft steeds op wassen wiek,
En blijft, als zee en maan, bestendig wisselziek;
Ze is als een valsche vriend bedrieglijk voor 't vertrouwen;
Een mist, een schaduw, die zich wegkrimpt bij 't aanschouwen;
En sneller dan het licht zich voorspoedt door de lucht,
Van onze zijde wijkt in onnaoogbre vlugt.
Zij vleij', zij moog' het hart door englenlach veroveren;
Gerustheid in 't verblijf van haren gunstling tooveren,
Haar lach is veinzerij, haar kus bedwelmend gift,
En haar belofte is wuft gelijk de wolkendrift.
Verraderlijk van aard, weet ze in bekoorlijk liegen,
Bij 't henensluipen, 't hart in diepen slaap te wiegen:
Zij heeft den val van haar verworpling reeds bewerkt,
Eer 't sluimerzwaar gezigt haar aftogt nog bemerkt.
Doch zullen we angstig dan haar huichlend lonken vreezen?
Rampzalig bij 't genot van hare gaven wezen?
Den grond mistrouwen waar ons heilgebouw op rust,
En dooven vlam en vuur van onzen levenslust?
Of moet haar grilligheid, het eindeloos onzeker,
Ons toe doen tasten, met gerustheid naar den beker
Dien ze in haar gunst ons schenkt, opdat de toekomst niet
Met onbekend gezag 't aanwezige uur gebied'?
ô Mensch! de middenweg zij koen door u gekozen:
Vrees hare distels niet, en bouw niet op haar rozen;
Geniet met vrolijkheid de heilschaal die ze u schenkt,
Maar zeg ook: 't Is Fortuin wier wankle gunst mij drenkt.

J. Immerzeel, junior. *Hugo van 't Woud*, IIIde zang.

Overstrooming.

Maar kort slechts mag, helaas, hunne o,geruimdheid duren!
Een nieuwe ramp bedreigt hun velden, vee en schuren,
Hun woning, hun gezin en leven: 't zwart verschiet
Gaat zwanger van verderf. De kille stroomgod ziet
Zijn boezem overstelpt en schier tot smorens drukken
Door flarden sneeuw en ijs, die van 't gebergt' zich rukken
En onderling zich voorwaarts stuwen in haar vlugt,
En tuimlen in den stroom met donderend gerucht,
En, op haar beurt gestuwd door andere ijsbergklompen,
In 't borlend water naar de diepe bedding plompen,
En opwaarts worstlen in het nederschietend nat,
Dat wegstuift, uitklotst en zijne oevers overspat,
En, zelf bestookt, alom de velden komt bestoken:
Zoo schiet de leeuw ook, in een bergkloof neêrgedoken,
Door honger aangeprest, zijn hol wanhopig uit,
En slagt het weerloos vee daar 't vreedzaam weidt in 't kruid.
De dijken beven op hun grondvest. Duizend handen
Ontrooven zand en klei aan de omgelegen landen,
En torschen, kruijen ze ter steile dijken op,
Opdat hun hooger kruin het zwellend water stopp'.
De werkzaamheid groeit aan bij 't groeijen der gevaren;
Al wat de kunst vermag komt met de vlijt zich paren,
En aller ijver wordt door 't hoog gezag gespoord,
Dat, spottend met den dood, door stroom- en ijsdrang boort,
Om 't veeggelegen land, mag 't wezen, te beschutten;
Doch vruchtloos is het, dijk en noodweer te onderstutten,
Het ijs wordt rots; het kruit zich torenhoog opeen,
En breekt, van storm gezweept, door dam en landschut heen.
Neêrtuimlend van de hoogte, ontbindt door eigen zwaarte
Zich over 't schokkend land het schrikbaar ijsgevaarte,
En stuift, in stof en klomp, daar henen ver in 't rond,
Scheert hutten van den weg, scheurt bosschen uit den grond,

Mengt in den dwarrelvloed den ploeger met zijn ossen,
Den herder met zijn kudde en fokkers met hun rossen,
En brult en dondert met afgrijsselijk geluid
Verwoesting, schrik en dood op stad en dorpen uit.

J. Immerzeel, junior. *Hugo van 't Woud*, IIIde zang.

De weduwe van Zarfath.

« Ach wat laat gy 't hoofdtjen hangen,
» En wat staart ge uw moeder aan
» Met die stille weemoedstraan
» Op die vaal-miskleurde wangen!
» Met dat vlammend-heet verlangen!
» Dierbaar knaapjen, 't is gedaan,
» Alle hoop is uitgegaan!
» Wat moogt ge aan mijn heupen hangen,
» Wat mijn kniën teêr omprangen;
» 'k Heb uw nood te wel verstaan.

» Zwijg vrij, ja! wat zoudt gy spreken?
» Ach dat uitgebleekt gelaat
» Waar de dood geprent op staat
» Voelt een moeder voor u smeeken;
» 't Mag het moederharte breken
» Dat zoo teder voor u slaat;
» Maar dat vleien geeft geen baat,
» 't Zijn slechts nieuwe foltersteken.
» Ja, ik-zelv, van kracht bezweken,
» Zie geene uitkomst, weet geen raad.

» Ach, ik voel uw dorre handen,
» 'k Zie uw dof, maar vonklend oog,
» Daar gy 't opheft naar omhoog,

» Weggezonken in zijn randen,
» Van de koorts des hongers branden;
» 'k Zie uw lipjens, dor en droog
» Als de boezem die u zoog;
» 'k Hoor het knappen van uw tanden,
» 't Romm'len van uw ingewanden,
» Dorstend naar een watertoog.

» 'k Voel, als gy, des hongers beten,
» 'k Voel zijn heete razerny;
» 'k Voel ze, ja, voor u en my:
» Ach, mijn dierbre, ware er eten,
» Had ons de Almacht niet vergeten
» In dit barnend noodgetij',
» Hoe gelukkig waren wy! —
» God, in 't eeuwig licht gezeten,
» Zie mijn borst van één gereten;
» ô Zie neder, hoe ik lij'! —

» Doch — wat zeggen my die oogen?
» Wat, dat zweemsel van een lach?
» Lief, aanvallig knaapjen! ach!
» Ja, gy hebt u niet bedrogen:
» Door de moederzorg bewogen,
» Borg ik wat nog éénen dag
» 't Wee des hongers paaien mag.
» Kom! voor God ons neêrgebogen
» (Dit nog schenkt zijn mededogen,)
» En — een einde van 't geklag!

» Ja, we zullen nogmaals spijzen;
» 'k Heb een halve mate meel,
» Ons gewoekerd uit de keel.

» Laten wy Gods Almacht prijzen!
» 't Laatste van zijn gunstbewijzen,
» Is het weinig, zij ons veel!
» 't Is ons laatst, ons eenigst deel!
» Morgen, 'k zeg het zonder ijzen,
» Zal geen dag ons weêr verrijzen;
» Denk niet dat ik 't u verheel.

» Kom, en laat ons rijzen gaâren
» Voor dees allerlaatsten disch
» Die ons nog geschonken is;
» Dunne takjens, dorre blaâren!
» 't Laatste dat wy mochten sparen,
» (Blijve 't een geheimenis!)
» Moog na 't lange spijsgemis
» 't Nijpendst van dit wee bedaren;
» Dan verstijft ons 't bloed in de aâren,
» En wy zijn het eind gewis." —

Bladen zochten zy en takken;
't Oliekruikjen, slecht voorzien,
Moest om d'avondkoek te bakken,
Ook zijn laatste druppels biên.
't Vrouwtjen heeft nu 't vuur ontstoken;
Maar wie staat daar voor de stulp?
Wie is 't, die dat vuur zag rooken?
Welk een Grijzaart vraagt haar hulp?
Geef my, zegt hy, gy kunt geven,
Van het maal dat gy bereidt;
Hou een hongrende in het leven,
Dien de Hemel tot u leidt. —

Zy beschouwt hem met ontroering,
  Ziet zijn breeden achtbren baard;
Vader, andwoordt ze in vervoering,
  Schuw dees weduwlijken haard!
't Is het doodmaal voor ons beiden,
  't Geen mijn hand hier vaardig maakt,
Dat we dan van 't leven scheiden
  Eer de tweede nacht genaakt.
Laat in de uiterste oogenblikken
  (Zie hoe luttel voor ons twee,)
Ons dit weinig nog verkwikken,
  En gy, Grijzaart, ga in vreê!
Gunne u God, een huis te vinden
  Dat nog brood te breken heeft,
Waar Zijn gunst by volle spinden
  Milde zucht in 't harte geeft! —

Op die woorden, op die bede,
  Glanst het voorhoofd des Profeets:
Vrouw, dus zegt hy, deel my mede
  Van een deel uws laatsten beets.
Neen, het zal geen laatste wezen;
  De Almacht spreekt u door mijn stem:
Geen gebrek heeft die te vreezen,
  Die zijn nooddruft deelt met Hem.
Ja, uw kruik zal overvloeien,
  En uw meel vermindert niet,
Tot hy de Oogsten weêr deed groeien,
  En de nood des hongers vliedt. —
't Was zoo: Hy die weldaân regent,
  Werpt Zijn schat in 's vromen schoot;
En de weldaad is gezegend
  Van een schamel stukjen brood.

BILDERDIJK.

Winter.

Horrida tempestas cœlum contraxit. —

Horatius.

Broxt, buldert, woedt, vermeetle Dwingelanden·
Die thands in 't vak der vale lucht gebiedt!
Daalt, nevels, daalt, omhult, begraaft de stranden;
Rijst, bergen sneeuws die uit de wolken schiet!
De zwaluw vlucht en kruist de azure baren,
Of slaapt vermoeid in poel en waterplasch.
De mosch-alleen blijft hier om voedsel waren,
En hupt en piept op 't dorre struikgewas.
Geen tortel kirt door 't eenzaam der valeien;
Cythere week, zy mist heur wagenspan.
De vale dood schijnt hier zijn kleed te spreien,
En 't Leven vliedt voor 's aardrijks Beurttyran.
Piep, bruin geslacht, en rep uw matte vlerken;
Schud af die vracht, die sneeuw die ze overstrooit,
En ga uw borst in 't warme nestjen sterken,
Waar teedre min het kille hart ontdooit.
Of heeft u licht de honger uitgedreven?
Ach, 't is vergeefs — gy boort geen dekkleed door
Als de aard verhult, die wat ze u wenscht te geven
In 't wintergraf van moordend ijs verloor!
Ach, sterf voor 't minst aan 't harte van uw gade:
Die dood, hoe hard, is nog der liefde zacht!
Geen tederheid smoort Winters ongenade;
Doch keer tot haar, die hijgende op u wacht.
Doch neen, uw oog kan 't hare niet ontmoeten,
Van honger dof, verduisterd van den nood;
Kom aan dit brood uw eigen honger boeten,
En werp haar dan een aandeel in den schoot!

'k Weet, wat het zegt, een Gâ te zien versmachten!
't Gebrek is zoet, by dat waar 't hart in lijdt;
Maar zoek' geen baat uit vruchtelooze klachten,
Noch geev hy 't op, die met het onheil strijdt!
Die 't lijden kent, kent ook het mededogen.
Gevogelt', ja, ook gy hebt recht op spijs:
Uw leven ook is dierbaar in mijne oogen:
Dat leven is mijns Scheppers gunstbewijs.
Ach! moet ge soms voor mijn behoefte bloeden,
Hy is 't, die u dees lotbestemming gaf,
(Ook my zal niets voor 't geen my wacht behoeden,)
Maar 't leven-zelf zij 't schepsel niet tot straf!
Mijn hart neemt deel in 't krimpen van de wormen
Die dees mijn voet met wederwil vertreedt,
En, moet mijn hand verwoesting op u stormen,
't Zij dan voor 't minst met geen vermijdbaar leed.
Natuur is mild; zou ik gevoelloos blijven
Als wel te doen aan mijn vermogen staat?
Die nooddruft zoekt, verachtend van my drijven,
Zoo lang een hart in dezen boezem slaat?
Neen, Liefdeplicht omsluit zich in geen palen.
Gevogelt' ja, dat om uw voedsel zwoegt,
ô Mocht ik al wat nood lijdt dus onthalen,
Dan waar mijn ziel, by wat zy leed, vernoegd!
ô Rijkaarts! gy, die in uw pels gedoken,
By 't streelen van uw blaakrend wintervuur
Aan 't stulpjen denkt waar rijs noch sprokk'ling rooken,
Staat aan uw hart dat zelfgenot niet duur?
ô Wenscht ge niet een deel van 't uw te schenken
Aan wie zoo veel, van 't noodigst-zelf, ontbeert?
Of kan 't dat hart in dat genot niet krenken,
Wie aan uw zij' door 't jammer word verteerd?
Kunt ge aan uw disch de spijs met vreugde smaken,
En zien niet naar wie hongren om u heen?
In zang en spel uw ledig hart vermaken,
En laten, wie dit aanstaart, in 't geween?

Ach! zoo is meer dan wind en onweêrvlagen,
Dan hageljacht, dan nevel, sneeuw, en vorst,
Ontmenschten, in uw ijzren borst geslagen;
Dan woont de Hel, de Hel-zelv in die borst.

BILDERDIJK.

VADERLYKE LES.

(*Spreuken XXIII*, 22 — *XXIV*, 22.)

Mijn zoon, geef me aandacht, hoor uwe Ouderen!
Van hun is 't dat gy 't licht ontfingt;
Hun drukt uw welzijn op de schouderen,
Voor u is 't dat hun 't hart ontspringt.
Koop Waarheid, 't eenig goed op aarde;
Koop Wijsheid, ze is het eenig heil;
Geen prijs haalt immer by haar waarde,
Al waar ze slechts voor 't leven veil.
ô Wel hem, wien 't het hart mag streelen
Dat hy een zoon ten leven won!
Wel haar, die 't vocht hem toe mocht deelen
Uit de onvervalschte Moederbron!
ô Hoogste gaaf van 's Hemels zegen,
Zoo 's Hoogsten zegen u omzweeft!
Ja zalig die hem heeft verkregen,
En dankbaar in zijn afkomst leeft!
Mijn zoon, geef 't hart aan uwen Vader,
En hou zijn wegen steeds in 't oog,
Op dat uw hand den schat vergader'
Waar mot noch roest aan knagen moog.
Heb afkeer van 't aanhalend vleien
Van die op uw verderving loert.
Rampzalig, die haar list beschreien!
Wie 't lokaas van den plicht vervoert!

Ach mocht ge nooit die snoeren kennen
Die 't hart omstrikken door 't gezicht,
En blindlings in de gracht doen rennen,
Met kunst verdekt voor 't argloos wicht!
Schuw 't toovervuur van dartle lonken;
't Bedwelmt, en blakert, en verteert;
En 't hart verbit en zwijmeldronken,
Wordt God en plichten afgekeerd.
By wien is weedom, jammerklagen;
By wien 't in twist gestorte bloed?
By wien 't onrustig boezemknagen,
Dat de oogen uitbarst in hun gloed?
By hen, die by den wijn vernachten;
Wier vreugde, dartele ontucht is,
Waar ze altijd naar genieting smachten,
En nooit beproeven dan 't gemis.
ô Zie den wijn in 't glas niet schijnen
Wanneer hy opschuimt in 't pokaal
Al flikkert hy als puikrobijnen
En spreidt zijn geuren door de zaal.
Men zwelgt hem; ach! hy puilt door de aders;
Het hart gevoelt zijn slangenbeet.
Hy draagt het gift des Aartsverraders,
Die 't eeuwig heil verbeuren deed.
Hy blindt ons 't oog, verstikt ons 't harte,
Wekt moord en ontucht, en verdwaast;
Ontsluit ons d'afgrond aller smarte;
En wee u, heeft hy uitgeraasd!
Gy zult als midden in de baren,
Ja, knikkende op den top der mast,
Gevoelloos over d'afgrond varen,
Door diepe sluimering verrast.
'k Ben krank, dus zegt ge by 't ontwaken,
'k Voel me als gebrijzeld en verminkt;
Maar telkens weêr naar 't heulsap haken,
Tot dat ge uw dood en armoê drinkt.

ô Wacht u! moge u God behoeden!
De Hel is in die kroes vervat,
De vreugd des wijns is reedloos woeden;
Haar vuurvonk vlamt in 't flonkrend nat.
Benijd geen bozen om hun weelde;
Ja, houd u van hun tafel af:
Een hart dat niet dan laster teelde,
Daagt de Almacht tergend tot hun straf.
Verwoesting ademt van hun lippen;
In Wijsheid slechts is vreugdgenot,
En 't geen den bozen moet ontglippen,
Vloeit, die Haar aanhangt, toe van God.
Aan Wijsheid hangt het goed vergaderen;
In Wijsheid is ontoombre kracht.
Door haar bestaan der Volken vaderen,
Door haar der Helden wapenmacht.
Verr' zweeft zy boven 't oog des dwazen;
Zijn moed zinkt neêr, zijn tong verstijft,
Terwijl van 't opgezwollen blazen
Geen enkle luchtbel overblijft.
Wat zouden zy een Staat bestieren,
Of 't recht, met rammlend windgeklap?
Hun moed bestaat in ijdel tieren;
In zelfwaan al hun wetenschap.
Hun arglist doelt slechts op verslinden;
't Is onrecht wat ze in 't hart bedenkt.
Verachting, vloek, zal ze ondervinden,
De boosheid, die de oprechten krenkt.
Wees needrig, Gy! leer 't leed verdragen,
En hoop van uw vermogen niets;
Maar red benaauwden uit hun plagen
By de overstelping des verdriets.
Sluit de oogen niet voor 's naasten lijden,
Verzuim geen redden waar gy 't moogt.
't Is God aan wien ge u toe moet wijden,
Die beide wil en daad beoogt.

Zou 't Hem die 't hart doorpeilt, ontslippen
Wat zucht dat vlottend hart beweeg';
Hy, hulde aanvaarden van de lippen,
Zoo hart en wandel voor Hem zweeg?
ô Moogt gy 't zoet dier honig smaken,
Die Wijsheid in de harten stort;
En blyv' Gods Engel voor u waken,
Op dat gy haar niet ontrouw wordt!
Ja, snoodaarts, ja gy moogt vrij woeden
En spreiden de eenvoud strikken uit;
God zal ze in 't struiklen nog behoeden;
Gy — valt aan 't wis verderf ten buit.
Steeds meer en meer in 't kwaad verwikkeld.
Doch gy, mijn kind, geef leerzaam acht,
Zoo wraakzucht ooit uw boezem prikkelt,
Of 't hart in u hun val belacht!
God ziet het, Hy, de Hartdoorgronder;
Hy, zoo barmhartig als gerecht;
ô Spot niet met Zijn hemeldonder,
Wiens Gramschap zich aan wraaklust hecht,
Hy leeft, die 't ongelijk zal wreken,
Beveel het Hem die alles richt;
Maar beve om 's vijands val te smeeken
Wiens hart zich-zelf van schuld beticht!
Nooit worde 't uw van nijd beslopen
Indien 't den boze wel gelukt.
Vergeefs zou hy vergelding hopen,
Ontijdig wordt hy weggerukt.
Zijn lampjen flikkere onder 't kraken,
Die flikkring heeft slechts valsche lust;
De Doodgeest spant zijn holle kaken,
En 't weemlend licht is uitgebluscht;
Mijn Zoon, vrees God, en eer den Koning!
Span met geen Staatberoerers aan:
Zy oogsten 't Jammer tot beloning,
En wie hen aanhangt, zal vergaan.

Wees wijs, mijn Zoon, verblijd uw Vader,
Dat, wen hy hoon verduren moet,
Gy 't andwoord zijn moogt aan den smader,
En my, wat me alle smart verzoet!

Bilderdijk.

Beurtrei.

ZANG.

't Vocht, in dampen opgeheven,
Wordt tot wolken saamgedreven,
Wandelt 's hemels ruimte door,
En als regen
Neêrgezegen,
Baant het zich op aard een spoor.
't Daalt in kronklend ommezwieren
Van der bergen hoogten neêr,
En herschapen tot rivieren,
Keert het naar zijn oorsprong weêr.

TEGENZANG.

't Streeft in uitgebreide stroomen,
Hier langs rijkbebloemde zoomen,
Daar door steenrots, heide, en zand;
Liefiijk ruischend,
Heftig bruischend,
Zoekt het rust aan 't barre strand.
Statig tredend, driftig spoedend,
Golft het langs d'oneffen grond,
Ginds weldadig, elders woedend,
Al verwoestend wat weêrstond.

TWEEDE ZANG.

Thands, uit groene lustvalleien
Die 't een mollig lèger spreien
Met borduursels van de Lent',
Koomt het met verhaaste schreden
D'oceaan in d'arm gegleden,
Die het als zijn kroost erkent.

TEGENZANG.

Nevel, dampwolk, drijvend water,
Regenguds, of stroomgeklater,
Maar nog steeds het zelfde nat,
Keert het na voleindigd zwerven
(Waarom noemt de mensch dit, STERVEN?)
Daar, waaruit het wording had.

TOEZANG.

Gy, door 't Godlijk alvermogen
Met geen stof uit niet getogen,
Drop uit 's Levens Oceaan,
Dampwolk, nevel, spel der stormen,
Neêrgeploft by 's aardrijks wormen,
Maar onvatbaar voor vergaan:
Zoek, ô zoek, door bloei en plagen,
Zoek, door wel- en wanbehagen,
D'oorsprong van uw wording weêr.
Keer in 't geen gy waart te voren,
En gevoel, in God verloren,
Eigenzucht noch zelfheid meer!

BILDERDIJK.

De Vloek van 't burchtslot Moy.

— Negligis immeritis nocituram
Postmodo te natis fraudem committere? —

Horatius.

Wat feestgebral op 't staatlijk Moy!
De toren voert de vlag;
De pikton zet door 't vreugdelicht
Het slot in vollen dag.
De wapens blinken in de lucht,
Van onder op verlicht,
Op 't donkerblaauw der holle nacht
Het Landvolk in 't gezicht.
't Krioelt op 't voor- en achterplein
Met zang en dans in 't rond,
En de Echo mengt zich aan 't gejuich
By 't dreunen van den grond.
Op 't kraambed in 't geheimst vertrek
Ligt 's Burgheers Echtgenoot,
En drukt een lieven Zoon aan 't hart,
Ontbonden uit heur schoot.
« Een Zoon! een Zoon! een Erfgenaam
» Van 't overaadlijk huis! "
Dus galmt het al in dronken vreugd
Door 't daavrend volksgedruisch. —
De nacht gaat om, de dans verslapt,
Het feestvuur gloeit noch flaauw,
Doch veêl en zakpijp murmlen nog
By 't rijzend morgengraauw.
Als uit een hoek van 't bergpoortplein
In jammerlijk gewaad,

Een kromgebogen Best verschijnt,
Met onheil op 't gelaat.
Haar oog staat hol in 't rimplig hoofd
En grijnzend ziet zy rond!
En de adem van een Helschen geest
Scheen walmende op haar mond.
Het *Leve en bloei' het Huis van Moy!*
Klonk nogmaals om haar heen,
Maar sterft, daar zy dien mond ontsluit
In 't hart ontzettendst NEEN!
NEEN, roept ze, en wederhaalt dit NEEN;
En 't ploft op ieders ziel,
Niet anders dan of 't Hemeldak
Heel de aard te plettre viel.
In eens verstomt al 't feestgejoel,
En alles staat verward;
En vreugdevuur en toorts dooft uit,
En siddring grijpt in 't hart.
Zy blikt de gastrij grommende aan,
En schudt het ijle hair;
Geen adem geeft de zakpijp meer,
Geen toon ontspringt de snaar.
« Genoeg gedarteld en gespeeld, "
Dus bromt haar holle kaak;
« Hoort thands een andren toon van my,
» Een toon van bloed en wraak!"

« Zestig lange jaren rolden over deze burchttin rond,
Sints zich Urquhart door den vrede met den Heer van Moy verbond.
't Was hier vreugdefeest als heden, 't galmde er over muur en trans,
By het omgaan van den beker, by het zwirlen van den dans.

Plechtig was hun eed gezworen, en de aaloude veet gesmoord,
En hun beider macht, vereenigd, overtrok den Nesserboord.

Stokoude Urquhart werd verachterd, stram, en lang reeds afgestreên;
En met hem reed Alvaas erfzoon, die zijn zijde bleef bekleên.

Alvaas Erfzoon, die zijn leven aan dit Krijgshoofd had verpand,
's Grijzaarts dochter teder minde, zich ook vleide met heur hand.
Ach! eenstemmig was die liefde; onverdeeld was beider vlam;
Zy, haar 's Vaders eenigst spruitjen; hy de laatste van zijn stam.

Donker was de lucht betogen, en de stormwind bruischte fel;
Aaklig galmde 't nachtuilknappen dwars door rotsvallei en del.
Ook de gitzwarte onheilsvogel roeit hen krassende over 't hoofd,
Door geen weêrgalm van de bosschen, door geen loofgeruisch, verdoofd.

Onverhoeds treft onder 't trekken hun een jachthoornklank in 't oor,
En het blinken van een lemmer doet zich in den schemer voor.
't Zwaait in 't rond, en honderd handen grijpen in één oogenblik
In de toomen van hun paarden, als de rijders blind van schrik.

Urquhart is ontbloot van weêrstand, eer hy nog van aanval weet;
Alva slechts verheft den sabel met zijns stamhuis wapenkreet. [niet.
« Staat, gy helden! wijkt, verraadren! " roept hy, maar men andwoordt
En zijn lemmer spat in splinters, zonder dat hy vijand ziet.

Hevig stort hem dit op 't harte; diep verzucht het, eindloos diep,
Daar het zich zijn zielsgeliefde, zijn toekomstig heil, herriep.
Ach! in plaats van 't lieve lachjen dat zijn gantsche ziel bewoog,
Staat hem daar het donkre voorhoofd van den trotschen Moy voor 't oog.

Daadlijk worden zy in ketens door den stormwind van de nacht,
Verr' van Margareetes armen, naar het kerkerhol gebracht.
Daar verduren ze in de kluisters, onder dit, dit juichend Slot,
Achter gindsche grendel-valdeur, eens gevangen' vijands lot.

Geen drie dagen nog vervloten, of aan 's valschen Dwinglands voet
Ligt een jonge Maagd te baden in onstelpbren tranenvloed,
Om een Vader, om een Minnaar; om hun leven, of hun leed
In de dood te mogen deelen; en — die Maagd is Margareet.

's Wreedaarts mond vertrok tot lachen. 't Was de lach van woesten haat,
Zich in 't wanbedrijf verheugend, die hem doorblonk op 't gelaat.
Mooglijk dat hy thands met wraakzucht, 't eens noodlottig uur herdacht,
Toen zy 't aanbod van zijn liefde, met zijn dreigen had veracht.

« Neen, (dus sprak hy,) van Margreete mag de beê niet vruchtloos zijn;
» 'k Zal om haar één offer sparen, hoe ik my ter wraak verpijn'.
» Maar het ander ('t is gezworen) moet mijn erfwrok thands voldoen:
» En het zij aan haar verbleven, wien zy 't leven wil behoên.

» Wil ze een Minnaar die haar aanbidt, nederdomplen in het graf,
» Voor het leven van den Grijzaart, hem die háár het leven gaf?
» Wil ze eens Vaders zilvren hairen met zijn weinig drupplen bloeds
» Overspatten, voor de wellust van een zoete bruiloftskoets? " —

Hoe verstomde daar Margreete, by dien meer dan donderslag!
Hoe versteef haar long en adem! hoe verging haar oog en dag!
Spraakloos stond zy, zonder tranen, zonder teekens van gevoel;
Als een steen, zich-zelv' onwetend, aan wat storm hy sta ten doel.

Spraakloos stond zy; onbewogen; zinloos, duizlende, en versuft:
Twee misvormde spooksels rezen uit de donkre kelderkluft.
Spooksels? — Ach, het was haar Vader, 't was haar teedre hartenvriend,
Tusschen wie zy moest verkiezen, toegezegde bruid en kind!

IJlings vliegt ze en valt den Minnaar op het hevig kloppend hart,
Hijgend met gebroken adem, en het spannend oog verstard.
« Wy, wy sterven met elkander (roept zy), laat mijn Vader vrij,
» Ook de doodkist zal ons zoet zijn aan eens teêrgeliefden zij'!

» Smaak, mijns Vaders grijsheid vrede! rust' de zegen op ons graf!
» Als de wraak des moorders beendren lang vermorseld heeft tot kaf,
» Zal ons 't mastbosch stil en lieflijk overweemlen met zijn blad,
» Tot wy met elkaâr ontwaken, waar geen traan het oog ontspat." —

Urquharts wangen liepen over als hy zijn Margreete zag.
Hy bedwong zijn zielsontroering met een pijnelijken lach. [strak,
Maar nu scheen hem 't hart te ontsluiten, 't rimplig voorhoofd trok zich
Daar hy 't oog van Moy zag branden, dat van dolle spijt ontstak.

Statig beurt hy 't hoofd naar boven, als verheven over 't leed;
Rijzig, of hem 't pak der jaren van de matte schouders gleed;
Vurig, of hy al de woede, waar zijn wrokkend hart van barst,
In den donder had vergaderd, die door oog en tanden knarst.

« Valsch verrader! was 't u wellust, dat ge een vijand foltren moogt,
» Vrees en schaamte schokt uw binnenst', daar gy op uw offers oogt,
(Dus, dus ratelt hem die donder dwars door 't oor en 't ingewand;)
» Maar ik zegevier en dartel by dit knellen van mijn band!

» En ô gy, mijn dierbre Dochter, gy, uws Vaders hoogste roem!
» Gy, herroep die keus van wanhoop en uws braven minnaars doem.
» Dees verraderlijke torens, waar zoo menig bloed in vloot,
» Zullen dit mijn rif bewaren, en eens boeten voor mijn dood.

» Zoude ik leven tot verachting, zonder wreker, zonder eer;
» En mijn schaamte gaan verbergen aan den boord van Lochness meer?
» Aan den boord dier zelfde baren die mijn helden uit den strijd
» Nimmer weder zagen keeren met beschimping of verwijt!

» Uitgebleekt zijn deze lokken en mijn baan is afgelegd;
» Morgen leg ik 't hoofd toch neder en betaal Natuur haar recht.

» Maar uw Alva zal me een Zoon zijn, en uws Vaders schim ten zoen,
» Door eèn zee van bloed en vlammen Urquharts roem herleven doen.

» Valt de Jongling voor uw Vader, beef dan, Margareete, beef!
» Wacht dan dat de vloek uws Vaders over uw gebeente zweef! —
» Doe hem leven, doe hem slaken, en mijn zegen blijft u by!
» Zegen van een stervend Vader, dierbaar aan een Kind als gy!" —

Snikkend borst zy los in tranen, en, als ving haar boezem lucht,
« Laat, laat Alva leven," riep zy, met een hartontscheurden zucht.
« Volg' hy my naar Komris hoogte!" — En, met d'ijsselijksten kreet
Vliegt zy naar de woeste heide, zelve onwetend wat zy deed.

Daar, daar zit zy op die heide, op die kale dorre hei',
Hoort haar noodgegil herhalen door den weêrgalm der vallei;
Hoort den doodsnik van haar Vader in elk ritslend windgeril,
En beandwoordt elke rilling telkens met een nieuw gegil.

[gelaat,
Twee paar Wreedaarts, naauwlijks menschlijk in 't afschuwlijk norsch
Brengen straks een draagbaar nader, overdekt met rouwgewaad.
« Hier, hier (zeggen ze,) is uw Vader dien gy hoofdloos wederwacht,
» En uw Minnaar aan zijn zijde, met hetzelfde zwaard geslacht." —

Daar, daar leggen ze op den heuvel beide lijken voor haar neêr;
Beide bloedig, voor haar oogen; — zy gevoelt of denkt niet meer!
Niet èen zucht of traan ontwelt haar, maar versteenend, dag en nacht,
Houdt zy by die overblijfsels onder sneeuw en hagel, wacht.

Sneeuw of regen moge dalen; storm of onweêr loeie of blaas,
Slaaploos zit zy by die panden, onverwrikbaar van haar plaats,
Schrikt hyeen en roofgevogelt' met haar woeste blikken af,
Nu, gepaard met aaklig huilen, dan met krijschend hondsgeblaf!

Gants onkenbaar aan elks oogen, rijst zy eindlijk van den grond,
Graaft een lijkkuil met heur nagels, tot een grafterp opgerond,
Die in 't hangen van 't gebergte, 't oog der wandlaars tot zich trekt;
En stort daaglijks lijkgebeden op den steenhoop die ze dekt; —

Bidt een kinderloos verwelken over 't gruwzaam Moordslot af;
Dat het, wie het ooit bewone, tot vervloeking zij en straf;
Dat des bloedhonds stam verdwijne van het oppervlak der aard,
En met hem, de roekelooze, die den naam van Moy bewaart.

Hy verging, en liet geen loten; hy met heel zijn tak, verging,
En zijn leven was verkwijnen in gewetensfoltering;
Ieder morgen voegde wroeging by de wroegingvolle nacht.
Maar die vloekbeê blijft bestendig tot het laatste nageslacht.

Neen, geen Zoon zal ooit zijn Vader, zoo lang deze Burchtwal staat,
't Grijs en wagglend hoofd beschutten voor eens bittren vijands smaad,
Of zijn stervende oogen luiken met een kinderlijke hand;
Maar zijn erfgoed steeds vervallen op een verren aanverwant.

Op een vijand, dien hy haatte, — op een vreemde zonder recht,
Die den tytel van dit erfgoed aan een naamloos wapen hecht,
En, steeds kinderloos verstervend, 's Hemels wraak getuigen moet,
Voor 't verraderlijk vergieten van het eens verzoende bloed."

Hierop schatert ze uit van lachen, met een ijsselijk geluid.
Alles beeft en drukt zijne ijzing in een stoorloos zwijgen uit.
» Ik (vervolgt zy) ben die droeve, die van elk verlaten Maagd,
» Die haar jammer zestig jaren aan den Hemel heb geklaagd.
» Ik, ik ben die Margareete; ik, die op de dorre hei'
Sedert zestig lange jaren om mijn dierste panden schrei.
Ik misvormde, havelooze, maar wier beê de Hemel hoort,
» En wier bloed hier vast blijft kleven op dit gruwelhol van moord."

Alle vreugde was verdwenen, en de morgenstond brak aan;
Maar niet één der feestelingen, of hy scheen ter dood te gaan.
Vijfmaal was zy dus verschenen by een Kraamfeest op de Burcht,
Vijfmaal was het jonge spruitje door onzichtbre hand verwurgd;
Elke hoop op Kroost verwelkte by elke uitgeschoten bot;
En de onzichtbre hand werd kenbaar van een gruwelwrekend God.
Sedert vielen muur en torens in verwoesting op den grond;
En een puinhoop werd tot kenmerk waar het slot van Moy bestond.

BILDERDIJK.

OPHELDERINGEN.

MOY, de naam van een ouden Schotschen stam en hun Burcht.
URQUHART, desgelijks van een stam, vijandlijk aan den vorigen.
ALVA of AYLVA, desgelijks van een stam, onderhoorig of verwant aan dien van Urquhart.
NESS, een rivier, waarvan *Inverness-shire* genoemd is.
LOCHNESS, een streek lands aan de Ness.
KOMRI ligt in Perthshire.

Ouden mans klacht.

« Wat 's die Winteravond lang!
Och, wat valt het leven bang,
Als men niet kan lanterfanten,
Boekzaals lezen of kouranten,
Wisk noch lamberlotten kent,
En met Tijdschrift, Recensent,
Let- of Las- ter- oefeningen,
De eenzame uren moet verdringen!
Wat verlang ik naar gesprek;
Ja, al was 't ook van een gek! »

Vriendlief ja, het is beklaaglijk,
En uw toestand onverdraaglijk;
Maar begrijpt gy, Oude man,
Daar de rechte reden van?
't Is, dat ge in uw gantsche leven
Zoo veel cijfers hebt geschreven,
Zoo veel centen opgeteld,
Dat het u het hoofd ontstelt;
Dat ge in tijd- en nieuwspapieren
Uw gedachten om liet zwieren,
By u-zelven nimmer t' huis;
Maar steeds levende in gedruis,
En met duizenden van touwen
Aangetrokken, vastgehouwen,
Heengesleurd, en hergesleept,
Zonder dat ge 't zelf begreept. —
Thands, met heen en weêr te rukken,
Breken touw voor touw aan stukken
Door 't bezwaar van d'ouderdom,
En daarmede stort gy om. —

Zonder dat gy weet te vinden
Waar ge uw weêr aan vast zult binden,
Slaat ge, in 't ploffen naar den grond,
De armen angstig in het rond,
En in 't onbesuisd scharmaaien
Dat u 't zwakke hoofd doet draaien,
Vindt ge nergens in 't heelal
Waar ge u áánklemt in den val.

Arme grijzaart! sla uw oogen
Niet in 't rond, maar naar den hoogen.
Strek uw armen derwaart heen :
Daar is steunsel, daar alleen.
Wie de hand u toe wil strekken,
Zult ge boven u ontdekken :
Ja Hy reikt ze; grijp slechts aan,
Al uw wagglen heeft gedaan,
En, voor 't nooit verzadigd zoeken
Naar gesprek, of nieuws, of boeken,
Door die zelfvervelingsdorst,
Vindt gy in uw eigen borst,
Wat die uren, wat die dagen
Die gy grimmig woudt verjagen,
Op zal vullen met genot,
En met dankbaarheid aan God.

BILDERDIJK.

Het Nachtspook.

Te viervoet, trapplend, stap voor stap,
Reed jonker Edmond door de heide,
Die Hildesheim van Brunswijk scheidt,
Waar, in mistroostige eenzaamheid,
Zijn teedre weêrhelft hem verbeidde.

De nacht viel zwart op 't aardrijk neêr,
Doorweekt van eindeloozen regen.
Daar waadde hy door plas aan plas,
Geheel onzeker waar hy was,
Langs gants in slib verkeerde wegen.

Het plascht, het plascht, het klatst, het kletst,
En slobbert door moeras en kreken.
Het ros ontzet op ieder tred,
En struikelt in het moddrig wed,
Of blijft in taaijen kleigrond steken.

« Voort, voort, mijn trouwe beest, ga voort!
» My blindt dit ondoorzienbre donker.
» ô Zie voor u en my met één,
» En voer my door dees afgrond heen;
» Uw meester, zonder u, verzonk er!

» Voort, voort, mijn trouwe beest, ga voort!
» Ga voort, de maan zal spoedig rijzen.
» Voort, voort, en zet uw voeten vast;
» De welvoorziene haverkast
» Zal u eens meesters dank bewijzen.

» Voort, voort, mijn trouwe beest, ga voort!
» Nog drie of vierdhalf moeilijke uren!
» De vreugde, die my t' huis verwacht,
» Verdient een nog veel slimmer nacht,
» Dan dien we op dezen weg verduren. » —

Dus rijdt de jonker immer toe,
Met altijd ongewisse schreden:
« Voort, voort, mijn trouwe beest, ga voort; »
Terwijl hy buik en zijden spoort,
En 't paard reeds magtloos heeft gereden.

Hy vordert weg, maar zacht en traag;
En 't immer feller groeijend haken
Zet borst en ingewand in vuur;
En schijnt van 't oogenblik een uur,
Van 't uur een eeuwigheid te maken.

Nu, afgemat door 't ongeduld,
En 't hart bezwijkend van verlangen,
Knikt hem 't van slaap bezwaarde hoofd,
Dat, van gemijmer afgesloofd,
Hem magtloos op de borst blijft hangen.

Nu weêr als met een schrik ontwaakt,
Om al zijn krachten saam te gaderen,
Herwekt hy d'uitgedoofden moed;
En nieuwe veêrkracht drijft zijn bloed
Met ruimer omloop door zijne aderen.

Nu stelt hy zich zijne egâ voor,
Hoe ze, ongerust om 't lang vertoeven,
Hem in den hollen donkren nacht
Op d'ijsbren weg verloren acht,
In steedsvermeerend zielsbedroeven.

« Nu luistert zy naar 't windgeruisch;
» Nu (waant hy) hoort zy naar den regen.
» Nu ziet zy angstig naar de lucht,
» En zendt my diepe zucht op zucht
» In hijgend zielsverlangen tegen.

» Nu denkt zy my de stad naby,
» En hoopt my altijd na en nader;
» En kust, in 't engelachtig wicht,
» Dat in zijn wieg te sluimren ligt,
» Het beeld van d'aangebeden vader. —

» Nu wekt zy 't ongeduldig op,
» Om 't wederom in slaap te wiegen,
» Of zy van d'eindeloozen tijd,
» Waarin zy om mijn afzijn lijdt,
» Een nietig ondeel mogt bedriegen.

» Nu hoort ze een ritslen op de straat,
» Dooréén gemengd met hondenbassen:
» « Daar is hy, » roept zy juichend uit!
» Maar straks verwijdert dat geluid,
» En ach! heur oogen staan in plassen!

» « Neen, » denkt zy, « nooit zoo laat als nu!
» » Wat onheil of hem mogt gebeuren! »
» Een onheil...! Lieve, schrei niet, neen!
» De Hemel brengt ons haast bijeen:
» Schep moed, en staak uw angstvol treuren!

» Ach! dat de Hemel weêr een tijd
» Na zoo veel lijdens wou gehengen,
» Die ieder laafde met de troost,
» Van met zijn gâ en dierbaar kroost
» Zijn leven door te mogen brengen! »

Dus denkt, dus peinst hy, zonder rust,
En noopt en spoort uit al zijn krachten. —
Vergeefs! het paard blijft schielijk staan,
Daar is geen verder drijven aan:
Hier moet, hier zal hy overnachten!

Geen maanlicht toont zich aan de kim,
Dat door dit duister heen kan boren:
De hemel is met zwart beplekt;
De grond met water overdekt;
En spoor, en pad, en weg, verloren.

« Neen, (zegt hy), neen hier blijf ik niet,
» Om op den weg van koû te sneven,
» Veeleer het uiterst onderstaan,
» Dan dat ik werkloos zou vergaan,
» En in den nood my-zelv' begeven! »

Hy spoort, hy noopt, hy dringt, hy drijft,
En wringt en rukt met toom en stangen;
Perst borst en ribben tot malkaâr;
Maar 't beest, onwrik —, onhandelbaar,
Geeft niets om sporendruk of prangen.

Hy heft de rijzweep woedend op,
En klemt haar 't dier om heup en lenden:
De zweepslag klinkt door lucht en veld;
Maar vruchtloos hoe hy knalt of knelt,
Hy kan het voort doen gaan noch wenden.

Versuft, bedwelmd, en uitgeput
Van 't lang en vruchtloos zielsvermoeijen,
Gevoelt hy 't hart van ijzing slaan,
Het doodzweet op zijn voorhoofd staan,
En 't bruischend bloed naar 't hart toe vloeijen.

Een flaauwe en bleeke neveldamp
Vertoont zich eensklaps voor zijne oogen,
En schijnt hem in den weg te treên,
Met vormloos lijf en reuzenleên,
Met aaklig duister overtogen.

Een aanzicht als het beeld des doods,
Met holle en uitgeteerde wangen :
Twee armen, schrikbaar uitgerekt,
En grijpend naar hem toegestrekt,
Of 't ware, om ros en man te omvangen :

Een lijf van onafmeetbren stal,
Dat nu, tot aan het zwerk verheven,
En hals en hoofd door wolken dringt,
En dan weêr in elkander zinkt,
En laag by de aarde schijnt te zweven.

« Wat wilt gy (roept hem Edmond toe)?
» Gy, Geest, of schrikbeeld van mijn zinnen
» Geef antwoord, of verzink in 't niet!
» En, zoo gy 't aaklig graf verliet,
» Gy, Afgrond, hoû uw dooden binnen!»

Geen antwoord! maar een dof gehuil
Van winden, die van verre loeijen,
En 't glimmen van een hol gezicht,
Welks oogen, met een vlugtig licht,
Uit opgespalkte leden, gloeijen!

Hy roept op nieuw. Een ketenklank,
Die gruwzaam in zijn ooren rinkelt,
Vermengt zich met den doffen wind,
Terwijl een glans zijn oogen blindt,
Waar alles door elkaâr voor krinkelt.

Geen antwoord meer. Maar 't paard stapt toe ;
En Edmond, gansch bedwelmd van zinnen,
Rijdt eensklaps, zonder dat hy 't dacht,
Terwijl hy zich verloren acht,
Langs de ophaalbrug de stadpoort binnen.

BILDERDIJK.

De Echtscheiding.

Niet steeds is de liefde bestendig van duur,
Hoe snel zij den boezem deed jagen;
Zij bluscht wel somwijlen ontijdig haar vuur,
Hoe hel zij de vonk had geslagen;
En strikt zij haar bloemen weêr los van het paar,
Dan tilt het, ô jammer! zijn keten zoo zwaar,
En kan die welras niet meer dragen.

Dat lot was het lot van Lorenzo weleer,
Het lot van Lenore voordezen:
Hen knelde de keten, ô jammer! zoo zeer,
Waartoe zij zich voelden verwezen.
De rozen verbleekten, verdorden alreê;
De doren deed beiden den boezem zoo wee:
De wond wou niet langer genezen.

« Och, » zuchtte Lorenzo zijn zoon aan zijn hart,
Zoo diep met den vader bewogen:
« Och, lieve, vergeld eens, vergoed eens mijn smart;
» Geen ander zal ooit het vermogen!
» God geev' het en gunn' mij dien troost in mijn rouw!
» Gelijk' nooit uw harte naar 't harte der vrouw,
» Wier borsten u hebben gezogen. » —

« Helaas, » kreet Lenore van smart en van spijt
Geschokt en gefolterd van zinnen:
« Och, kind, dat zoo vroeg en zoo droef met mij krijt,
» Blijf altoos uw moeder beminnen:
» Al staan ook u oogjes zoo zwart en zoo hel,
» Al lijkt gij uw vader van trekken zoo wel,
» Gelijk hem toch nimmer van binnen. »

Zoo sarden ze elkander verhit op elkaâr,
En zaten zoo droevig te treuren;

Zoo tilden zij beiden hun keten zoo zwaar,
En lieten hun bloemen verkleuren;
Zoo reten zij beiden den boezem zich stuk,
En morden en wrokten en vloekten hun juk,
En wilden niet langer het beuren.

« Kom meê, » riep Lorenzo, « kom meê dan, ô vrouw!
» Ginds is weêr de regter gezeten:
» Verscheur' hij nog heden die haatlijke trouw,
» Verbreek' hij voor eeuwig die keten! » —
« Kom meê dan! » hernam zij en ging waar hij toog,
En wischte nog eens eerst een traan uit haar oog,
Zoo rood en zoo bitter bekreten.

« Hier hebt gij, » dus sprak hij, « ô regter, ons weêr,
» Na zeven rampzalige jaren;
» Nu doen ons, ô jammer! de kluisters zoo zeer,
» Hoe zacht en verlokkend zij waren.
» Gij hebt hier, ô regter, de banden gelegd,
» Verbreek nu ook weder dien haatlijken echt:
» Hij liet ons geen bloemen vergaren. » —

« Hier leg ik, » zoo sprak zij, « den trouwring weêr af, »
En hield hem zoo plegtig geheven:
« ô Regter, verkort ons, verligt ons de straf,
» Te lang en te zwaar voor ons leven!
» Verbreek hier de keten, zoo knellend gesmeed;
» Herneem hier, Lorenzo! uw ring en uw eed:
» Hier hebt gij mij beiden gegeven. » —

« ô Regter, » hernam hij, « gij ziet het en hoort,
» Zij stemt zoo van harte mij mede;
» Ontsla ons, verlos haar, hergeef mij mijn woord:
» Wij slaken, wij beiden, die bede.
» Ik deel hier met haar wat de Hemel mij gaf;
» Zij sta maar mijn kind en niets anders mij af,
» En trekk' zij dan elders in vrede. » —

« Bewaar ons, ô Hemel! » zoo kreet zij ontzet,
En wierp op de knieën zich neder :
« Zoo wreed is geen schepsel, geen regter, geen wet,
» Of tijgers zijn zeker niet wreeder!
» Ik vraag om zijn goud, om zijn goed hem niet, neen!
» Ik wil maar mijn kind en mijn kind maar alleen,
» En zie hij dan nimmer mij weder! »

« ô Regter, » hernam hij, « bij God, die ons ziet!
» Die gruwel zal nimmer gelukken :
» Ik bad om dat kind hem zoo vurig toch niet,
» Om 't laf mij te laten ontrukken.
» Ik drukte het eerst het een kus op den mond :
» Eens zal het, ô regter, in treuriger stond,
» Het laatst op den mijnen dien drukken! »

« ô Regter, » zoo kreet zij, « aanschouw hoe ik lij,
» En laat mij uw deernis verwerven;
» Verwijs naar woestijnen en rotsen mij vrij,
» Maar laat met mijn kind er mij zwerven.
» Mijn regten, ô regter, zijn teêrder van aard :
» Ik heb het met wee en met smarte gebaard :
» Och, laat in zijn armen mij sterven! » —

« ô Regter, » hernam hij, « ik zwoer in mijn vreugd,
» Zoo ras mij dat kind werd geboren :
» Ik breng het, ô Hemel, tot eer en tot deugd!
» Dat heb ik, ô regter! gezworen.
» Die eed was zoo innig, zoo hartig, zoo dier!
» Ik staaf en hernieuw en herhaal u dien hier:
» Mijn kind zal geen ander behooren! » —

« ô Regter, » zoo kreet zij, en kroop voor zijn stoel:
« God zou het op u eens verhalen.
» Versmoor niet de stem van uw menschlijk gevoel:
» Haar inspraak kan nimmer doen dwalen.
» Mijn kind is mijn hoop en mijn heul en mijn troost!

» Ontscheur aan geen moeder, ô regter! haar kroost :
» Ik zou met den dood het betalen! » —

« ô Regter, » hernam hij, « ontsluit gij haar oog,
» Verlicht haar, verstrek haar ten rader;
» Al drijft zij haar rouw en haar regten zoo hoog,
» Mijn kind blijft niet minder mij nader.
» Een dochter, voorzeker, behield zij met regt :
» Een zoon is de vrucht en de troost van mijn echt :
» De zonen behooren den vader. » —

« ô Regter, » zoo kreet zij, « mijn kind is mijn kind :
» Ik heb het gebaard en gezogen;
» Ik heb het getroeteld, gekoesterd, bemind,
» Bemind als het licht van mijn oogen.
» Mijn zoon is mijn kind en mijn kind is mijn bloed...
» Ik kruip u, ô regter, wanhopig te voet :
» Och, wees met mijn jammer bewogen! »

Toen droogde de regter een traan van zijn wang,
Maar wist niet een woord te verzinnen;
Toen sloop er een knaapje, zoo bloô en zoo bang,
De regtzaal al bevende binnen;
Het knielde ter neder en snikte zoo luid,
En stak wel de lipjes tot spreken vooruit,
Maar dorst niet en kon niet beginnen.

« ô Knaap, » sprak de regter en deed zich geweld :
« Gij moogt hier, gij moet hier beslissen;
» Verklaar hier, wien beider gij liever verzelt,
» Wien beider gij liever wilt missen.
» Uw vader, uw moeder bemint u zoo zeer :
» Spreek op nu! wien mint gij, wien minder, wien meer?
» Maar poog eerst uw traantjes te wisschen. » —

« ô Regter, » zoo nokte, zoo snikte het kind,
» U wil ik, u neem ik tot hoeder :

» Zijn beiden zoo gram en zoo boos en zoo blind,
» Wees gij mij onnoosle dan goeder.
» Och, hoor mij : ik smeek u, ik schrei van verdriet;
» Verhoor niet hun bede, zij meenen die niet...
» Och, laat mij mijn vader en moeder. » —

« Verkies! » riep de regter, met dringender stem :
« Van wien zijt gij willens te scheiden? » —
« Van hem noch van haar, noch van haar noch van hem! »
Zoo kreet het en greep zich aan beiden.
« Van hem noch van haar! » voer het voort in zijn smart,
En knelde zijn vader en moeder aan 't hart,
Die stonden en zwegen en schreiden.

Toen greep het de moeder zoo vast bij haar hand
En troonde zoo lokkend haar mede,
Toen trok het den vader al voort bij zijn pand
En won al gedurig een schrede;
Het bragt hen al digter en digter tot een,
En sloeg reeds zijn armpjes om beiden hen heen
En dwong hen nog eens tot een trede.

Toen schoof het hun handen zoo zacht in elkaâr
En klemde die vast met zijn kussen :
Toen zag het zoo teeder naar hem en naar haar
En zocht maar hun wrevel te sussen;
Het hief naar den regter zoo smeekend een oog,
En tilde zijn handjes zoo roerend omhoog,
En bad zoo inwendig intusschen.

Toen stonden daar beiden, de handen in een,
En 't hoofd op den boezem gebogen;
Toen blikten zij beiden ter zijde zich heen,
En zagen elkander in de oogen.
Toen voelde Lorenzo zijn boezem zoo slaan,
En prangde zoo hartig Lenore daar aan,
Op eens in zijn armen gevlogen.

« Neen, neen! » borst hij los, in vervoering en vuur,
En liet zijn verrukking hem leiden :
« 'k Verstok mij niet wreed voor den kreet der natuur;
» Ons kind behoor' eeuwig ons beiden!
» ô Vrouw die dat kind mij gebaard hebt met smart!
» Herneem weêr uw regt en uw plaats in mijn hart:
» De dood zal alleenig ons scheiden. »

Toen gaf hij den trouwring, tot pand van zijn eed,
Op nieuw haar zoo plegtig en teeder;
Toen wierp zij, tot smeltens geroerd en gekneed,
Nog eens aan zijn boezem zich neder;
Toen greep hij zijn zoon bij zijn vrouw aan zijn borst,
En hield hem verrukt op den schouder getorscht,
En keerde met beiden toen weder.

Tollens.

De Nacht.

't Is nacht! — mijn ziel, bevrijd van 't rusteloos gewemel
Der woelige aard', herleeft in dit gezegend oord.
't Is nacht! — de heldre maan drijft langs een zuivren hemel
In stillen luister voort.

Het aardrijk schept weêr aêm : een zachte daauw zijgt neder:
Het labbrig koeltje speelt in 't bruine dennenwoud:
't Aêmëchtig vischje vindt de kille schuilplaats weder,
Daar 't zich des nachts onthoudt.

Op gindschen koelen steen, met donzig mos omgeven,
Zet ik mij zorgloos aan dit eenzaam kerkhof neêr;
Natuur! hier vindt mijn hart den Oorsprong van mijn leven,
U en zich zelven weêr!

Hier kan in 't ruimst verschiet mijn zoekend oog zich laven,
  Tot daar 't op gindschen berg van dorre beendren stuit,
Beschaduwd door het gras, het lange gras der graven,
    Dat treurig om hen fluit.

Mijn God! wat is de mensch in deze naauwe wooning!
  Is dit het eindperk dan van zoo veel ramps en noods? —
Zinkt, trotschen! zinkt in 't slijk; herkent den slaaf en koning
    In 't eigen stof des doods!

Door 't akelig gevoel mijns eigen Niets verwonnen,
  Schouwt mijn verbijsterd oog uw' eeuwgen hemel aan;
Waar duizend duizenden van werelden en zonnen
    Uw wenken gadeslaan.

Daar ik heur talloos tal, verrukt, bedwelmd, betrachte,
  Verzink ik in den glans van uwe majesteit.
O God! wat is dit heir! — eene enkele gedachte
    Van uwe almogendheid.

Wat statelijk geluid treft ijlings daar mijne ooren?
  De klok slaat middernacht, en roept : « de tijd vergaat! »
Och! mogt mijn ziel zoo kalm haar jongste roepstem hooren,
    Als zij mijn sterfuur slaat!

Gelukkig hij, die in dit kommervolle leven
  Den wellust van zijn hart in God alleen geniet,
Die boven al den glans der wereld is verheven,
    Als hij Gods aanschijn ziet.

Die in de zachte schaaûw der reine deugd gezeten,
  Haar smaadheid boven de eer van 't vleiend misdrijf mint;
En in het stil genot van een gerust geweten,
    Zijn grootsten rijkdom vindt!

Wat storm zijn kiel bedreig', zijn moed blijft onbezweken,
  Natuur deins' siddrend af, hij ziet zijn schoonsten dag;
De jongste orkaan steke op, hij hoort een' Vader spreken
    In ieder donderslag!

Komt de onvoorziene dood zijn' aardschen kerker sloopen,
Zijn veege mond vertroost zijn schreiend huisgezin;
Hij ziet in 't open graf den schoot der Almagt open,
En kwijnt ten leven in.

Rhijnvis Feith. *Oden en Gedichten.*

Het Onweder.

Hoe is Natuur zoo stil, zoo plegtig!
Het dartel windje kwijnt,
En lispelt, op een trillend blaadje,
Zijn laatsten adem uit!
Geen vogel zingt nu blijde toonen,
Maar zwijgt eerbiedig stil!
De roos, dat sieraad van de maagden,
Hangt treurig naar den grond!
De dag verwisselt zijn gewaden,
Voor 't zwarte kleed des nachts!
De zee kust, kabblend heuren oever —
De gansche schepping bidt! —
Daar breekt, uit de opgepreste wolken,
Een felle bliksemschicht!
Daar rolt de klaterende donder! . . .
De gansche schepping beeft!
Zoo schriklijk klaterde de donder,
Toen God de wareld sprak! —
Nog beeft de wareld voor die stemme!
Die schrik is dankbaarheid!
Daar vaart de Godheid, op heur stormen,
Door 't siddrend landschap heen!
Hoe beven honderdjarige eiken,
Gelijk een rillend riet!
Paleizen stuiven, voor haar wielen,
Als nietig stof, daar heen!

Daar storten trotschgebouwde torens,
  Als smeltend ijs, ter neêr!
Zoo zinkt uw grootheid, wufte vorsten,
  Als God door donders spreekt!
Als hij, gewapend met zijn' bliksem,
  Zijn forsche orkanen ment!
Dan werpen de verschrikte golven
  Haar lillend schuim omhoog!
Dan werpen zij de zwaarste kielen,
  Als lillend schuim, omhoog! —
Daar lacht, door de uitgewoedde wolken,
  Het lieve zonlicht weêr!
Zoo lacht een held, na 't bloedig strijden,
  Met tranen in 't gezigt!
Nu dartelt weêr een lieflijk windje,
  Door 't afgematte bosch,
En kuscht de frissche regendroppen,
  Van 't schommlend loover, af!
Nu beuren weêr de schoone bloemen
  Heur lagchend hoofd omhoog!
Nu zingen weêr de lieve vogels,
  In 't bosch, een dankbaar lied!
Nu vaart de Godheid, op de geuren
  Van 't frissche lentekruid!
Nu durft al 't schepsel haar genaken!
  De gansche schepping juicht!

J. Bellamij. *Gezangen.*

Het Geweten.

Gelukkig hij, die, ver van roem en schand',
De zielrust vindt op 't eenzaam, lagchend land,
In 't koele bosch, weleer door hem geplant,
Ter neêr gezeten!

Hij kan het goud, hoe schoon het blink', versmaên.
Hem lacht geen weelde of ijdle staatzucht aan.
Hij smaakt een heil, dat nooit hem kan ontstaan,
In 't kalm geweten.

Het zij natuur van wellust overstroomt,
De lente veld en beek met bloempjes zoomt,
En door het loof van 't zachtgeschud geboomt'
De koeltjes blazen;

Of dat op eens de zwoele middagstond
Het bliksemvuur doe schittren langs den grond,
En rommlend door de donkerheid in 't rond
De donders razen;

Zijn vreedzaam hart aêmt onbelemmerd voort,
En kan hem staêg in 't onherbergzaamst oord,
Op 't klippig strand, waar nooit de daauwdrop boort,
Nog roozen kweeken.

't Geweten strekt der zeekre deugd een rots,
Die onder storm, en rustloos golfgeklots,
't Onwrikbaar hoofd, het woedend meir ten trots,
Om hoog blijft steken.

Hij slaapt gerust, ook waar een staatsstorm loeit,
't Gefronst gelaat eens dwinglands om hem gloeit,
Of 't wetloos graauw een schandlijk oproer broeit,
En braven lastert.

Zijn vrije ziel wordt nooit door 't juk gekneld
Van blind gezag, van meening of geweld,
Of vuige drift, die hier de rede velt
En 't hart verbastert.

Geen valsche glans, die in een' afgrond voert,
Misleidt zijn oog, dat geen gevaar ontroert;
Geen looze dolk, die in 't verborgen loert,
Kan de onschuld treffen.

Miskend, verraên, vervolgd, gehoond, bespot,
Ontzet haar smaad, gebrek, noch moordschavot,
Zoo lang haar hart een' kalmen blik tot God
Om hoog mag heffen.

Zoo staat een eik, omringd van eenzaam puin,
De storm velt steên, de tijd verteert arduin,
Hij schudt eene eeuw van de ongeschonden kruin,
En tart de orkanen.

Zoo heft een berg zijn' top door 't wolkgevaart',
Dat om hem heen vergeefsche bliksems baart,
En ziet, wat nacht zich in de diepte schaart,
De zon niet tanen.

Mogt dit geluk, ô God! mij nooit ontstaan,
Dan juicht mijn hart het zalig leven aan,
Waar uwe hand door 's werelds kronkelpaên
Mij ook geleide!

De tijd vliegt steeds op arendswieken voort,
Waar vreugd ons streelt, waar smart ons heil vermoordt.
Door geenen wensch geprikkeld of gestoord,
Rooft hij ze beide.

De jeugd ontwerpt, lacht, dartelt en verdwijnt.
Het leven rijpt, en bleeke zorg verschijnt.
De grijsheid naakt, maalt, klaagt, herwenscht, verkwijnt,
En vaart ter schimmen.

Het versch gebloemt' der blanke deugd alleen
Bloeit even schoon door alle tijden heen,
Waar de uchtend bloost, de zwoele dag verscheen,
Aan de avondkimmen.

Ook waar de dood den ijzren scepter zwaait,
Van lieverleê de levenskrachten maait,
En naren schrik om 't eenzaam leger zaait,
In lange nachten;

Daauwt ze op haar' vriend verkwikking, laafnis neêr.
Het hart ontluikt, en vreest den dood niet meer;
Maar schijnt zoo kalm, zoo zorgloos als weleer,
Den slaap te wachten.

Nu lacht de rust des koelen grafs hem aan.
Hij sluimert in, en wentlende eeuwen gaan
Zijn stof voorbij, met vreugd en smart belaên
En angst en zorgen.

Tot dat in 't eind', door 't uitgebreid heelal,
't Bazuingeklank de dooden wekken zal;
Dan vangt zijn hart met vreugd het blij geschal,
En groet den morgen.

RHIJNVIS FEITH. *Oden en Gedichten.*

De Rozen. — *Zangstukje.*

Ik heb ze zien bloeien
By 't uchtendontgloeien;
Nu hangen de bladen en storten in 't stof,
Tot speeltuig der stormen,
Tot aas van de wormen,
Tot schaamte van d' op haar zoo pralenden hof.

Toen zogen haar knopjens
De lavende dropjens,
Tot parels geronnen uit hemelschen daauw:
Nu missen zy kleuren,
En spreiden geen geuren,
Eer de avond de velden nog wikkelt in 't graauw.

Zoo zag ik geslachten,
Zoo schoonheid en krachten
Ontluiken en bloeien, maar luttel bestaan:
Zoo lach en verblijden
In jammer en lijden
Voor 't schemerend westen des levens vergaan.

Zoo 't zingen en springen
Voor 't handenverwringen
Verwisseld, in min dan een vlugtigen wenk.
't Zijn alles slechts bloemen
Waarop wy hier roemen;
't Is alles een daauwdrop, een morgengeschenk.

De luister der oogen,
Met nevels betogen,
Ja, zenuw- en voeding- en spierkracht verkwijnt.
Ook oordeel en reden
Bezwijkt met de leden,
En 't leven verwaassemt, vervliegt, en verdwijnt.

Bilderdijk.

Een stervende vader aan zijne (aangenomen) negenjarige dochter omtrent het laatst der zeventiende eeuw.

« Mijn dochter! dochter, niet door 't bloed
Maar vaderlijke zucht!
Treed toe, eer in dit stervensuur
De stem mijn borst ontvlugt.

» Ik schud dit sterflijk lichaam af,
En zie mijn hoop vervuld
In Hem die voor mijn zonden leed,
Voldoener voor mijn schuld.

» Gy! hoor het vaderlijk vermaan
In dees mijn laatste taal:
Herdenk het met een kinderhart,
Niet eens, maar duizendmaal.

» Hang, dierbre, dien Verlosser aan,
Gy kent Hem reeds door my:
En dan — zie al, wat is, vergaan,
Bemoedigd, dankbaar, blij!

» Aan Hem behoort de magt alleen,
In hemel en op aard:
En zalig, die Zijn rijk verwacht!
Die op Zijn weêrkomst staart!

» Het einde nadert, ô mijn kind!
Van alle staatsverdrag;
Beproevingsdagen rijzen op,
Als de aarde nimmer zag:

» Maar 't rijk van Jezus is nabij,
Hy keert met majesteit,
En zal den sikkel slaan in de oogst,
Die op zijn aankomst beidt.

» Mijn kind, zijn heerlijkheid verschijnt
Wanneer men 't minst gelooft;
Maar 't tijdstip is van God bepaald
En hangt ons boven 't hoofd.

» Ik sterf in dit vooruitgezigt;
ô Prent het in 't gemoed,
En melde 't uwer kindren kroost
Den spruiten uit hun bloed!

» Gy zult dien gloriedag niet zien,
Mijn nog onnoozel kind!
Noch zy, die ge eens by rijpe jeugd
In 't huwlijk overwint;

» Noch 't kroost dat uit die kinders spruit;
Maar (ô verberg het niet!)
Het kroost van dezen zal het zijn,
Dat Jezus weêrkomst ziet. » —

Dus klonk op 't kalme bed des doods
Des grijzen vaders taal;
In dank verhief hy 't brekend oog,
En 't schoot zijn' laatsten straal! —

Hy stierf; de dochter werd een vrouw,
Zag kroost van kroost uit kroost;
En kroost en kleinkroost zeeg in 't graf
In 's Heilands wil getroost.

Het kroost dier laatsten leeft en lijdt,
En wacht in stille beê
De weêrkomst van zijn God en Heer,
En 't zalig rijk der vreê.

BILDERDIJK.

DE MENSCH.

Audax Iapeti genus, —

HORATIUS.

WIE bestijgt die blaauwe bergen
Op dat houten waterpaard,
Met een brieschend zweet omstoven,
En ontplooit den krijgstandaart?
'k Zie hem worstlen met de golven,
Duiken, rijzen, beurt aan beurt;
't Onweêr om zijn hoofd vergaderd;
De afgrond onder hem gescheurd.
Ja, daar splijt zy, spart zich open!
'k Zie het spalken van haar muil!
'k Hoor hare ingewanden rommelen
Met afgrijslijk doodsgehuil!
Hemel! een der stervelingen
Waagt zich op dat deinend pad,
Waar en lucht- en donderstorting
Mengelt met het stortend nat?
Ja, hy spot met tucht en baren,
Tuimelt op 't gevleugeld ros,
Van de moederkust der aarde
Op eene andre wareld los.
Vruchtloos heeft natuur het Westen
Door 't onmeetbre pekelveld
Van dit aardrijk afgesneden,
En met storm en nacht omkneld.

Hy doorbreekt dat vaste bolwerk,
  Holt door 't matelooze ruim,
Barst door nacht en stormen henen,
  Overdekt met zeegrijk schuim!

Dacht gy 't immer, gy vermetele,
  Die u 't eerst by stillen stroom,
Op de holle schors dorst zeetlen,
  Van een omgeworpen boom;
Daar uw broeders, aan den oever
  In de zielsverbazing stom,
U de vlakte zagen klieven
  Van den gladden waterkom,
En de roeispaan in uw handen
  Klaatrend door het spieglend nat,
Van de zonnevonken gloeien
  Aan den blaauwen kil ontspat?
Dacht gy 't, dat na weinige eeuwen,
  Voortgerukt in bloed en wee,
't Nakroost zich op 't spoor der meeuwen,
  Wagen zou aan volle zee?
De ijsselijke kloof doorwaden
  Van de grondelooze kolk,
En haar overkant bezoeken
  Naar een nieuwgeboren volk?
Daar hun vreemde donders voeren,
  's Hemels tuighuis nagebootst,
En — de dood in de aders drinken,
  Waar een andre middag roost? —
Neen, gy dacht het niet onnoozlen;
  Maar het rustloos menschenbroed
Boort door allen weêrstand henen,
  Opgezweept door 't bruischend bloed.
Ach! hoe zalig zou het wezen
  By zijn akker, by zijn disch!

By dien zegen van het leven,
  Waar de Hemel mild meê is!
Maar helaas! ontvlamd in de aderen
  Van een roekelooze zucht,
Grijpt het immer wijd en wijder;
  Tart het afgrond, zee, en lucht.
Weinig was het, fiere rossen,
  Woeste stieren, fel en wreed,
Onder 't zware jok te prangen,
  En te maaien van hun zweet.
Weinig, 't ademtogend leven (*)
  Zich te maken tot zijn prooi;
Aller spieren, tot zijn voedsel;
  Aller deksel, tot zijn tooi!
Winden spant men in gareelen,
  Dampen dwingt men in zijn band,
Tot zijn dienaars en gespelen,
  Leidt en ment ze met de hand.
Hoofd- by hoofdstof moog zich belgen,
  Dat zy bruische, woel', of kook'!
's Aardrijks rotsen leert men vloeien,
  Ja, verdwijnen in den rook.
Vorst der aarde, hoe verheven
  Praalt gy in dit lustgenot!
Alles knielt voor uwe wenken;
  Alles buigt voor uw gebod! —
Wil! de bosschen worden meiren:
  Zeeën worden dorre grond,
De afstand krimpt, de starren naderen;
  Vuur en water treedt in bond.
Steen krijgt leven door den beitel;
  Linnen ademt door 't penseel;
Dieren-ingewand leert zingen;
  Bergen rijzen door 't truweel.

(*) 't Dierenrijk.

Durf! de boschleeuw slaat zijne oogen,
  Duikend neder voor uw blik;
En uw stem ontzet den arend,
  Slaat de boschhijeen met schrik.
't Weerloos pluimdier zoekt bescherming
  Aan uw boezem op uw dak;
En het dankt u in zijn zangen
  Van den groenen lindentak.
Spreek! de winter strooit u rozen;
  Zomer staat met ijs omschorst;
En der lente muskadellen
  Daauwen laving voor uw' dorst.
Woestenijen worden beemden,
  Paradijzen, wildernis,
Vlieten waatren dorre heiden,
  Steigren op der bergen spits.
't Vuur des bliksems rukt gy neder,
  Uit het dondertelend zwerk;
Achterhaalt komeet en dwaalster,
  En beteekent hem zijn perk.
Waarom, trotschaart zoo vermetel,
  Die wat om u is, gebiedt!
Waarom, schrandere aldoordringer;
  Kent ge dan u-zelven niet?
Waarom zijt gy prooi van driften
  Die gy zelf niet onderscheidt?
Waarom, ja, gy God op aarde,
  Zijt gy louter nietigheid?

BILDERDIJK, *Krekelzangen.*

Op eens kindjens afsterven.

« Haalt me een Roosjen, Serafijnen,
» Uit de dorre zandwoestijnen
» Van het ondermaansche diep!
» Midden onder 's aardrijks doornen,
» Bloeien er nog Uitverkoornen,
» Die ik voor mijn hemel schiep. »

De Almagt zweeg; een Engel daalde,
Wien de heerlijkheid omstraalde
Van de Godheid, die dit sprak.
Met de zicht des doods gewapend,
Vond hy 't lieve roosjen slapend,
En hy sneed het van den tak.

Waarom valt ge thans aan 't klagen,
Gy, die 't roosjen hebt gedragen,
Van uwe eer beroofde tronk?
Door den Seraf afgesneden,
En verplant in 't zalig Eden,
Is het nu der englen pronk.

Bilderdijk. *Poëzij.*

Afscheid, by mijn bestemd vertrek uit het kortbezochte vaderland, naar Kazan.

Ik mogt u dan weêrom aanschouwen,
ô Vaderland, mijn hart zoo dier!
Ik zag uw welige landouwen
Geplonderd door het oorlogsvier: —
Ik zag uw' bloei verslenst, verschoten;
Uw dierbre zee- en koopvaardij,

Die de aard bedekten met hun vloten,
  Gestokt, verlamd, in Maas en Y: —
Ik zag uw schat en staatsvermogen
  Verdwenen, uitgeput, verslapt;
Uwe adersappen weggezogen,
  Het hartebloed u afgetapt: —
Ik zag uw Vrijheid...! ach, bezweken,
  Met rug en lenden ingetreên;
En — wat mijn mond niet uit kan spreken,
  Mijn hart gevoelen kan alleen.
Ik zag het, ja, en gaf u tranen.
  Ach! tranen! waarom niet mijn bloed?
ô Mogt het u van rampen spanen,
  Voor u te vlieten, waar het zoet!
Maar neen! zelfs in uw ramp te deelen,
  Ook dit is my door 't lot ontzegd:
Het eenigst dat my nog mogt streelen
  By al het wee, my opgelegd!
ô Hemel! zoo mijn hart moet lijden,
  Waarom niet met mijn vaderland?
Waar, waarom moet ge my benijden,
  Wat heel dit hart zich heeft verpand!
ô Waarom, 't zij my kalmer dagen
  Of wreeder leed te wachten staat,
Waar, waarom elders na te jagen
  Het geen mijn boezem nooit verzaadt!
Of waarom de onbegrijpbre koorden,
  Waardoor my 't hart naar Holland trekt,
En 't zaligste van 's warelds oorden
  Slechts afkeer en verachting wekt. —
Ja, waarom die onbreekbre banden
  Niet losgescheurd en afgerukt,
Op dat my aan uitheemsche stranden
  Dat denkbeeld niet te mortel drukt!
Waar, waarom my geen hart ontnomen,
  Aan 't dierbaar Holland zoo verkleefd,

't Geen in genoechelijke droomen
  My eeuwig voor mijne oogen zweeft!
ô Waarom mag ik hier niet sneven,
  En aan de vaderlandsche lucht
Mijn dank en laatsten adem geven,
  Gelukkig in mijn jongsten zucht;
Hoe hebben Neêrlands vruchtbre dalen,
  Heeft Hollands moederlijke schoot,
Voor my geen rustplaats na mijn dwalen,
  Voor my-alleen geen mondvol brood?
Ach! Pool en Rus, en Jood, en Heiden,
  Vindt toevlugt, nooddruft, op uw grond;
En ik, van huis en maag gescheiden,
  Ik zwerf de kreits des aardrijks rond!
Ik moet by woeste Roxelanen
  En waar de zon geen schijnsel zendt,
Mijn kinders voeden met mijn tranen,
  In ballingschap, die nimmer endt!
Ik moet by ongastvrije Geten,
  Kozak, en Tarter, en Sarmaat,
De dorre paardenschonken eten,
  Die gier en schakal overlaat!
Ik moet, voor heel Euroop verloren,
  Aan Wolgaas naauw bewoonbren boord,
't Gegrom des fellen woudbeers hooren,
  Door honger uit zijn nest gestoord!
Ik moet mijn beenders voelen trillen,
  Wanneer ik by de winternacht
Mijn Egâ in mijn arm hoor gillen
  Op 't huilen van der wolven jagt!
Ik moet mijn kroost van schrik bezweken
  Mijn Gâ verstijfd zien by 't geluid
Van 't donderknallend ijsschorsbreken,
  Wen Bloeimaands dooi den stroom ontsluit!
Ik moet de kou my 't vel zien zengen,
  En, duikende in een beerenvacht,

Het Jaar één oogstdag voort zien brengen
  Na vijf paar maanden winterdragt!
Ik moet, in dorre heiwoestijnen,
  Natuur, verlaten, krachtloos, naakt,
Zich, als op 't ziekbed, dood zien kwijnen,
  En 't vuur haars levens uitgeblaakt!
Ik moet.... Dan ach! vergeefsche klagten!
  Wat zijn my beer of wolvenheir,
Bevrozen stroom of winternachten,
  Indien ik 't vaderland ontbeer!
Wat scheelt my 't ijs der Samojeden,
  Of 't Tempe van Epires kust!
Wat zijn my 's aardrijks zaligheden, -
  Of weeldrigheid van dartle lust:
Wat zijn ze een hart (by 't rustloos hijgen
  Naar 't onvergeetbre vaderland),
Waarin nooit andre zucht kan stijgen,
  Nooit andre drift was ingeplant!
Ontwortel die, gy rijt het open!
  Roei ze uit, gy scheurt het van elkaâr!
Zijn minste verzels moogt gy sloopen;
  Maar 't ademt nimmer dan door haar.
ô Gy, mijn lieve huwlijkspanden,
  Ook 't uwe zal in vreemde lucht,
Voor 't zelfde dierbaar Neêrland branden,
  En stemmen met uws vaders zucht.
Gewis, uw tranen zullen stroomen,
  Wanneer, van lager zon bestraald,
Hy u aan Obijs woeste zoomen
  Van 't lieve Vaderland verhaalt.
Gy zult van Vecht en Amstel hooren,
  Waar niemand Vecht of Amstel kent,
En zeggen: « Ware ik daar geboren,
» Waar God zoo ruim een zegen zendt! »
Gy zult my met verbaasdheid vragen,
  Wat uit dit Eden my verdreef;

En — zal uw hart het kunnen dragen,
  Wanneer ik schreiend antwoord geef? —
ô Ja, gy zult het, lieve telgen;
  Uw hart zal Hollandsch zijn als 't mijn;
En ook de kroes die ik moest zwelgen,
  Zal u een spoor tot braafheid zijn.
Gy zult uws vaders naam verbreiden,
  En, met zijn naam, Bataafsche deugd:
Gy, Neêrlands letterroem verspreiden,
  Zoo verr' gy adem scheppen meugt!
En mooglijk dat, na magt van jaren,
  Uw kroost zijn' oorsprong wederzie!
ô Dat het dan de Enkhuizer baren
  Den laatsten groet uws vaders biê!
ô Zegge 't dan: « Geliefde kusten,
  » Bloeit welig naar mijns grootvaârs beê! »
En, waar mijn beenders mogen rusten,
  ô Voere 't hen naar Holland meê!

Bilderdijk. *Poëzij.*

Het vredefeest van 1814, in mijn huis gevierd.

Buigt u, kindren! bidt en buigt,
  Knielt met vader neêr;
Buiten wordt zoo luid gejuicht:
  Zwijgen wij niet meer.

Pui en gevel zijn versierd
  En bedekt met groen:
Buiten wordt er feest gevierd:
  Laat ons 't huis het doen.

Buiten is de straat bevlagd
  En van spreuken zwart;
Arm en rijk heeft tol gebragt:
  Offren wij ons hart.

Buiten luidt het klokkenspel
  Met verblijden klank;
Lied en lofzang dreunen schel:
  Stil zij onze dank.

God, die ieders offer ziet,
  Wie en waar het rook',
Stuit op dak en wanden niet,
  Maar aanschouwt ons ook.

Nu dan, kinders! buigt het hoofd,
  Knielt met vader neêr;
God wordt buiten luid geloofd:
  Zwijgen wij niet meer.

Hoort! daar davert weêr de grond
  Van den luiden toon!
« Vrede! vrede! » dreunt het rond:
  God! wat klinkt dat schoon!

Vangt het op en zegt het weêr,
  Dat gezegend woord:
Kindren! 't is voor d'eersten keer
  Dat gij 't klinken hoort.

't Ondier, heet naar menschenbloed,
  Vreeslijk in geweld,
Had reeds langer rondgewoed
  Dan gij jaren telt.

't Zwierf van 't een naar 't ander land
  Met zijn geesels voort,
En stak huis en have in brand
  En schiep lust in moord.

't Schoor, in 't Fransche plondernest,
  Rijk en staten plat,
En, tot barstens vol gemest,
  Werd het nog niet zat.

Maar een held, bevriend met God
  En met de aard' begaan,
Trok zich haar rampzalig lot
  In ontferming aan.

Uit het Noorden kwam hij op,
  Een orkaan gelijk,
En het ondier dook den kop,
  In zijn bloedig slijk.

Hij drong door tot in de krocht
  Met een vlammend zwaard;
Gaf den nekslag aan 't gedrogt
  En den vrede aan de aard'.

Buigt u, kinders, tot den grond,
  Knielt met vader neêr;
Buiten rolt zijn lof in 't rond:
  Zwijgen wij niet meer.

Bidt voor d'aangebeden vorst,
  Vouwt uw handjes zaam;
Zuigling aan de moederborst,
  Stamel ras zijn naam.

« Vrede! vrede! » dreunt het luid,
  Met vereende stem!
De aarde rust van 't lijden uit:
  Kindren, dankt het hem.

Nu eerst leg ik 's avonds laat
  Mij gerust ter neêr;
Nu eerst vindt de dageraad
  Mij bemoedigd weêr.

Nu verkeert geen bange schroom
  Al mijn lief in leed;
Nu ontperst geen nare droom
  Mij des nachts het zweet.

Nu eerst weet ik, hemel! nu,
  Wat uw gunst mij schonk,
En hoe diep mijn dank tot U
  Bij uw zegen zonk.

Nu bespat geen traän van smart
  Onverwachts mijn wang,
Als ik u aan 't kloppend hart,
  Lieve kindren, prang.

Vlugt en schuilt nu in mijn schoot
  Voor gedreigd gevaar:
'k Breng niet langer offers groot
  Voor een vreemd barbaar.

« Vrede, vrede! » God zij lof!
  Dreunt het wijd en zijd!
't Uitheemsch ondier krimpt in 't stof,
  En is d'adem kwijt!

« Vrede, vrede! » rolt de kreet
  Langs de verste kust!
Zuigling, onder 't wiegekleed,
  Veilig is uw rust.

Schatert, volken! viert uw vreugd,
  Houdt dien kreet niet in;
Aller vader ziet verheugd
  Zijn verzoend gezin.

Buigt u, kinders, neigt het hoofd,
  Bukt ter neêr in 't stof;
Godt wordt buiten luid geloofd:
  Stil zij onze lof.

H. Tollens. C. z. *Gedichten.*

Dood en Leven.

Als in 't stille kraamsalet
't Kinderlijke schommelbed,
Door de moederlijke hand
Voor haar teeder huwlijkspand
Met satijn en dons getooid
En met lovers overstrooid; —
Als dat wiegjen, stil en zacht,
't Schreiend kindtjen tegenlacht,
Om het oogjen voor den dag,
't Mondtjen voor het eerst beklag,
En het nog gevoelloos hart
Op te doen voor 's levens smart: —

Zoo, zoo lacht my, lijdensmoê,
't Mulle bed der grafsteê toe,
En belooft de sluimerlust
In mijn matte leden, rust.
ô Hoe hijg ik, stille dood,
Naar de koelte van uw' schoot;
Waar mijn flaauw en star gezicht
Niet ontrust word' door het licht,
Mijn gehoor zich niet gevoel'
Van het ruischend aardsch gewoel,
En het hart niet langer klepp'
Van den adem, dien het schepp'!
Niet meer sidder' of begeer'
Hoe de wareld wend' of keer!

ô Verlos my, vreedzaam graf,
Van des levens bedelstaf!

Leven, ach! wat zijt gy toch?
Zielbedroeving, zinbedrog!
Dronkenschap, die schemeroogt,
Niets vermag, en alles poogt;
Doel noch middel onderscheidt;
Lust belooft, maar weedom spreidt,
Tot haar tuimelvreugd verdwijn'
Met de dampen van den wijn!

Zij die dronkenschap een goed!
Smaak haar zwijmelteug hem zoet,
Die zich, God en waarheid vremd,
Tot niets beters voelt bestemd,
Noch zijn hooger noodlot leest
In de krachten van zijn geest!
My, my is dit aanzijn straf,
En ik reikhals naar het graf.

Neen, vergeef my, groote God!
Leven is my geen genot.
Leven is een zwaarder last,
Dan mijn zwakke schouders past.
't Heeft mijn kindschheid onderdrukt,
Hield mijn jeugd ter neêr gebukt,
Boog my rug en kniën krom
In mijn' rijper ouderdom,
En het viel my, jaar aan jaar,
Meer verplettend hard en zwaar.
Thands bezwijk en zijg ik neêr.
Hemel, ja ik kan niet meer!

Breek, ô breek dit leven af,
Geef my rust in 't stille graf!

Daar, daar wacht ik ongestoord,
Door geen dwaasheên meer bekoord,
Door geen driften meer gevleid,
Door geen droomen meer misleid,
Dat een ander morgenrood
Voor my opga uit de dood.
Dat een nieuw hersteld Heelal
(Dat geen blijk draagt van verval)
Aan mijn oogen zich vertoon'
In zijn onbeneveld schoon;
Waarheid zich erkennen laat,
En haar sluier openslaat,
In geen oogenschijn zich maalt,
Maar geheel de ziel doorstraalt;
En de plaats my werd bereid
Voor een hooger werkzaamheid;
Waar het kiemend korengraan
In Gods aanschijn op moog gaan,
En het afgeschudde kaf
Achterblijv' in 't zwijgend graf!

Doch, mijn boezem, lijd ô lijd!
Wensch geen wieken aan den tijd.
Laat my kruipen, moet het zijn:
Vroeg of laat is enkel schijn.
Ja, Hy leeft, die voor ons waakt,
Die geheel ons noodlot maakt.
Eisch van 's warelds oceaan,
Geen steeds effen wandelpaân!
Tel niet ieder druppel nat
Die u op de kleeders spat,

Ieder schokjen, ieder bots,
Van het woeste golfgeklots!
Reken ieder neveldamp,
Ieder windvlaag, voor geen ramp!
't Vaste tij dat nooit verloopt,
Zij de grond waarop gy hoopt,
Dat brengt zeker, hoe het ga,
('t Zij dan tijdig, 't zij dan spâ!
Hol of effen zij de zee!)
Schip en lading aan de ree.

BILDERDIJK.

REMBRANTS VOORSPOEDIGE REIS. — GESCHIEDKUNDIGE ANEKDOTE.

TOEN Rembrandt nog op 's vaders molen
Te schildren zat,
Bleef daar de glorie van zijn gaven
Niet onder 't stuivend meel begraven,
Maar blonk en klonk van stad tot stad.

Reeds kwam er soms een steêman azen,
Die kunst verkocht,
En uit zijn gouden schilderproeven
Gerande rijders wist te schroeven,
Die menigeen met opgeld zocht.

Wie van die twee de varkens scheerde,
Hoeft niet gemeld;
Maar Rembrandt was 't niet onverschillig,
Wat prijs hem voor een kunst, zoo willig,
Nu langer t' huis werd toegeteld.

Hij had ter goeder uur vernomen,
Hoe in den Haag
Een Edelman voor 't schoone blaakte,

Het waar genot des rijkdoms smaakte,
Verliefd op kunst, in 't koopen graag.

Wat licht is hem, bij 't winstbereeknen,
Nu opgegaan!
Hij wil niet langer zitten wachten
Naar klanten, die zoo karig bragten,
Maar trekt zijn stoute schoenen aan.

De sabbathsrok met wijde mouwen
Wordt uitgeklopt;
De breede das wordt omgeslagen;
En vader leent, met welbehagen,
Den wandelstok, met goud geknopt.

Zijn moeder vult zijn ruime zakken
Met spek en brood,
Als moest hij voor ontelbre dagen
Een bedevaart naar Mekka wagen,
Ter prooi, welligt, aan hongersnood.

Een kunsttafreel in d'arm genomen,
Trekt Rembrandt voort,
En keert den Koudekerkschen molen,
Vol moed, zijn welbeslagen zolen,
En naakt en wint de Leijdsche poort.

Daar ligt de schuit! — Maar zou hij varen,
De vracht is hoog!
En mag hij ook op slaging hopen,
Het best ontwerp kan tegen loopen:
Zoo menig wien de hoop bedroog!

Zijn zuinigheid behaalt viktorie
Op 't reisgemak;
Want wellust is 't hem, dat de schijven
Nu ongewisseld mogen blijven,
En lieflijk rammlen in zijn' zak.

Hij wandelt voort en smult bij poozen
Van 't proviand,
En wet zich 't brein in 't overleggen,
Wat hij den Edelman zal zeggen,
En buigt het lijf en zwaait de hand.

Daar stapt hij de verblijfplaats binnen,
Van 't vorstlijk hof!
Nu ras in 't spiegelglas gekeken,
Den breeden knevel opgestreken,
En zich ontdaan van 't wandelstof!

Nog eenmaal de aanspraak uitgepreveld,
Die sierlijk zwelt;
Het laatste stofje weg geschuijerd,
En toen naar 't buitenhof gekuijerd,
En zacht, naauw hoorbaar, aangescheld!

Men opent, laat den schilder binnen,
En de Edelman
In 't prachtig zijvertrek verschenen,
Roert Rembrandt armen, lenden, beenen,
En hals, en tong zoo goed hij kan.

En hinkte de aanspraak, bij 't verschijnen,
Wat lam van voet,
En ging er 't sieraad van verloren.
Het lijden van des huisheers ooren
Werd dubbeld hem door 't oog vergoed.

Hij blijft, verbaasd, op 't kunstwerk staren,
Dat Rembrandt toont;
En 't is in 't gloeijendst zielverrukken,
Dat hij met honderd gulden-stukken
Des jonglings arbeid rijklijk loont.

Den schilder klopt het hart van wellust
Bij zulk een' schat!

Het zilver rolt zijn zakken binnen;
Hij dankt, met opgetogen zinnen,
En spoedt zich voort uit huis en stad.

De hand die wint, zoo wil men zeggen,
Is veelal mild;
En andren die 't ligt beter vatten,
Beweren, dat de dorst naar schatten
Nooit door verwerving wordt gestild.

Hoe 't zij, de Borst had nu in-'t wandlen
Maar gansch geen' zin.
De trekschuit dan..? naar elks vermoeden —
Neen! die zou nog te traag hem spoeden; —
Hij klautert zacht de postkoets in.

Hier plant hij zich op 't achterbankje,
Gelukkig leêg!
En spreidt, bevreesd voor spie en roover,
De handen beî zijn zakken over,
Opdat zijn schat zich niet beweeg'.

Zoo roerloos en als vastgenageld,
Een beeld gelijk,
Zit Rembrandt in den bolderwagen;
En wat zijn makkers kouten, vragen,
Hij geeft maar naauwlijks levensblijk.

't Gezelschap, aan den Dijl genaderd,
Stapt even uit;
En zou hij graag een glaasje vegen,
Hij durft de handen niet bewegen,
Die schildwacht houden op zijn buit.

Door dorst en ongeduld gemarteld,
Laat hij een' zucht.
En hoe de paarden dien begrepen
Hangt nog in twijfel, maar zij slepen
Nu 't rijdtuig henen, snel ter vlugt.

Zij hollen, als door honderd zweepen
 In ren gespoord;
En 't angstig gillen van den schilder
Maakt de arme dieren nog al wilder,
 En jaagt hen nog al sneller voort.

En erg toch meenden 't niet de beesten
 In dit geval;
't Was maar, omdat zij halverwegen
Wat kaf en hooi voor haver kregen,
 En hongrig snakten naar den stal.

Misschien ook had wel, sijmpatetisch,
 Het ongeduld
Van Rembrandt zoo hen 't hart bekropen,
Dat dus door vliegen meer dan loopen
 Zijn heimlijk wenschen werd vervuld.

Althans zij zetten, zeer gedienstig,
 Hem, heel van huid,
Met zijnen schat voor 't posthuis neder,
En Rembrandt krijgt den adem weder,
 En kruipt bedaard den wagen uit.

Men komt van allen kant geloopen,
 En vraagt en gaapt;
Maar Rembrandt pakt zich van den wagen
Eer iemand soms de vracht komt vragen,
 Of, erger! hem zijn' buit ontkaapt.

Terug in de ouderlijke woning,
 Toont hij zijn' schat;
En 't scheen dat wel het meest hem bolde,
Dat hij zoo pijlsnel huiswaarts rolde,
 En nog de vracht gewonnen had!

J. Immerzeel, J.or *Gedichten.*

Voor lijdenden.

Geen zorgen
Voor 't morgen!
Beveel het aan God;
Wees heden
Te vreden,
En dank voor uw lot.

Al kruien
Ons buien
Van ramp boven 't hoofd
En gieten
Verdrieten;
De Christen gelooft.

Verzwaren
De baren,
Verdonkert de nacht,
En branden
De stranden;
De hemel houdt wacht.

Ziet de uchtend
Niet zuchtend,
Maar blij te gemoet;
De pijnen
Verdwijnen,
De kommer verzoet.

Verscheuren
In 't treuren
En hart en gewaad,
Wier lusten
Niet rusten,
Van de aard onverzaad;

Die 't leven
Doorzweven
Als vlinders den hof,
Zich wiegend
En vliegend
Op vleugels van stof;

Gedreven
In 't zweven
Door 't windengeblaas,
En vallend
Al brallend
De tuinspin tot aas.

Wy sollen
Of hollen
Het leven niet om;
Maar rennen
Op pennen
Naar 't Engelendom;

In 't streven
Gesteven
Door christenenmoed,
Gewasschen
In plasschen
Van 't vlekkeloos bloed.

Door 't kampen
Met rampen
Geoefend ter deugd,
Omvatten
Ze ons schatten
Van eeuwige vreugd.

Het dragen
Maakt plagen
(Al drukken ze) ligt,

Ja 't zwoegen
Genoegen
In godsdienst en pligt.

De Algoede
Behoedde
De zijnen altijd;
Wat schroomen
Dan vromen,
Ter zege gewijd?

De nepen
Der zweepen
Van weêrspoed en leed,
Ontparsten
Den hardsten
Wel somtijds een kreet;

Maar de oogen
Ten hoogen
Tot Jesus gewend,
Verblijden
We in 't lijden
En loven die 't zendt?

BILDERDIJK. *Krekelzangen.*

DE HERTENJAGT.

De ridder van Holster, het hart vol van moed,
En het bloed
Vol van vuur, trok aan 't jagen.
De horens doorklonken het bosch op en neêr,
En de echoos weêrgalmden en kaatsten ze weêr,
Voor dat nog de dag was aan 't dagen.

De herten verschrikten, en vlugtten gezwind,
Als de wind,
Voor de speren en kogels;
't Was rep en rumoer, waar men rende en blies,
En 't hondengebas en het paardengebriesch
Verjaagden de ontwakende vogels.

Men draafde het bosch op en neêr, neêr en op,
In galop,
Dat de stammen bewogen;
Men snuifde het stof en men stoof er door heen,
En 't was als of ridders en knapen door een,
In wolken en nevelen vlogen.

Men hield het zoo vol, wat men mogt en men kon,
Schoon de zon
Reeds den grond had gespleten;
Men smachtte, ter lessching van vuur en den moed,
Naar bruischende stormen van 't nagejaagd bloed,
En reeën en ridderen zweetten.

Maar eindelijk schoot men een hert, in zijn loop,
Overhoop,
En het suizebolt neder:
De honden bespringen 't om 't wreedst en het felst,
De ridders doorbooren 't om 't eerst en het snelst,
Nog duizendmaal feller en wreeder.

Vergeefs heft het dier den verstervenden kop
Nog eens op,
En schijnt deêrnis te smeeken;
Vergeefs barst zijn woede, stuiptrekkend, nog uit;
Men sleurt en verscheurt het, en maakt het ten buit,
En doet al de veldhorens steken.

De ridder van Holster reed moedig en fier
En met zwier,

Naar zijn slot met zijn knapen;
Het vreugdegejuich wederkaatste in de lucht;
Men blaasde en men raasde met schaatrend gerucht,
En klinkte met speeltuig en wapen.

Maar eensklaps verneemt hij gedruis in de streek
Van de beek,
En een plassend geklater;
Hij sluipt er naar toe, en hij gluurt langs een boom
En zoekt er, en staart er, en ziet van den zoom
Een' dorstigen leeuw in het water.

Zijn boezem wordt eng, en hij hijgt, en hij trilt,
En hij gilt,
En barst uit in ontroering;
De boschleeuw springt op, en hij briescht, en vliegt heen,
En laat den verbijsterden ridder alleen
Ten prooi aan zijn' schrik en vervoering.

Weldra rent hij heen, en hij vindt zijnen drom
Wederom,
Maar met dolende zinnen.
Het hert werd, doorboord, van zijn knapen getorscht,
Zijn hart lag, vol schrik, in zijn hijgende borst,
En zoo trok men 't slot weder binnen.

TOLLENS.

DE DOOD VAN AUGIAS.

EENS zat op Elis troon een zekere Augias,
Die rijk en gierig, zoo als vele grooten, was.
Hij had wel niet, gelijk gebeurde in onze dagen,
Karotfabrieken opgeslagen;
Neen, om zijn voordeel te bejagen,
Bezat die fokker stal bij stal,

Met kostlijk slagtvee voor de hal,
Dat schier half Griekenland om strijd bij hem kwam vragen :
Hij deed in koeijen, in vetweiderij in 't groot.
Hij had een' enklen stal, die in zijn ruime wanden
Drie duizend runderen besloot,
Gekweekt en vetgeweid in puik van klaverlanden.
Men wil dat hun geloei, temet,
Eer hun 't ontbijt werd voorgezet,
Geheel de landstreek, die een uur in 't ronde 't hoorde,
Voor dag en daauw in 't slapen stoorde. —
Bedenk wat spoeling, hooi of gras
Voor zulk een' troep niet noodig was,
En wat er viel aan na te loopen,
In luchten, schiften en verkoopen!
Maar och! — zoo als men veelal ziet
In zulk een groot beslag van zaken,
Die in bijzonderheên 't beheer zoo moeilijk maken, —
Men deed er veel, maar veel ook niet.
Zoo werd de schoonmaak al van tijd tot tijd verschoven;
Wel nu en dan eens uitgehaald,
Wat bezemschoon gemaakt, wat afgeraagd van boven;
Maar daartoe bleef de taak van 't reinigen bepaald.
De veebaas niettemin betaalde 't onbekrompen;
Maar, daar hij Koning was, had hij ook meer te doen
Dan zijnen vorstelijken schoen
Te ruilen nu en dan voor vuile slagtersklompen,
Om na te brillen op het mat
Hoe 't met den staat der stalling zat:
Er viel somwijlen wat te vechten
In 't veld, op 't schaakbord, of in kolf- of kegelbaan;
En soms weêr woei de lust hem aan,
Om slemppartijen aan te regten
Of op de jagt te gaan.
In 't kort: hij liet weldra 't beheer van vee en stallen
Op blind geloof zich welgevallen;
Maar eindlijk brak de bommel uit :

Daar moest vorst Augias ervaren,
Hoe nu reeds sedert dertig jaren
De luiheid zijner stalknechtsscharen
Het, tegen pligt en eed, op 't deerlijkst had verbruid!
De stalling was vervuild, en bak en ruif begroeide.
Al, wat in Elis met de schoonmaak zich bemoeide,
Verklaarde en zwoer uit éénen mond,
Er nimmer, wat men schrobde of boenen mogt, meer grond
In deze stalling was te krijgen.
En, schoon de grimmige Augias
De les aan 't stalrot duchtig las,
De nood, die hoog reeds was, bleef daaglijks meer nog stijgen.
Maar wat gebeurt er! — Iets, mijn lezer! dat gewis
Een wonder in uwe oogen is:
Een poosje slechts geduld! en 't zal zich openbaren,
Wie 't groot, maar morsig, werk roemruchtig wist te klaren.

Gelijk wij ook in Nederland
Die wonderschepsels soms ontdekken
Die spreken uit den buik, behendig kiezen trekken,
Verjaarde rheumatismen nekken,
En hunne hulp en kunst ons veilen in de krant;
Zoo trokken ook, van tijd tot tijd, door Grieksche steden
Vermaarde wonderdokters rond,
Met pillen voor de jicht, met spoeling voor den mond,
Met kruid voor elke kwaal, met zalf voor elke wond,
En tooverden de lang verstramde leden
Door strijken weêr gezond;
Of zuiverden van ratten en van muizen,
Op kamerjagerlijk patent, de Grieksche huizen.
Maar onder dezen zwerm, die heen en wedervloog,
Niet een, die minder zwetste, en minder dus bedroog
Dan Herkules, een snaak van ongehoord vermogen,
Van onbetemde kracht en moed, en danig leep,
Die in zijn wieg bereids een slang de keel toe neep,
De hinde van Diaan in snellen wedloop greep,

En zelfs den helhond, stout, dorst treden onder de oogen,
Hem aanpakte in de ruige vacht
En uit den afgrond op de bovenwereld bragt, —
Een reus, die leeuwen worgde en draken nedervelde,
En, kortom, ieder hielp in alles wat hem kwelde: —
Die kerel als een boom dan landde in Elis aan,
Door zijne faam vooraf gegaan.
Hij ging in 't *Gouden hert* logeren.
Daar bleven duizenden van burgerluî en heeren
Voor 't ruim *hôtel* als Goudsche gapers staan
Om 't wonder der natuur te aanschouwen.
De Koning, wien al ras zijn komst geboodschapt werd,
Zond zijnen *Chambellan du jour* naar 't *Gouden hert*,
Om over 't stalbelang den reus eens te onderhouên;
En, kwasie, van ter zij' te vragen om zijn' raad,
Met al 't beleid van een' doorslepen *diplomaat.*
Nu was die Herkules, met hoe veel lauwerkroonen
Hij zijne diensten *en* verdiensten zag beloonen,
En hoe van iedereen gejubeld en bemind,
Niet trotsch, och neen! maar steeds te spreken als een kind:
Het echte adelmerk van edelaarde grooten,
Die uit geen molshoop sproten.
„Breng mij," zoo sprak hij: „maar eenvoudig bij uw' Vorst,
„En is de man een brave borst,
„Die reden wil verstaan, en kracht- en kunstbetooning
„Vergelden zoo als 't past aan een' regtschapen Koning,
„Zie hier zijn' man dan, die den ongemeten stal
„Van 't opgehoopte vuil knaphandig zuivren zal.
„Maar rond en eerlijk! om de dood geen hoofsche treken!
„Of 'k zou met deze knods hem schoft en lenden breken."
Nu tastte hij zijn' knoeststok even op,
En zwaaide driewerf dien zich om den ruigen kop,
Terwijl de kamerheer, die raakte aan 't zuizebollen
Door 't gonzen van de lucht alleen,
Zich langzaam wegdrong naar de deur der kamer heen,
En 't hazenbloed hem reeds in 't hart begon te stollen.

„ Welnu, fiat!" zoo sprak dan deze: „ heb uw' eisch!
„ En gaan wij zamen naar het koninklijk paleis."

Daar gingen zij nu zamen henen:
Het ventje met verdorde beenen, —
Een stroohalm, flikkerend van goud, —
En aan zijn regter hand de stevigste eik van 't woud.
Terstond had Herkules bijzondere *audientie*,
En, na zoo wat gebuig en zoo wat *reverentie* —
De hoofdzaak aan het hof al veel, —
Zou Herkules het tiende deel
Van 's Konings runderkudde erlangen,
Voor de ongehoorde taak, die hij stond aan te vangen;
En daarmeê was de man te vreê:
Hij ging, en nam niet eens bewijs op zegel meê.

Nu daadlijk 't hofkleed uitgetrokken,
Het arbeidsbuisjen aangepast,
Een' breeden gordel om, een' schrobber daar aan vast,
Voorts aan de voeten hozeblokken,
En toen den bezem opgetast, —
Een bezem, zoo als nooit een bezem werd gebonden,
De helft der takken van een berk,
Expres gesneden, hecht en sterk
Met koorden, vingerdik, omwonden. —
Een' bezem nu, zoo als gezegd,
Den reuzenschouder opgelegd,
Trad hij ter herberg uit, begroet van alle kanten
Door woeste horaas van ontelbre lijfstrawanten,
Die uit het paddemoes, jordaan en lange lijn
Te zaam gestroomd, zich daar om strijd op schildwacht plantten
Om ooggetuigen van het wonderwerk te zijn.
Een enkle bezemzwaai in 't ronde,
Die zijn behendigheid en reuzenkracht verkondde,
Was als een kegelbal in welgemikten loop,
En wierp er menig overhoop.

Dit baarde ontzag en ruimte; en 't rot, uiteen gestoven,
Had nu geleerd door zien en voelen te gelooven.
En wat ging nu de held bestaan?
„ Brengt water aan bij kuipen en bij tobben;
„ Want in dat drooge vuil mogt hier de henker schrobben."
Zoo sprak hij 't wachtend stalvolk aan,
Gereed de hand aan 't werk te slaan.
„ „ Ja, water!"" sprak hun *Chef*: „„ dat 's makkelijk te zeggen!
„ „ De Alpheus is zoo ver van hier!
„ „ Kost gij een' arm van die rivier,
„ „ Door uw beleid en kracht, wat digter herwaarts leggen,
„ „ Dan kon het mogelijk nog gaan;
„ „ Maar anders zult gij slecht bij de aanbesteding staan.""
„ „ O! is het anders niet? sprak Herkules: „ welaan!
Dan zullen wij het anders roeijen:
„ 'k Heb gindsche heuvels dan maar wat op zij' te gooijen;
„ 'k Schop hier en daar wat kleijen stulpen neêr;
„ Vervolgens *ga ik heen*, ik scheur wat weiden open;
„ En 'k doe het water herwaarts loopen.....
„ Ruim baan nu maar! en geen gewawel meer!"
Nu deed de man, zoo als hij had gesproken:
Wat in den weg stond, zwichtte, en ruimde voor en na,
En weide en heuvel was weldra
Vernield, verplaatst of doorgestoken;
Daar kwam nu 't water uitgebroken,
En golvend, bruischend, stoof het door
Het ingegraven wonderspoor,
En deed van stof en schuim geheel de landstreek rooken.
Het klotste al voort en drong, met donderend geschal,
De deuren binnen van den stal,
En spoelde 't vee om ver, dat, gansch maar niet te vreden,
(Want koeijen, ach! verstaan geen reden)
Al vrij wat morde op zijn manier,
Om 't onverwacht bezoek dier knorrige rivier.
Een uur of wat was zoo verstreken;
Toen was de mest geloosd, en 't restje stond te weeken.

Nu smakte vader Herkules
Een handelbaren berg vijf zes
In de opgegraven oopning neder
En stopte 't stroomend water weder;
En wat daaraan nog had weêrstaan,
Moest voor den bezem nu er aan.
,, Iô! triomf! hoezee! Wilhelmus van Nassouwen!
,, Wien 't Grieksche bloed in de aadren vliet!"
Zoo ging het toen, bij kreet en lied,
De straten op en neêr, met opgestroopte mouwen,
De bezems op den nek, de schrobbers in de vuist,
En Herkules vooruit, besmoeseld en begruisd.
Intusschen zweefde op vleermuisvlerken
De nacht al laag en lager. neêr;
En Herkules, vermoeid van 't werken,
En meer van d'oogst van lof en eer,
Verlangde door *souper* en slaap zich 't hart te sterken,
En keerde naar zijn herberg weêr.
Hij at en sliep, zoo als men slapen kan en eten,
Wanneer men lijf en ziel pligtmatig heeft gekweten.
Had Febus, zoo als hij, zijne uchtendtaak vergeten,
De lieve Aurora had gewis aan de oosterpoort
Zich moê gewacht, en waar', weêr door de vaak bekropen,
In Tithons ledikant geslopen,
Hoe 't op de wereld ook mogt loopen,
Al deed men daar ook nooit meer luik of winkel open,
Al wierd er nooit meer riem- of hamerslag gehoord.
De klok had twalef reeds geslagen
Eer Herkules het dons verliet,
Een venster geemlijk open stiet
En 't *dejeuner* zich op liet dragen.
Een langhals met Bordeausche kuit
Was spoedig, met een flinke fluit,
Ten bodem toe geleêgd; een hoen vier vijf gekloven;
Een' eijerkoek er bij, met suiker dik bestoven;
En toen de hofbroek aan van glinsterende zij',

Den staatsierok met lange panden,
Manchetten op de forsche handen,
De borst bepronkt met ordebanden,
(Nu moest er vlag en wimpel bij)
En zoo naar 't hof, om 't loon van zijne slooverij.
't Zou strijk en zet daar gaan, gelijk de slokker meende,
Maar och! men liet hem lang in de *antichambre* staan,
Eer Augias gehoor verleende,
Die op een uitvlugt zich inmiddels had beraân.
„ Gij hebt, *Cousin!* gewis verstaan,
„ Hoe 'k in mijn taak heb mogen slagen;
„ Ik kom, naar de afspraak, nu het loon er u voor vragen."
„„ Loon?"" sprak de Koning „„ neen, geen duit, mijnheer de reus!
„ „ Gij had daar, dacht ge, maat! een groentje bij den neus:
„ „ Vermeetle! zou ik u drie honderd rundren geven,
„ „ Daar 't ruimen van mijn' stal niet stond in uwe keus,
„ „ Maar door Eurystheus aan u was voorgeschreven?
„ „ En dat *Cousijnt* nog al! wat moet een mensch beleven!""
„ Verduiveld, Augias! die uitvlugt is niet heusch;
„ Al evenmin is 't uw betieteling van *Reus*:
„ Noemt ge u een zoon der Zon, ik had Jupijn tot vader:
„ Mij vloeit het godenbloed door de onverdorven ader;
„ Maar (dat nog meer zegt!) 'k ben regtschapen, 'k heb een hart,
„ Dat hel en Pluto, als het de eer mag gelden, tart.
„ Wie me op de teenen trapt, de goede trouw durft schenden
„ En mij zijn woord niet eerlijk houdt,
„ Draai ik den kop van 't lijf, vermorsel ik de lenden,
„ Zoo als ik leeuwen deed in 't hol Nemesche woud.
„ Mijn koeijen, vorst! — of gij moogt vreezen!"
„ „ Wat koeijen! — zelfs geen koeijestaart!
„ „ Wat! waant gij, dat ge een' Vorst vervaart;
„ „ Die meê naar Colchis trok voordezen,
„ „ En magt en regt heeft in zijn zwaard?""
En flap! een oorvijg wierp d'ondankbren vorst ter aard':
„ Lig daar," sprak Herkules: „ lig daar, verachtlijk wezen!
„ Wie trouwloos handelt, is niet langer 't leven waard!"

BOERENKRAKEEL.

BEZIJDEN
Van Leijden,
Naar Zoeterwou' heen,
Daar lagen, voor jaren,
In schilderlijk paren
Twee hoeven naast een.

Haar Boeren
Bezwoeren
Elkanders bederf,
En smaadden, en schaadden,
Met woorden en daden
En huizing en erf.

Het gisten
Der twisten
Had scherts tot een bron:
Daar de een verr' in krachten
(Naar ze allebeî dachten)
Van d'andren het won.

Geen klagen
Van magen,
Geen vrouwengesmeek,
Geen vleijen van kindren
Kon 't wrokken vermindren,
Dat woede geleek.

Zij bragten
De nachten
Steeds door in gemok
En spitsen op plagen,
Tot hen weêr het dagen
De peluw onttrok;

Of kropen
En slopen
Door griend en door heg,
Om 't weihek te ontsluiten;
Dan jaagden ze er buiten
Het vee op den weg.

Hun maagden
Belaagden
Elkander op 't veld,
En beukten haar jukken
Bij 't kampen aan stukken,
Met gruwzaam geweld.

Hun honden
Verwondden
Gevogelt' en vee,
En sleepten 't door beken,
En sleurden 't door kreken
Gevankelijk meê;

Of vlogen
Met oogen,
Als bliksem in gloed,
Gesard uit hun keten,
En beten en reten
Elkander in bloed.

Dan schreiden
De weiden
Van 't schrikbaar gebas;
Dan trilden de hoven;
Dan stoven naar boven
Gezaai en gewas.

Hoe langer
Hoe banger

Viel beiden 't geplaag.
Zij pakten, die woede,
Dat sarren nu moede,
Elkaâr bij den kraag.

Nu druischten
Hun vuisten
Elkaâr te gemoet.
't Moest eindlijk nu blijken,
Wie 't vaandel zou strijken,
't Kost' wonden en bloed.

Het kletsen
Was kwetsen
Van neus en van mond;
En 't schreeuwen en snoeven
Klonk d'omkreits der hoeven
Vervarelijk rond.

Hun vrouwen
Beschouwen
Van verre hunn' strijd,
En vliegen, tot scheiden,
Er woest tusschenbeiden
Met gillend gekrijt;

Maar zinken
Door klinken
Om de ooren daar heen,
En kermen en smeeken,
Om harten te breken,
Verharder dan steen.

Doch boeren,
Die 't roeren,
Zijn doof voor gevlei:
Hun gramschap ontstoken
Doet niets meer haar koken
Dan vrouwengeschrei.

Zij horten
En storten
Op nieuw op elkaâr.
Zij tergen en schreeuwen
En springen als leeuwen
Zich weder in 't haar.

Zij draaijen
En zwaaijen
De tuinpaden door,
En teeknen door 't wroeten
En 't ankren der voeten
Verwoestend hun spoor.

Zij trappen
Tot sappen
De hofbloemen neêr,
En worstlen en glibbren,
En wanklen en slibbren,
Maar wortlen zich weêr.

Zij zwijgen,
Maar hijgen
Het schuim op den mond,
En beuken, en plukken,
En storten, en rukken
Elkander ten grond. —

Zoo trachtten
Twee krachten
Van reuzig gebeent'
En ijzeren spieren
Naar zegelaurieren,
Een' eerkrans vermeend!

Zij vleiden
Zich beiden
Vooruit met de kroon;

Maar all' wat zij vonden
Was nadeel en wonden,
Hun eerzucht ten loon!

Zij zagen,
Geslagen,
Ontademd, nu in,
Dat beiden hun krachten
Gelijk mogten achten; —
Wat schatbaar gewin!

Zij zwoeren,
De loeren,
Nu eeuwigen vreê;
Maar kort bleef de sabel
('t Is, Vorsten, uw fabel!)
Gerust in de scheê.

IMMERZEEL.

Ter Uitvaart van eene Weduwe.

Laagt gij, moede en afgesloofd,
Arme weduw'! eindlijk 't hoofd
In den moederschoot te rusten?
Zwerfster langs ondankbre kusten!
Zijt gij aan 't ontfermend strand
Eindlijk, eindlijk aangeland?

ô Ik ween niet bij het graf,
Dat aan u een schuilplaats gaf,
Die gij hier niet mogt verwerven:
Zegen, zegen was uw sterven!
Zegen, zegen bragt de dood,
Toen hij zacht u de oogen sloot!
Waartoe zouden tranen stroomen?
Wat toch heeft de dood genomen,
Rustend offer van verdriet?
Rouwgewaden, anders niet!

En die rouwgewaden toch
Deed de valsche hoop u nog
Moedig tot den eindpaal dragen;
Maar geen flikkring kwam er dagen;
Maar geen stroohalm vlotte er aan,
Waar ge uw hand aan vast kost slaan!
Toch, hoe duizendwerf bedrogen,
Bleeft ge u kleven aan de logen,
Die de toekomst kleurt en tooit:
Want een Moeder wanhoopt nooit.

Neen, de dood was u niet straf:
Weldaad was het wat hij gaf;
Uitkomst in 't oneindig lijden;
Rust na 't onverpoosde strijden;
En gevoelloosheid voor 't leed,
Dat u hart en nieren reet.

Wat toch van een' Zoon verwacht,
Eens de kroon van zijn geslacht,
Eens de wellust van uw dagen,
Lang de schandvlek van zijn magen,
Nu — wat gruwel is zoo groot? —
Oorzaak van uw' vroegen dood?

Dit, ô hemel! was dan 't loon,
Dat uw onvermurbre Zoon,
Die te bijster ver verdwaalde,
U voor zoo veel zorg betaalde,
Als gij hem zoo hartlijk boodt
In en op den moederschoot,
Zonder ooit er aan te denken,
Wat hij u terug zou schenken!
Dit, dit moest het loon dan zijn
Voor die bange barenspijn;
Voor dat letten, voor dat waken,

Dat geen stoornis kwam genaken
  Zonder dat hem kus of dronk,
  Mond of borst vertroosting schonk!
Voor dat jamm'ren bij zijn kreten!
Voor dat moedig zelfvergeten!
  Voor dat tobben en gezwoeg,
  Altijd vaardig nooit genoeg!

  Toen uw stervende Echtgenoot
  In uw armen de oogen sloot,
Nam zijn hart de hope mede,
Dat uw Zoon, in zijne stede,
  U in levenszorg en rouw
  Steun en troost verstrekken zou;
En, gelaten bij uw weenen,
Dreven tijd en wereld henen
  Uit zijn doofgeschemerd oog;
  Maar die zoete hoop bedroog,
Aan wier tooverzachte lippen
Hij den adem weg liet glippen:
  Al uw heil zonk met hem neêr:
  Troost noch steunsel vondt gij weêr.

  Nu, bevrijd van vadertucht,
  Baadde, zwom hij in genugt,
En van de eene in de andre zonde
Onverzadigbaar in 't ronde.
  Geen bevel had langer klem,
  Geen gesmeek meer magt op hem.
Onverschillig, onbewogen,
Zag hij tranen in uw oogen
  En uw brood er meê doorweekt;
  Zag hij uw gelaat verbleekt;
Zag hij u door smart verslinden;
Nergens heul of troost meer vinden;
  Maar u, in die martelpijn,
  Altijd, altijd Moeder zijn.

God! is 't mooglijk, dat een kind,
Zoo getroeteld, zoo bemind,
Bij een schouwspel als het uwe,
Niet van zijne ontaarding gruwe;
Schaamrood niet terugge keer';
Weêr zijn Moeder liefde zweer';
Niet de tranen van haar wangen,
Boetend, kussend, op koom' vangen,
En zijn leven, gaf het baat,
Niet voor haar ten beste laat'?

Maar dit heilig pligtbetoon
Vondt gij niet in uwen Zoon,
Zelfs geen deernis, geen erbarmen! —
Weggestooten uit zijne armen,
Droegen de armen van den dood
U uit hartzeer en uit nood.

Ha! wat nadert gij de baar,
Booswicht! moedermoordenaar!
Weg met die bebloede handen
Van het dierbaarste aller panden!
Vlied van 't vlekloos overschot!
Vier op nieuw uw driften bot!
Smoor, versmoor die bange kreten
Van 't te laat ontwaakt geweten!
Geen herstel of troost hier meer:
Stervend, zonk u offer neêr!

Echtgenooten, mort dan niet,
Zoo ge uw bed onvruchtbaar ziet,
Dat geen telgje u tegenlagche,
Niet om kus of laafdronk pragche,
Niet met handje of lonkje streel',
Niet u om de knieën speel',
Niet u strook' na zorglijk slooven!
Och, een Vader woont hier boven,

Voor wiens vlammend aangezigt
Tijd en toekomst open ligt:
Deed Hij u dien wellust missen,
Ook Hij spaarde u droefenissen;
En u toeft de foltring niet
Van het ouderlijk verdriet.
Toen de booswicht trad in 't leven,
Die zijn Moeder zoo deed sneven,
Dacht men aan geen wee of kruis:
Hemel, neen! — 't was feest in huis.

IMMERZEEL.

FORTUIN.

RAMPGENOOTEN, niet gezucht!
Zinke ons 't hoofd niet neder!
Na het rommelend gerucht
In de zwarte donderlucht,
Keert de kalmte weder.

Grijpt Fortuin, op niets vertuit,
Blindelings in 't honderd,
Straks ligt stort zij op ons uit
Al den voorraad, al den buit,
Andren afgeplonderd.

Hoeden we ons, van dwaas en laf
Om 't verlies te weenen!
Wierp zij gunsten op ons af,
't Bleef het hare wat ze ons gaf
Voor een poos te leenen.

Moog haar gunstling nu 't gezigt
  Schamper van ons wenden,
Morgen, heden nog, welligt,
Stort haar korsel strafgerigt
  Hem in diepe ellenden.

Is 't geluk zoo los van voet,
  Onbestemd van uren,
Broeders! onze tegenspoed
Is ook, hoe hij teistre en woed',
  Onbestemd in 't duren.

Rampgenooten, niet gezucht!
  Zinke ons 't hoofd niet neder!
Na het rommelend gerucht
In de zwarte donderlucht,
  Keert de kalmte weder.

IMMERZEEL.

GELATENHEID.

GELATENHEID in 't lot
Toont eerbied voor een' God,
Die alles, wat Hij geeft,
Zoo wijs berekend heeft.

Ziet zich de onnoozle mensch
Gedwarsboomd in zijn' wensch,
Zijn wrevel stort zich luid
In zucht en weeklagt uit.
Grimt hem de rampspoed aan,
Hij krimpt reeds vóór het slaan,

En kermt den echo moê
Bij d'eersten slag der roê,
Als of hem 't lot, te wreed,
Te ondraaglijk lijden deed.
Slaat hem het ongeluk
Den stuggen nek in 't juk,
Zijn knieëën knakken neêr;
Geen adem rest hem meer.
Gesmaald door maag en vrind,
Schreit hij zich de oogen blind,
En bidt het doove graf
Een haastige uitkomst af.

Kortzigtig schepsel! zwijg,
En voer geen' dwazen krijg
Met de onnaspeurbre Magt,
Die kruis bedeelt naar kracht,
Die kommer en ellend'
Uit hooge ontferming zendt,
Opdat de kroes der smart
Tot loutring strekk' van 't hart.

De straal vervaar' u niet,
Die de onweêrwolk ontschiet;
En beef niet voor 't gerucht,
Dat klatert door de lucht;
Maar zie, hoe 't hemelnat
Weêr bloesem, kelk en blad
Verfrischt, verkwikt en drenkt
En kracht en leven schenkt.
Zie, hoe de lucht reeds dunt,
En weêr den doortogt gunt
Aan 't licht, dat goudstof strooit
En om den wolkrand plooit,

En, na de donder zwijgt,
Op nieuw ten wagen stijgt.

Hou tegen alle leed
Het hart ten kamp gereed!
Al, wat ooit de aarde gaf,
Verslenste en viel weêr af.
De bloem, die 't meest verrukt,
Wordt dikwijls 't eerst geplukt;
De plant, die 't weligst groeit,
Is meest het eerst verbloeid;
De boom, die 't vruchtbaarst tiert,
Wordt door het ongediert'
De vruchten 't eerst ontroofd,
Die 't bloesemblad belooft.
Ook zoo is 't met uw lot;
Ook zoo met elk genot,
Dat ge u geschonken ziet:
Gij smaakt het, en het vliedt:
Gij zijt geen' dag, geen uur
Gewaarborgd voor zijn' duur;
Daar meest het eerst verdwijnt,
Wat u 't bekoorlijkst schijnt.
Hou tegen alle leed
Dan 't hart ten kamp gereed!

En treft u 't ongeval,
Sta als de steenrots pal,
Die tot in 't hart der aard'
Met d'ijzren wortel vaart,
En 't hoofd biedt aan d'orkaan,
Hoe forsch zijn vlerk moog slaan.
Beur ongeschokt het oog,
Van uit de ramp omhoog,

En verg in smartlijk lot
Nooit rekenschap van God.
Let minder op 't gemis,
Dan 't geen u over is;
Wees dankbaar! want hoe veel
Blijft nog op aarde uw deel!
Hoe veel voor u ten baat,
Dat anderen ontstaat!
Hoe veel nog lacht u aan,
Voor andren lang vergaan!
En is uw droef gekwel
Niet vatbaar voor herstel?
Almagtig is de hand,
Die 't wentlend lot omspant,
En zoet en zuur bedeelt,
En wat zij wondt, weêr heelt!

Vertwijfel in 't verdriet,
Kortzigtig schepsel, niet!
Gelatenheid in 't lot
Toont eerbied voor een' God,
Die alles, wat Hij geeft,
Zoo wijs berekend heeft.

Immerzeel.

De Glorie.

De Deugd heeft in haar staatsiestoet
Verscheiden Hofjonkvrouwen,
Van frissche jeugd, en edel bloed,
En Vorstlijk onderhouen.
Toont iemand in heur dienst zich trouw,
Zoo loont hem haar Genade

Somwijlen met zoo'n Edelvrouw,
  En schenkt ze hem tot Gade. —
Men onderscheidt Gewetensrust
  By de andre Kamenieren,
Als Zielsgenoegen, Levenslust;
  Die haar *Toilet* versieren :
Bedaardheid, van een stillen aart;
  En Minlijkheid van zeden,
Met Effenheid van ziel gepaard;
  Die steeds haar zij' bekleeden.
Maar zy die haar het hoofd *frizeert*,
  Doet meest van zich gewagen,
En wordt by vreemden hoogst geëerd,
  Doorslepenst in 't behagen.
Heur naam is Glorie. Ze is de spruit
  Van Schijnverdienste en Achting.
Haar glans maakt vele harten buit,
  En brengt ze tot versmachting,
Zy heeft dat juiste schoon wel niet,
  Dat ieders keus moet winnen;
Maar echter, wie haar even ziet,
  Betoovert zy de zinnen.
Ook is ze een regte Babblares,
  Jaloers en onstandvastig,
En maakt het somtijds haar Prinses
  Door grilligheden lastig.
Doch ieder (en wat wil men meer!)
  Is van haar opgetogen,
En roemt, en lieft haar even zeer.
  Zoo flikkert zy in de oogen!
Ja, ieder bedelt om heur min,
  En hoopt ze weg te dragen :
En niemand, of hy beeldt zich in,
  Hy zal ze vast bejagen.
De stijve, grijze Filozoof,
  Wien schoon noch jeugd verzoeten,

Hoe koud voor alles, blind, en doof,
  Valt neder voor heur voeten.
De Krijgsman vliegt om haar in 't vuur,
  En offert bloed en schonken:
Geleerdheid blokt zich 't leven zuur,
  Om een van hare lonken.
De Schilder, als hy door 't penceel
  Het linnen gaat bezielen,
Denkt: « Glorie is mijn zeker deel:
  » Zy treedt my op de hielen. »
De Dichter ijvert allermeest
  Om in heur gunst te dringen:
Dampt wolken uit van enkel geest;
  En dreigt zich dood te zingen:
Zweet enkel Treur- en Heldendicht:
  Ligt in *Kadans* te droomen:
En zegt, met opgeruimd gezigt:
  « My kan zy niet ontkomen. » —
« Voor my (zegt menig zwak verstand)
  » Ik heb haar trouw gezworen;
» En geeft zy iemand ooit de hand,
  » Het is aan my beschoren. »
Zelfs Vorsten op den Koningsthroon
  Zien 't meisjen wel naar de oogen,
Verachten scepterstaf en kroon,
  En eeren heur vermogen.
Ja, ziet de Deugd zich aangebeên
  Van enkle honderdtallen;
De Glorie heeft er tien voor een,
  Die aan heur voeten vallen.
De Juffer spot met ieders vlijt;
  Weet ieders hoop te stijven;
En lacht, als ijverzucht en nijd
  Hen soms in 't harnas drijven.
Zy moedigt zelfs de minste aan:
  Maar die haar wil verbinden,

Bedriegt zich gruwzaam in zijn waan,
En ziet zijn hoop verzwinden.
Om kort te gaan, zy is *coquet;*
En, met haar na te loopen,
Verliest men al die gunsten net,
Die ze eerst heeft laten hopen.
Doch, die aan 't Hof der Deugd verkeert,
En met de Staatjonkvrouwen,
Terwijl hy heur Prinses vereert,
Niet toont zich op te houën;
De Glorie koel aanschouwen kan,
En al heur gunst verachten,
Dat is een regt verheven man,
Die alles mag verwachten.
Dien volgt zy (schoon onmerkbaar) na,
En wandelt in zijn stappen:
En waar hy zich verschuilen ga,
Zy laat hem niet ontsnappen.
Zy haalt hem vroeg of later in,
Door 't vlieden steeds verhitter;
En is 't de wil van heur Vorstin,
Zy maakt hem haar bezitter.

BILDERDIJK.

BLADWYZER.

EINDE.

